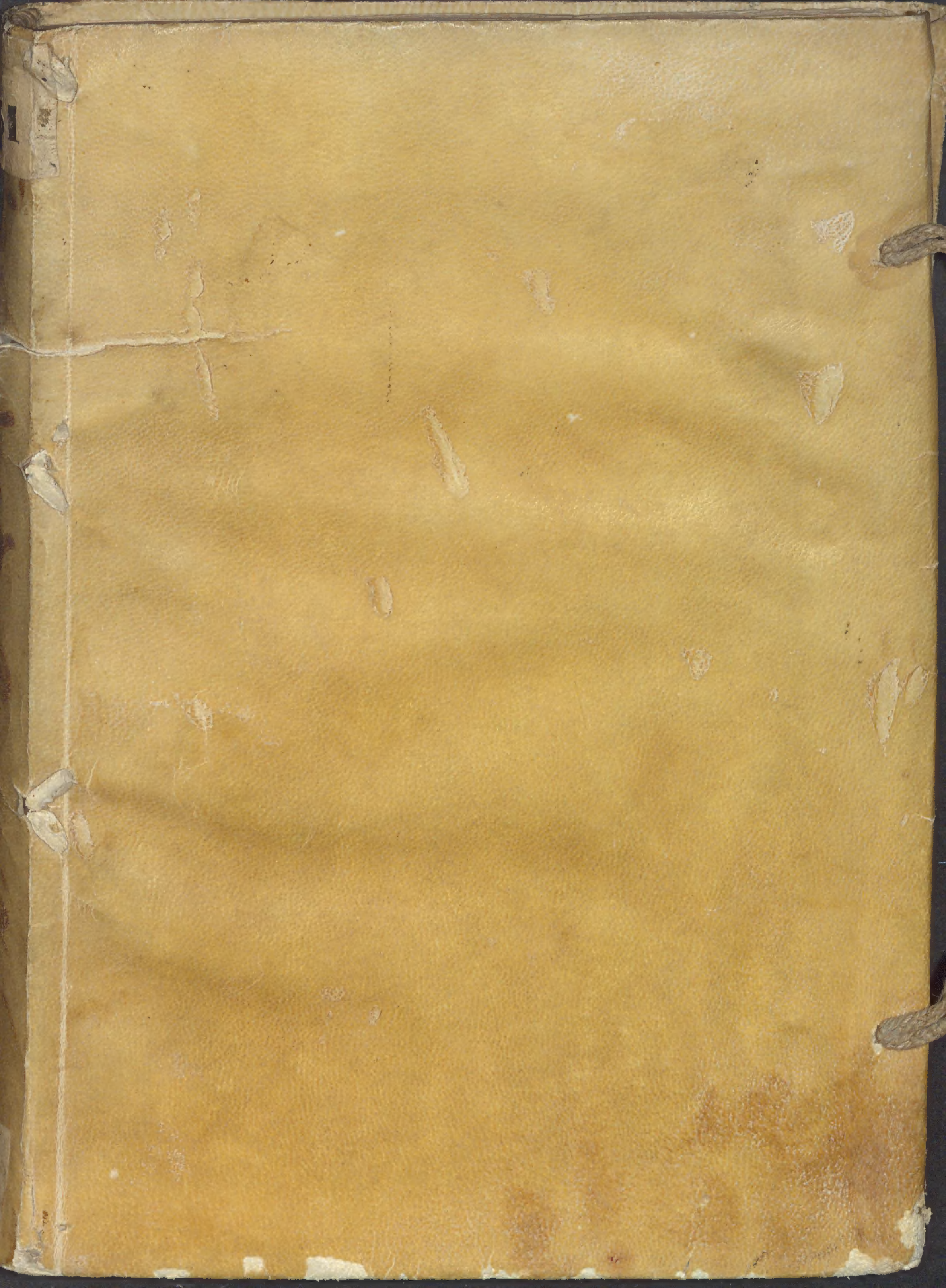

Copiese la portada.

M. S. 4.º perg.º con 126 hojas sin foliar,
bien tratado, completo.

Fl. Florindas de Conciencia.

De Scientia

Sive de proprietatibus, et divisionibus illius.

Scolasticæ disputationes in hac prelectione disputandæ a D.
Didaco de Florinda Cathedr.
moralis Professore.

Audiente Baccalaureo D.
Francisco Bermejo de
Morales.

Concientia de Florinda

Theologia Moralis de Poenitentia ad 3.am p. Divi Thomae Aquinatis qq. 84 artic. 5 & 6:

Tractatus

De Poenitentia Certa

Dictante Rev.do admodum Patre Didaco Mirandas in collegio Sancti Hermenegildi Societatis Iesu audiente Bacalaureo D. Francisco Berrugo de Morales Anno 1699 —

1 Spllimy rumo naly et quaeri ... moralibus ... explanandi agredimur, in qua hoc 1o tractu de Conscientia ... quae de Conscientia ... et ... dispensationes: ut ... probabili dubio et ... scrupulosis ... dispensatio ... Conscientia ... capitibus definitur et dividitur Conscientia

Disputatio 1.

de Conscientia Conscientiae

Caput 1.

definitur et dividitur Conscientia

2 Conscientia per eos adquirenda ... et ... per eos ad ... regula ... ratio ... quis ... aut omittat id quod ... Conscientia

hic Amuni faciendi aut omittendi

pro uti bonum morale quat. male aut unum est

vitat, aut n. omittat. adue tamen in expionen

da metaphysica divina definitione varii rhent

auc, quare definitionibus omnes ita verbis divina

definienda e. Dictamen practicum circa moralis

aut humanum.

In his dict. dictamine cognitio

3mo, aut ludicii; quo licet particula dictamen

Omnium quaerunt auiscat adue tamen ey a

liquea am tiam quo significare pt. ac voluntatis.

Atque inde sione n. dibet pro g dub dubio

et quid sub dubio int aray e. ubi dicitur

ha dibeat ee ac voluntatis, aut voluntas intus ...

... sub dubio int auray e supposito qd ac vitas

dibeat ee. ubi natura ee dibeat ... lubeat

aprehendo. Unum vis, qd divina dictari dibet

quid faciendi aut omittendi ... dicit

ac intus nec ... inclinationi voluntatis.

Addit pra

2 ... ad ... quendi ... a dictamine

... Et in Omnium aliqd dictar

q.° dictamen speculativum verat. vg. malum est fugiendum Deum est amandum n.° est practicum, et q.d dictamen universale debet etiam applicari lumine nalis rationis: at Conscientia debet dictare aliquid in particulari hic et nunc et in his circumstantiis tanquam malum est fugiendum aut tanquam bonum est amplectandum. vg. hodie in hac obligatione amandi Deum modo istud Sanctum est: at quia adhuc Conscientias in appli catione illius dictaminis universalis dictans et ponens vere clare casum, in quo exerceri debent illa dictamina universalia nec speculativa.

Addit

chymia moralis q.º Conscientia debet dictare et dirige non ad alias bonitates civiles aut dilectabiles sed ad bonitatem pertinent: nec hoc explat exquae exemdaritur q.ª inter admittenti actus moralis tendit... Conscientia dirigens ad moralem quia dirigat ad bonitatem honestatis

Addit tandem actus humanos, quod ea omnia sunt, in quibus nostra libertas exercetur, non est actus per causas, non per omnium

praeaminis aut meritis.

6 Dico Secundo

definitionem hanc traditam etiam non esse. Sed ut ei dicitur haec dictamen directivum ad actus liberos, morales in hoc sensu; et conscientia definitio. Primi: quod dictamen principiis malitiae aut praeaminis pertinet ad conscientiam: ergo et haec conscientia dictamen tendens directivum suum. Sed ex D. Paulo 2o ad Corinth. 1o. Gloria nostra haec est testimonium Conscientiae nostrae. At in communi modo loquendi quod dicitur idest nos examinare conscientiam haec dicimus conscientiae. At: et dictamen principiis malitiae aut praeaminis pertinet ad Conscientiam.

5 Aliquo modo ad

partem dicimus aliquo: dictamen principiis malitiae aut praeaminis pertinet ad conscientiam extrinsece denominatio talis non autem formaliter. At si haec talis dicendo aliquo sensu tribuimus esse denominationem materialiter ex effectu denominationis principii et causae, et Extra causae denominationem principii effectus: nam cognitio qua Deus homines cognoscit, idest appellatur cognitio humana. At homo est ea cognitione, idest appellatur divinitus cognitus. Itaque illa cognitio in illud dictamen speciale pertinet extrinsece, et ex quo rei aeterni Actus

Quintus prioris quae extrahit Quintam est et
ab ea Quintam priorem illud dictamen posterius
denominat tamen Quintam: sicut etiam denomi-
natur malus vel bonus Quintam a bona vel mala opera-
tione procedat. debet inniti dictamen aut practicum
a Quinta extrahit tamen incoquat tali dictamen
et aut practicum est speculativum obiecti non dicere facienda
sed etiam facienda; Quinta quae extrahit talis de-
bet esse dictamen practicum; et sequuntur dicere facien-
das. Dices quod Quinta non debet esse dictamen
8 practicum necessario: quia male apponitur in definitione legis
practicus: primus quia Quinta est in ordine ad opus
practicum: primus quia Quinta est in ordine ad opus
omnium; ad dictamen tendens ad operandum omnium
omnium; et Quinta non debet esse dictamen
non est practicum: quia
minor probatur practicum. probatur minor: quia dictamen pra-
cticum debet tendere ad operationem nec practicam;
sed operari omnino non est operatio cum probatur est non operari:
omnis: quia
Nego antecedens. ad probationem nominis ad probandum
9 antecedens quia maior: dictamen practicum probatur tale
debet tendere ad operationem omnibus maior; dictamen
practicum moraliter tale subdistinguo. debet tendere
directe ad operationem probatur nego maiorem ad operationem saltem
moralem, concedo maiorem. ... probatur operationem omnis

bonitatis vel malitiae moralis eo quod si quae moralis
in quantum dicit conformitatem vel difformitatem ad honestum ut quia
ad sui naturam moralis nihil aliud requiritur nisi quod alicui
tribui et imputari possit quod fit cum ipsi quod libera
sit, licet physice quae non sit: ex quo ad summum
sequeretur quod tale dictamen non sit practicum in genere
physico quod pronum omnibus: quia etiam in genere physico
pertrahat tale dictamen dici practicum ex eo quod
pura omnibus libera ut interpretatur et equivalenter
quaeque unius in vitiis: quod non sufficiebat ad refundendam
rationem practici in actus ad quam tendentem

Restat

2o dicere quaestionis responsione. dividitur 1o in actualem
et habitualem. practica actualis est dictamen actu
aliter dictans aliquid efficiendum aut omittendum: habitualis est facultas ad tale dictamen eliciendum quae
neque exercitio absolute dicenda sit practica dubium est
inter Autores alii volunt cum Scoto cum P. Bona
ventura et Mauro practicam habitualem absolute et simpliciter
practicam esse dicendam. alii renuunt cum P. Thoma
la Zarza quare 2o autem 3o volunt id ipsum pro
dici de practica actuali. Ergo videtur dicendum
nisi pro melius intelligendis videtur illam actualem
practicam esse simpliciter et absolute practicam a

sti: qa aut moralis, quia q. actiones cu. co
scientia actuali evadit bonus, requirentes actionis
cum conscientia habituali imo neque talis actionis
dari potest ut patet: 3 illa conscientia actualis sunt
irregulas operationes moralis: et consequenter ea illorum
structio. est absolute conscientia est exequens dictat: qd
ungi debet actionis aut moralis in facultate ul
tra ad dictamen conscientiae id juxta eius dicta
mine.

11 Dividit conscientia in paratam nobis sicut
in angelicis humanis et dividit 3o in conscientias
de praeteritis, de praesentibus. et de futuris conscientia
de praeteritis est dictamen actionis aut moralis aut
praeteriti: conscientia de praesentibus est dictamen actionis
in aut moralibus actus actualis exercendi conscien
tia de futuris est dictamen actionis aut moralis
aut ponendi. et hic divisio ignorans non quia conscien
tia de praeteritis et de praesentibus ignorans con
scientia non est illa conscientia de futuris est dictat
exercendo.

12 Dividit 4o in conscientia veram et
erroneam: conscientia vera quae dictat obiectum conform,
quo rerum in apparenti: conscientia erronea est

quæ dictat ut bonum aut malum id quod ita apprehendit licet apparet non sic et nunc talem id.

Dividitur quaestio in duos textus pro babilis dubiam et non per ultra. id dicitur de unum et ultima divisione per tria dicendo. ejus ut quod rationis creata cum inter quæ volutus dictat!

Casus 2.

Utrum Dicente conscientia inuicem, intel- -ligentia quæ volitis dictat

§ 3 Supponentia difficultatis 1a. 1a dicit conscientia justitiae in actu libero voluntatis. ita Cajetanus quod libet 10 quaestione 8. — 2a 1a dicit conscientia adaequatam justitiae in actu voluntatis, et inconscientia. ita Alanus, et Durandus in 2o distinctione 39 quaestione 3a. 3a dicit conscientia adaequatam justitiae in solam conscientia. ita communis cum nominis nostro Doctori in 2o distinctione 39 Scotistas.

§ 4 Sit nostra Conclusio. Conscientia in solo conscientia dictante id hic et nunc faciendum est omne tenendum cum adaequatam justitiam.

Pb. 2o ex ipsa voce Conscientia quae sonat scientiam cum alio, et ipsa videtur aliquid de scientia et aliquo hunc atque scientiam esse dictio: quod constat ex D. Bernardo libro de Conscientia cap. 3 ubi ait: Conscientia est quasi cordis scientia. = Pb. 3o ex D. Paulo ad Rom. 14 Omne quod non est ex fide peccatum est. ubi Commentatores per fidem intelligunt conscientiam, quia per fidem intelligo dictamen rationis: ergo est Conscientia.

Pb. 4o 55

15 ratione: quia conscientia est regula operationis moralis, quatenus intimat quae opera sunt bona et quae sunt mala; ergo voluntas non potest esse conscientia, quia voluntas non est conscientia: et consequenter intellectus dictamen. Pb. minor: quia operatio moralis regulatur voluntate nullo alio modo potest esse dictamen alterius voluntatis nisi per conformitatem, id quod aut voluntatis voluntas tendat bonum non potest nisi per conformitatem neque alio a voluntate: ergo neque in conformitate alterius voluntatis, quae est Conscientia. Ma. constat quia voluntas non dicitur per illuminationem, unde nullo alio modo potest dare dictamen nisi per conformitatem. Pb. minor: quia talis voluntas non est Conscientia, licet bonum morale habere debebat, proponere aliam voluntatem per cuius conformitatem tendat bonum et ...nis

intrinsece morale bonum, ita ut sit aliquis ac-
tus voluntatis praeter obiectum aut circumstantias quae illud reddat
dere morale bonum: quod actus voluntatis sit praeter
obiectum adaequatum aliis actus voluntatis reddant
morale bonum.

16 Respondeo 2°. existimo iam
bonitatem et malitiam actus moralis non desumi ex circumstan-
tiis: nullus enim argumentis ... talem distinctionem
talem ducere. — Probat nam actus actus, quae
intrinseca de actibus humanis et internis dictis
dicimus bonitatem et malitiam moralem desumi ex
in obiecto aut de circumstantiis. id hoc omne
... quae tamen quae conveniunt actus bonitatem
moralem ... in objecto legis ... necessariam
... ... circumstantiarum ... non
aliter requisitam ad bonitatem moralem: unde ...
... bonitas naturalis resultat ex obiecto circum-
stantia: quod ... adiuvat ... naturam.

25 Respondeo
3°. ... iam lex ... requisitis
... ... talis actus voluntatis
... malus ex gravo ...
... actus voluntatis subditi ... circumstantiis
... tali lege, et ... malo ... actus
bonum, et meritum obedi-

Ad quilibet actus divinitus est aut objectis malus
potest autem [esse] in tali divinitas ut bonus.
Probat: quamquam actus voluntatis in quo exterius
sumatur divinitas est bonus, et tamen
actus non voluntas quam dictum in illo vadit ad
bonum: quilibet actus aut voluntas, in quo deus
tradit divinitas non est bonus, potest autem
esse in illo vadere bonum.

25) D. Augustinus quo
modo, id actus subiectum et circumstantiis adaequate
in animali superiori potest esse bonum nominari. et
circumstantiis inadaequate dicitur. actus voluntatis
superioris [illegible] sed obiecti mali [illegible]
et sed obiectus mali ac finali. ratione obiecti
et habere [illegible] A malus [illegible]
potest esse aliquid mali, [illegible]
[illegible] obiecti mali et finalis potest esse malus.
ergo [illegible] ob finem superiorem avaritiae
Cl. [illegible] superior [illegible] audio
[illegible] ob pravum finem vanae gloriae [illegible]
obedientiae [illegible] circumstantiis [illegible] superioris
adaequate [illegible] obedientiae [illegible]
aut obedientiae erit malus. [illegible] autem [illegible] circumstantiis inadaequate

2

Ad 1. quamvis licet divinitas sit aliquis obiectus mali, potest aliquis circumstantiis in tali divinitas esse bonus. Probatur: quamquam aliquis in his inquam extrinseca sanae Christi divinitas est bonum, et tamen aliquis non voluntatis circumstantiis in illo vadit [illegible] [illegible]: quamvis licet aliquis voluntatis, in quo [illegible] [illegible] divinitas non est bonum, potest aliquis [illegible] in illo vadere bonum.

25 Ad 2. Angelus [illegible] [illegible] [illegible], quod actus substantiae circumstantiis adequate in omnibus [illegible] [illegible] bonum nominamus. Circumstantiis inadequate [illegible]. actus voluntatis [illegible] [illegible] habet obiectum mali [illegible] [illegible] [illegible] et habet obiectum morum [illegible] finale. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] malus [illegible] [illegible] [illegible] erat aliquid malum [illegible] [illegible] [illegible] obiectum morum et finalis [illegible] malus ergo [illegible] [illegible] ob finem [illegible] avaritiae. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ob [illegible] [illegible] gloriam [illegible] obiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adequate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquis obiectum erat malum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

2

Amplectens obiectum beatum stricte Audiens Sacrum
non et obiectum ~~et~~ motum variis gloriis, ubique creatur
~~multis~~ variis extra eius quae requiritur in adequatam
hic et proinde patet habens in audiens Sacrum
in malis et convenit eius obiectum, nobilitatis nec deficit
verius aut malo.

28 Sed Deformis non eam patet
~~Potest~~ externas fare deformis nasci prorsus ignavo
lunatis in nullo alio fit Deus tunc non in solitudine
neque alia Deformitas excogitari potest nisi eius
voluntatis ex alio ad voluntatis per solitudinem con-
atur. Deformitas eius voluntatis ex auctoritate
non Deus fit in solitudine quilibet idem eius volun-
tatis et quilibet alia generaliter creatura commo quodam
tali entis, sicut in qualibet eius usus generaliter dicta
Deformis regulis talis actus, ut proprie fiat similitu-
dinis ex talibus regulis id quod faciat commo quae
regula dictant et praecipiunt.

D Opponit 3.º in
Auctor argumento contra Durandum legem Dei tunc in ac
voluntate. Conscientia est quaedam lex: ergo Conscientia
dicit Dei tunc in ac voluntatis. Respondeo conclusionem:
Conscientia est quaedam lex ut quod ~~nominatur~~
ut quo Credimus. Conscientia proprie est applicatio

Cuiuslibet legis. Et magis quam circumstantia
opponitur obligationi ab aliqua lege impositae;
et ideo in actionibus debet constituere quaestionem contra
actionibus quae opponitur et intimari sicut et significari
obligationi legis: et ideo lex quia non circumstantia in
actionibus. Constituit quia ... non opponitur et
nunc obligationi actionis, non quia circumstantiam.

Opponitur

20 2° Obiectum circumstantiae est bonum et malum; ergo bo
num et malum sunt obiecta voluntatis; ergo obiectum circum
stantiae pertinet ad voluntatem: et contra in actu voluntatis
debet constituere circumstantia ... in quo mensuratur: id est
bonum et malum in quo affectio sunt obiectum
voluntatis. Quando magis in quo ... et privatio ...
et quidem circumstantia non affectare ... ipsum privare
... opponendo et ... ficando voluntatem bonum
et malum.

21 Opponitur 2° circumstantia constituit
in quo ... melior aliquis est melior circumstantia
... non. ... homines ... melius aliquis
actibus ... nec dicendi sunt ... meliores
circumstantiae: ergo circumstantia non ... in ...
... magis: melior ... est minor circumstantia
meliorem ... magis ... magis

[illegible] ad Dominum et hominis rationalitatem
hae circumstantiae praecipue multum quae honori et dili-
gentiae debetur [illegible]: atque ideo
moralis circumstantia sumit denominationem ab operatione
per ex cuius directione eliciatur: unde quot dicuntur ne-
gotia gratiae moralis, dicuntur multiplices circumstantiae
hae morales.

Opponitur 3.º ex Sacra Scriptura et
Patribus ~~Constat~~ circumstantias denominari bonas et
malas. Ad hoc denominatio boni et mali pertinet
ad actus voluntatis: ergo circumstantia est actus voluntatis. Antecedens
constat ex D. Paulo 2.a ad Hebraeos 10: ~~habet~~ habebat bona
circumstantiae 1.º habet aliis locis. = Respondeo ex eodem D.
Paulo dicitur quando circumstantia amittit relationem
actus ad finem suum: ~~[illegible]~~ inquinatur sunt corpo-
ris et circumstantiae: et quia circumstantia non pertinet
ad actus.

26 Ad argumentum dicitur quod moralis circumstantia denomi-
natur bona et mala intra normam [illegible] et haec
ut videtur maxime. Solum constat exinde quod
quia circumstantiae dicuntur denominationem boni vel mali
ab operatione bona vel mala quae sub tali circumstantia ponitur
in re: et hinc eadem denominatio tribuitur actibus intra
ut constat ex Psalmo 110: Opera bona [illegible]
[illegible] = Ad 4.m nego ~~[illegible]~~ illius

vatis Deitatis dicitur hinc Divinitas obiective
quae licet constitutiva dicitur hinc Divinitas obiective
terminative non constitutiva dicitur hinc ab actu acti-
illorum verborum sensus est, quod intus praevaricatus
et deordinatus est ex ipso, cuius actus in quo Divinita-
tem despicit, etiam praevaricatus evadit. Quaeritur qua-
lis actus intus esse debeat Divinitas. et pars 2. utrum
Divinitas debeat esse iudicium.

DISPUTATIO II.

Qualis actus intus esse debeat Divinitas

CAPUT I.

Utrum Divinitas debeat esse iudicium

Supponendo quod Divinitas debeat D.
esse actus intus, quia ~~intus~~ intus in praevaricationibus utrum-
que spectat ad rationem Divinitatis apprehensiva saltem obie-
cti, vel etiam debeat esse iudicium. Suarez dicit Divin-
itatem consistere tantum in apprehensione saltem obiecti-
one saltem obiectivis quia apprehensio actus ac-

obiectum ut malum, et ut bonum. ita Sanus, Mendoza
Granado de actibus humanis tracte [illegible] disp.
prima Sec. — Ratio: quia advertentia non potest reperiri
sine ista apprehensione, et requiritur rationis
iudicii. ita nos eximius D. Thomas, Salmanticenses,
Braga et Castropalaus tractatu 1° hac [illegible]

28. Sit
una Obiectio. Advertentia rationis debet in talibus
dari necessario apprehensio. sic loquendi
modo loquendi dicuntur ex Sancto Bernardo appellari
Advertentia naturalis iudicationis, et ex Sancto
Laurentio Iustiniano appellari rationis iudicium,
quae et plura alia ab auctoribus dicuntur videri
possunt apud Patres Salmanticenses [illegible] in hac de
Advertentia.

29. Ratio est quia nisi illa apprehensio cognoscat
ut bonum, vel ut malum, non tenetur homo agere, vel omittere: et apprehensio non potest sine Advertentia cognoscere,
quia quis tenetur sine Advertentia quaerere agere
quae et omittere sine Advertentia bonum aut malum
committere. Et ratio quia homo illud tenetur agere,
quod illi dictat esse bonum, et illud tenetur
id omittere quod illi dictat esse malum. ideo quidquid apprehensio
cognoscit ut bonum non dictat homini
esse bonum, neque quod apprehensio cognoscit

maly dictat esse maly: Sed contra quaestionem
cognitum ut bonum, sub malo non simul homo agere
liminare. Probatur minor: quia non dictat hominis cibo
num, id dignum non cognovit efficaciter bonum,
neque dictat illi esse malum, non dignum cognovit effi-
caciter esse malum: Sed.
[illegible] quaeritur quaestionem 30
de aliquo obiecto sit stare iudicium de oppositis v.g.
ex quaestionem ratione ut haec attendit illi
ita sit ~~dare~~ stare iudicium oppositis quo quando
includit rationem huius attentionem in libertatem quo
istae quaestiones de obiecto non cogunt ad dictandum
iudicium libertatis: Respondeo: quod in subiecto esse datur
duplex contradictio oppositis dictans alia dictans
rationem ut illicitam, alia ut licitam: quod utraque
quae obligaret, aut deobligaret, ad dictamen
non est, nec primum tamen quod affirmans talis homi-
nem non debere regere iudicium, quod tunc evadit contra-
dictio. Sed quia assertio non est contradictoria:
Resp. 31
bis dico in talitiam quod iudicium corrigi quaestionem.
et ideo istud iudicium manet regere obligandi

Et ut ratione Objecti, et Imago
impressa quod ratione Objecti, unaliter distat
in apprehensione, ponunt quidam absolute
eius illiusque implicat dari apprehensionem
et ratione [illegible] quam induat rationem Objecti. ut
ut corpus quod ratione cognitionis unaliter distat
ab apprehensione implicat dari apprehensionem
quam induat rationem cognitionis. Verum tamen
est ipsa debet videri quod tamen induat rationem
cognitionis.

32 Respondebis apprehensionem in ratione
Objecti distinctam non videri quia si ex
eo [illegible] debet videri quia [illegible] debet esse distincta
ab Objecto in apprehensione. — Sed contra
[illegible] falsum est objecti in aliquo novo Objecti
[illegible] Quia [illegible] quod tamen [illegible]
[illegible] stare potest unaliter [illegible]
[illegible] in [illegible] apprehensionis [illegible]
aliquid distinctione [illegible] apprehensionis [illegible]
[illegible] vel aliud [illegible] ingrediatur distinctum
Objecti.

33 Opponitur 2° in Divina distat [illegible]
[illegible] homo [illegible] Objecti. [illegible]
[illegible] in [illegible]. Pro maiori: [illegible]
voluntas amare id quod [illegible] iudicat in bonum

3ᵃ Quaestio Disputatur utrum rapiat homo
operari contra dictamen rationis = honorarium ad bonum
non autem tamen quo licet intus includat objectum ut bonum
et utile voluntati proponat nihilominus proponit utrumque
bonum et commune non necessitat voluntatem ad ipsius ca-
mum; ad quod illam necessitare posset summum bo-
num. tum quia dictamen illud proponit solum ut
bonum honestum at quaelibet actio eodem tempore potest esse
honesta simul proponere contrarium scilicet actionis omis-
sionem ut bonum utile et delectabile, et sub honesto
ratione potest voluntas velle contrarium actionis
omissionem. 6.

Respondeo 2. siquis sub apprehensione alicuius
ingrati odium Dei ut malum eliciat actum odii
theologice moraliter malum eliciat. ergo sub illa apprehensione
potest eliciti actum moraliter malum et tamen
illa apprehensio erit dictamen. Quando quis el-
iciat actum odii Dei cognitum ut malum: sed
actus elicitus cognitus ut malum evadit mora-
liter malum. ergo non autem ad parvum ... quo maxime
eliciunt actum odii cognitum ut malum conscientiam
clamante actum enim peccatum omnium maxime regulariter
esse moraliter non maximum. ad hoc ut eliciat actum ...

inci prius possunt esse regulae quaelibet
de cognitione quacumque illarum atque ad regulas
actus moralis requirit nam quod obiectis talibus in-
sunt in hominibus ut hominis conspicit ei bonum aut ma-
lum ~~[illegible]~~ licitum aut illicitum, quod non potest fieri
nisi apprehensione, quia conditiones apprehen-
sionis et iudicii dispositio.

Ob. ponitur Cont. ad

35 discernendos actus virtutis supernaturalis sufficit
apprehensio prudentiae et regularis; diriment
requiruntur ad actus virtutis supernaturalis quas
sed ad moralitatem mali et boni: ergo ad moralitatem
mali et boni sufficit apprehensio prudentiae et
regularis. Pro maiori: quia potest dici aliquis vir-
tutis supernaturalis amplectendo obiectis incumbens
[illegible] abundantes [illegible] ut bonum de cognoscendo tal-
ibus; id talis cognitio falsas prudentiae naturales
debitae ei apprehensio: ergo. Pro minori: quia illa cog-
nitio prudentiae ad [illegible] supernaturalis debet esse su-
pernaturalis; id cognitio supernaturalis non potest esse iudicium
falsum: ergo naturaliter debet ei apprehensio.

36 Respondeo
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible]

i
tima Lateranali: Alii dicunt n̄
implicare cognitionem supernaturalem falsi quia
nil facit contra perfectionem moralem talis
actus dummodo ex malitia n̄ procedat, non
neque contra perfectionem physicam: hoc est
quod intelligitur n̄ videtur maior ratio ut a
judicio recte nunc dicti falsum existimaremus
terminus etiam falso opponitur malus ut
bonum. alii dicunt [illegible]
ad naturalis actus que virtutis supernaturalis or
dine supernaturale ratione [illegible]
ratione motivi supernaturalis. Alii dicunt posse
dari actus virtutis supernaturalis, adque n̄ procedat
a Scientia tanquam illius directiva. quilibet vero
horum opinionem sufficiens est.

Opponit S. Thomas 35
ta dubia Dicitur in Apprehensione: quadrans
Scientia [illegible] n̄ adeq. sed aeq. quia Scientia
dubia neque affirmat neque negat malum quod
est: sed Apprehensio = hoc aeq. ad quam dicitur.
[illegible] potest distinguendo aeq. Scientia dubia neque
affirmat neque negat directe et [illegible] concedo
aeq. indirecte et sub dubio, nego aeq. [illegible]

sat intentio obiecti dat malitiam — patet in una actione
hominis ideo iudicium conscientiae probabilis licitum
esse nimirum formaliter intrinsece et propter [illegible] evadat
ad conscientiam dubiam: quod quidem est licitum ipso
quod habet dictamen conscientiae vel [illegible] loquitur [illegible]
[illegible] per proprium quem ideo talis ipso [illegible]
[illegible].

Q. Ex dictis patet quid quando alius sit
38 conscientia dubia dicitur dictamen ad quod
neque affirmat neque negat. Omnis autem
conscientia est dictamen ad [illegible] non autem
conscientia sive dictamen dubitativum et malitia
dicitur dictamen quod dicitur tendit in malitiam
obiecti licet dubitative. Et tamen ex illo dictamine
aliud quo intellectus indicat non licitum
[illegible] subsisto dubio [illegible] et hoc [illegible] dictamen
in dicto [illegible] quod licet [illegible] illud [illegible] et hoc
[illegible] dictamen in iudicio [illegible] licitum non est dubitativum
licet extrinsece denominetur conscientia dubia
ratione licet dictaminis dubii [illegible]: igitur
ex hoc [illegible] dictamen est [illegible] conscientia
39 [illegible]. Quaeritur Q. Utrum conscientia
[illegible] debeat esse [illegible] [illegible]

Casus 51.

Utrum Quintia debeat cc.

saltem dispensari

Diximus Quintiam 20

debere cum viduis: quaerimus modo utrum

sufficiat quod sit unica simplex viduitas tractatus qui

natura, quod sit dispensatio saltem virtualis. Contraria

dupli saltem viduae; tertio in dispensatione tunc fuerit

tunc virtualis, portio cum Quintia, usque inter dis

pensatio fiat: videre sine causa excusante illius

tertio in quod hic tamen non dat causas me excusans

ad audiendum Petrum: quae hic tamen videre Pe

trum mihi illicitum est: sicut inter dispensatio virtualis:

hic tamen videre Petrum mihi illicitum est.

Quia nulla datur causa me excusans et sine causa

videre illicitum est. Duplex ergo hic involvitur

difficultas: 1° utrum necessario requiratur dispensatio

nis. 2° utrum in dispensatione omnes personae

sint Quintiae. Lib. 2a Obst.

Sit 1a Olio

Olion indiq̃ ime diq̃ cumee cũq̃ virtuale yohi
et Dicinha. pl. ahy quo intimat. ea obliq
ahõ aliquã jemundi hic et nunc aliquẽ qj
craonj e Dicinha. Sg indiq̃ ime diq̃ cumea
cũq̃ virtuali yohet intimari obligahõ jone
ndi hic et nunc aliquẽ qj craonj: g indiq̃ ime
ullo diq̃ cumee etiam virtuali yohet esse D
icinhã. pl minor: qa futuni actum hic
et nunc nihil instat precipti amandi Dius
intimat obligahõ yonendi amorj Dei : d
hic aus iminij indiq̃: g preonij indiq̃ yohet in
timari obligaõ.

Sit 2 Olio. quando D
icinhã ẽ diq̃ cumee fratiq̃, Olio recta ẽ Dicinhã
pl: qa Olioñ rectas reprãi libi et expressi
ut licitoq̃ aut illicitoq̃ opraonj hic et nunc utjahõ
rectã pratio cuiuq̃ Olio ut S. providere fuerni
praonj ut licitoq̃ aut illicitoq̃ aut praonj dal
20 praonj ? Dicinhã: g Olio recta ẽ Dicinhã

Sit
3a Olio utraque premiã simul vertara ẽ D
icinhã: qr Olio vera ẽe debet tãq̃ ...

n. antecedant formalit. Obiectum P. qa
utrumque horum duplex illud principium Productionem
actionem illicitam. Nam nulla inveniri causa ad excusandum
eum hunc talem, exurbant eum peccasse. et in
illa duplici principio dat. Doctrina. Nam quando
illarum principiorum cognitio illius actionis Contingit
requiritur ad rationem illicitam et permanentem illicitam
dum cum causa excusant. Et qui ponit generationem
cognitam invenit quod requiritur ad rationem illicitam
peccat: et qui sub duplici illa cognitione actualiter
peccavit. 21

Dicimus Conclusio. Utrumque principium non includat
formaliter obiectum, non repugnat formaliter id quod dicitur
repugnat id dictum idem repugnat malitiae actionis. Quia
Cum principium non includant formaliter obiectum non repugnant
debent formaliter malitiam actionis. Ergo requirant
ut Doctrinam. — Credo dico, ut ultimum esse
ergo ad hoc ut aliquid aut ut Doctrina sufficit quod aequi
valeat actui repugnanti malitiae gravioris, licet ergo forma-
liter non repugnet: Cuius ratio. Quia ut aliquid aut
ut Doctrina sufficit quod proponat malitiam actionis
illius vigilanter, ut volenti applicanti tali obiecto
imputari possit: et quidem ita imputari potest volenti, si
non praecedat cognitio aequivalenter propriae malitiae obiectivae
eius eadem ratione ad quem respectu actus ... formaliter ... peccavit

quas rationes proponitur vel despicit praemissis simul,
unde;

82 Secus tamen adeoque Dictaminis requirunt ar[illegible] speciale proponens malum aut bonum obiectum, sufficit quod virtualiter proponat in eo aliquod bonum aut malum: quod intellectus in dictamine practico antecedenti sufficienter cognoscens virtualiter ad rationem Dictaminis = dicitur quo[illegible] quod ad legem pertinet: et sufficit tantum virtualiter proponat malum aut bonum, cum lex virtualiter et equivalentia Vide consequentiam, unde lex virtualis et Dictaminis istam rationem.

83 Potest tamen lex virtualis [illegible] cogi quam in virtute Dictaminis in quo includatur, dicitur quod virtualiter afficiat. Sufficienter est adeoque Dictaminis, aut virtualiter proponit malum aut bonum in adeoque Dictamine: et hanc rationem Dictamina dictant [illegible] bonum esse amplectendum et malum fugiendum. quae licet virtualiter dictant [illegible] alia particularia quae vero Dictaminis non [illegible] tamen universale per Dictamen istud virtualiter dictat: adeo actus virtualiter proponuntur bonitatis aut malitiae et equivalens Dictaminis aliquod Dictamen est. quare ita in virtuali Dictamen equivalens Dictaminis [illegible] proponitur quod proponit et facit Dictamen

Al: vocatalis

Sit 3a Ratio· nulla argumentis
deviturum contra ē Doctrina pri: q. nulla ex
premiss iuxium ab alia [illegible] ut licitus aut
illicitus operationis aut omissionis particularis.
3 nulla ē Doctrina pr [illegible]: q. [illegible]
maior pugnant obligationem in Domini [illegible]
credendi, n. furandi. [illegible] qui aus [illegible]
ues ut diximus num 3: et [illegible] minore [illegible]
affirmat, hic et nunc n. dari causa [illegible]
ab illa obligatione in Domini [illegible]
ad credend. Id q. d. n. dat causa [illegible] n. cas.
firmare magis talis operationis: q. nulla ex
premiss [illegible] ab alia ē Doctrina. [illegible]

3. de obligatione Doctrinæ. Caput 1. quid et qua
lis sit obligatio Doctrinæ

Disputatio III

de obligatione Doctrinæ

Caput 1

quid et qualis sit obligatio Doctrinæ.

3

25 tiis circa Doctrinas obligatorias, in se propo-
nens aliquas operationes aut omissiones ut prae-
ceptas aut prohibitas. Doctrina enim constituta a-
liquando non est obligatoria eo quod aliquid pro-
ponat proinde ut licitum, vel ut melius, quin
ut obligatorium proponat. Ubi dictamen dictans
hanc etenim licitam et bonam esse mutationem
nunc operari, et ut melius mutationem tunc
operari. Etiamsi dicentis pro dato aliquo modo
quae excedit fines indifferentis, dictamen aliquid ut indi-
ferenter proponens est Doctrina non obligatoria.
Unde certum manere debet non omnem Do-
ctrinam esse obligatoriam.

26 Praeterea casus dic-
itur non esse obligatoriam Doctrinam dubiam
vel probabilem, dummodo maneat in statu
dubii et probabilitatis. Si igitur Doctrinae
dubiae non obligant ad operandum, multo magis ad
opponendum dubium: et quia haec Doctrina manet pro-
babilis pro illo statu, illi licet aliquid opponere

sive tutior, sive aeque tuta, sive aeque probabilis reperiatur, contra illam operari: ergo Conscientia dubia et probabilis pro eo statuit esse obligationem. De facultate [illegible] Conscientia dictante aliquam operationem [illegible] ordine [illegible] dictum (aliquam operationem [illegible] dictum audivimus Sacrum cum praeceptum, et de hac re inquirimus quando et quomodo obliget, cuius 85
resolutionem per varias difficultates explanavimus

1.a difficultas

Utrum Conscientia ut obliget debeat actualiter existere; Lacroix negat dicens sufficere eius habitualem durationem eo quod exstiterit et non sit retractata. Si licet nullam illius memoriam actualiter habeat: v.g. si quis hodie formet Conscientiam quod crastina die festo teneatur audire Sacrum, et veniente die crastino licet non recordetur de tali obligatione, dummodo non habeat actum contrarium, quo iudicet [illegible] liberum ab ea obligatione tenetur ad audiendum sacrum, peccabitque si sacrum omittat [illegible] aliqui [illegible]. = 2a. sententia docet debere Conscientiam actualiter existere actualiter quae operationi obliget.

ut habitus Doctrinae obliget; necessarium est duarum ~~obligationum~~ habitualis ita communiter cum Patribus Vasquez et Obiedo loc. cit. tract. 3o. Aversa l.c.

88 Sed Quaeres 1o: nunc mihi c. [illegible] quibus notae obliviscuntur obligationum quam semel cognoverint, ab[illegible] singulis [illegible] hodie eam obligationem ignorant vel cognoscunt: Respondeo: qui hodie invincibili ignorantia non adimplent eam obligationem non peccant: At contra non est illa habitualis existentia Doctrinae quod actualis requiritur ut obliget, quae deest: [illegible] ideo dicitur [illegible] idque aliquando cognoverint, illius tamen non recordantur; eorum [illegible] cognoscunt [illegible] aut numquam cognovissent. Per consequentiam [illegible] peccat ex ignorantia obligationum [illegible] cognitio [illegible] non potest peccari; et qui hodie invincibili ignorantia non adimplet eam obligationem non peccat.

89 Dices: ad peccandum sufficit cognitio habitualis obligationis; ergo illa cognitio non retracta, cognitio habitualis sufficit ad peccandum. Maior constat ex nostra doctrina tradita numero 39, ubi diximus ad peccandum sufficere cognitionem [illegible] [illegible] habitum cognitio obligationis [illegible] in [illegible] = Antecedens maneat: ad peccandum sufficit cognitio habitualis, quae talis est, [illegible]

equivalens ad cognitionem finalis, Quodammodo
quae talis est per conscientiam, aut per habitualitatem,
nego maiorem: ex his dictis dicitur sufficientem
cognitionem, quae equivaleat cognitioni finali actua-
li, quia ut hoc modo habet eandem vim ad quacumque
ratio finalis actualis: licet non habeat cognitionem istius habi-
tualis talis.

Quaeres 2° utrum conscientia obliget ratione
sui vel ratione obiectivae obligationis, quam proponit
debitum per obiectum praesentia conscientiae. Vg. quando con-
scientia dictat dare hic et nunc obligationem audi-
endi sacrum ex praecepto Ecclesiae, actum obligationis au-
diendi sacrum proponat ab ipsa conscientia propositum
Dices praecepto Ecclesiae quod a conscientia proponitur
dictante, et inter auctores quaestio est. = Pro
conscientia non obligare ratione sui, sed ratione obiectivae obli-
gationis: nequit idem, si conscientia obligaret ut
quo, et obiectivam obligationem obligare ut quod. Probo.
quia obligatio debet oriri ab eo quod tanquam
obligans proponitur conscientiae; sed praesentialiter
istius proponitur obiectiva obligatio, ergo conscientia
non debeat esse reflexa [illegible]: quod solum
obligat ratione obiectivae obligationis: ipsa vero con-
scientia et praecepto similibus quae proponitur obli-
gatio; dicuntur autem obligans ut quo.

Dico 1

51 Datur plerumque Distinctio propria praecep-
torum obligationis quae revera non datur, ut quae pro
cedit promovet dari obligationis minuendi, et
tunc Distinctio non obligat ratione obiecti obliga-
tionis, ut talis obligatio non dicitur: et tunc Distinc-
tio illa obligat ratione sui. = dicuntur quo minorem.
et tunc non obligat ratione obiecti obligationis ge-
neralis, dicto minoris, ratione obligationis mate-
riae obiecti rigorem minuendam. In eo casu Distinctio extra
latius quidem obligatio obiectiva pure obiectiva, et
tamen in ea obiecto nihil est quod habet obiectiva
est Distinctio: et hinc obligatio obiectiva aequiparata
sui obligat non nisi [illegible] contrario quae illum ea

52 plures talis obligationis.

Dubitatur utrum aquae

Extra Distinctio ab aliis peccatis involvens dupli-
malitiam [illegible] aquae extra [illegible] talem Distinctio
[illegible]. Et quando Distinctio [illegible] obliga-
tionis audiendi sacrum fuit [illegible] aliquis
qui omittit [illegible] et [illegible] malitia alias
extra [illegible] et [illegible] extra [illegible]
[illegible] Distinctio. Aliquant aliquid [illegible]
alii [illegible] talis obiecto extra [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dominica utrumque obligat ratione eiusdem obligationis. Quia hæc communis utrumque habent rationem praecepti [illegible] obligationem [illegible] praecepti per Dominicam [illegible].

Dico

Dicas: datur praeceptum naturale requirendi Dominicam de praecepto [illegible] ratione et praeceptum Ecclesiasticum [illegible] contrarium agit Dicas praeceptum naturale et Dicas praeceptum Ecclesiasticum: et contra duo [illegible] Dico — Quoniam datur praeceptum naturale requirendi Dominicam sanctificandam, non aliud [illegible] includit [illegible] praeceptum speciale [illegible] praeceptum naturale requirendi Dominicam [illegible] obligandi atque adeo praecepti audiendi Sacrum et quodlibet [illegible] non [illegible] obligandi [illegible] generaliter praeceptum illud naturale requirendi Dominicam: unde quod [illegible] Dicas aliquid particulare [illegible] Dicas duo [illegible] Dicas duas [illegible] tione includentis ab incluso. et contra [illegible] malae. Ergo [illegible] utrumque obligat Dominica [illegible] praecept.

Casus 15.

Utrum obligatio audiendi dispensari Sacrum debeat.

52 Quia ē nullus inferior creaturis potest dispensare in obligatione audiendi. Quia tenet obligatio ex praecepto naturali et divino cui nulla creatura potest. Item dispensatio fieri non potest nisi ab superiore legislatore vel laboris remissione, ideo nulla creatura in obligatione audiendi dispensare potest. Respondetur nullum alium Deus dispensare potest circa obligationem requirendi audiendi nec aliquis homines. neque quaestio ē de dispensatione indirecte quia Deus dispensans in obligatione obliviat(?) in praecepto audiendi sacrum dispensare dicitur indirecte in obligatione requirendi audiendi et ad audiendum sacrum licet hujusmodi dispensationes non sit in obligatione audiendi, quia cessante dispensationes cognoscat cum dispensationes cessat obligatio audiendi. Si non cognoscat dispensationes obligabit utique audiendi.

Quaestio [illegible] de 55
dispensatione directa et indirecta circa [illegible] D-
ivinitus absolutum, quod [illegible] est [illegible] utrum
Deus [illegible] dispensare [illegible] omnes qui [illegible]
in [illegible] dicunt aliqui [illegible] ca-
[illegible] [illegible] audiendi [illegible] [illegible] [illegible]
omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Almaina
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
SD. — Alii [illegible] negant [illegible]
[illegible] [illegible] Bazquez et Granado la-
[illegible] [illegible] [illegible] SD.

an sit non Deus 56

Dicendum est dispensare in [illegible] Deus
[illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] malum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dispensare [illegible] [illegible] [illegible] malum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quae sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mala sunt [illegible] [illegible] aliquid [illegible]
malum ut malum. [illegible] maior: quia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] malum [illegible] cognitionem mali [illegible]
bonum malum ut malum [illegible] et [illegible] malum ut malum

Et ubi cognoui talis amalia ex plitati nisi sit
operari Oet. Diuinitq ita intu malis ut
sit amalia ex diuati n° jouit.
57 R° 2° quia obliq
dis genarat in obligaone Diuinis, fouet amor
obti mali ac bonus; id inflat amoy obtimali
ei bonum: et pdt Deus dis fouet in oblig
aone Diuinis; maior Estat: quia dauit dis
generaho stanti cognione obti. Et mali fouet ei
licitis et bonum amore et amplecti talis obti.
pt minor: quia aus moralis remittitur maior
amalial et bonitt obti. itaut vocati evadatt
malus ab obti malo: qu inflicat amoy obtimali
ei bonum.
58 R° 3°: quia omittus sacramenta
cognitione obligationis, incantalis dis generanis luc
rent dis generahonis lnicognoscit incognoscit dis gene
sacrum tamen illus qui dicebat Diuinitas, ni Di
uinitas: quia cuius rao Diuinis Dei habet in
secunda obligatione audiendi sacri et hac dex
tuit genus nionis dis generanis, qui cognito pro
mit rudis reciam n° dari carne obligationem.
licet eo casu omittat sacrum n° generat Otra
Diuinitq, cum quae dis generaho n° ad qua
ndos Otras Diuinitq ei n° cognoscit dis gene
rahonem, qui illius generauerat obligao sequen
di Diuinitq, eodem modo uindicant dis generaho
sunt illius et, qui suius holi ei dum [illegible]

reuiit dist. uoriag Qinth[...] ad idem [...]
[...] 3. peccauit.
Obijcitur 3o. amor obiecti boni 59
post cum malus [...] amor dominum, ut [...] uarias
[...] amor: & et amor obiecti mali [...] cum bonis:
[...] [...] Deus & [...] dist. [...] fauue
qd amor obiecti [...] Diuinitatis [...] ut malitia
cum malis [...] nocoam. distinctas [...] bonum
[...] ex integra causa [...] malis [...]
que defectu unde licet amor habeat obiectum bonum
nunq adaeq. motiuum mali, sed adest [...] malis. et con
[...] stat [...] amor obiecti boni [...] cum malus.
At uero amor obiecti mali nunquam nisi et bonus
licet habeat aliud motiuum bonum, quia ablus malitis 60
aut ab unico obiecto malo.
Obijcit 4o. obligatio D
iuina fundatur in lege [...] praecepto Diuino l
ad summum in praecepto naturali a Deus. ut dispensat
in obligationem praecepti Diuini [...] et [...]
[...] tamen in praecepto naturali: ergo est dispensare
in obligationem Diuina maior. [...]: quia obli
gatio Diuina fundatur in eo in quo Dei [...]
[...] peccati [...] ad summum [...] ex obligatione
[...] aut naturali. [...] nego [...] quia [...]
[...] Deum in [...] dist. [...]
in obligatione Diuina [...] [...] obliga[...]

praecepti superioris quam Dictante conscientia, et ita facere quod Conscientia non dictat talis praecepti ut obligatoriam et ita ea quam Conscientia non obligavit. Igitur neque Deus neque ullus alius legislator potest cogere legis facere quod praecipiunt obligatione legis superioris quamvis Conscientia non omnino non obliget erga eam voluntas constitutiva.

61 Rogabis tunc utrum obligatio Conscientiae maior sit quam obligatio cuiuslibet alterius legis et praecepti; respondeo aequalem esse obligationem Conscientiae atque cuiuslibet legis superioris per Conscientiam. Ideo quia nulla lex aut praeceptum aliomodo obligat nisi mediante Conscientia, neque Conscientia unquam obligat ratione legis aut praecepti superioris per Conscientiam ut diximus nunc. Sed numquam una obligat nisi ratione alterius, ergo est aequalis utriusque obligatio. Sequitur quid faciat Conscientia dictans malum in Domino.

Casus LII.

Quid operatur Conscientia dictans malum in Deo

Quaeres 62

difficultas est utrum quando quis cognoscit aliquid
esse malum quin cognoscat an sit graviter vel leviter
malum, id est ab aggravi et levi abstrahat, et sub hac
cognitione afficiatur illud obiectum, sit mortale seu
lethale veniale: quia cognoscit quis haec et iure
minus esse peccatum, et non advertit neque ullo
modo illud inmundum veniat an sit peccatum grave
et mortale an leve et veniale, et hac dicit
ad cognitionem illius mendacii: utrum peccet mor-
taliter vel venialiter. aliqui ex doctoribus et in
plures. id non apparet in explicatio. Dico quamvis
haec clara, dumque peccatum mortale et veniale.
Id ratio dumque peccet abstrahit ab utroque in suo
utrumque: grave malum peccat abstrahit a peccato mortali
et veniali: quia peccat in aliqua apprehensione cognitivae
malitiae, quae clare cognoscit esse gravem aut levem.
Sicut peccat cognitio in aliqua utilitati seu animalis quod
non clare cognoscit naturaliter rationale aut irrationale

Supponendum 63

tamen, quod quando cognitio malitiae generali abstractiva
abstrahit ab gravi et levi malitia, non quando est cognitio
dubitativa aut opinativa: nam quando quis dubitat
utrum malitia sit gravis aut levis, et sub hac dubitatione facit
credens tale obiectum, utique peccat mortaliter.

abstrahere a Dei.te dubiam divinam. At quan-
do cognoscit se contrarium dictamen de Dei. probabili

64 Solu-
tio: illis consequentibus et eo quod amplectitur obiectum [illegible]
[illegible] cognoscit abstrahere ab agravitate [illegible]. [illegible]
est communis peccare. Ita Salmanticenses, Bonacina
et alii, [illegible] Sanchez et Castro Palaus [illegible]
[illegible]. [illegible] non reddit se illis venialiter peccare. [illegible]
[illegible] Diana et alii, Bannez [illegible]
[illegible] [illegible].

Sit nostra Conclusio: amplec-
65 tens [illegible] cognitum ut malum in communi abstrahendo a gra-
vitate et levitate, solum venialiter peccat. Probatur: qui vult et amplectitur
malum, et non malum grave, solum venialiter peccat.
[illegible] qui vult malum in communi abstrahendo a gravitate
et levitate, vult malum, et non malum grave: ergo solum venialiter
peccat. Maior constat, quia qui vult malum aliquomodo
[illegible] peccare [illegible] nolendo malum grave in
quod ad [illegible] quod vellet malum [illegible]
in quod ad [illegible]: quia [illegible] vult leve malum gra-
ve, cum malum grave non cognoscit, et ad illud nihil voluntarium
[illegible]; sed qui abstrahit a malo gravi et levi
malum grave non cognoscit, ergo non vult malum grave.

66 At: quia
[illegible] lineas adversativas vult malum grave amplectitur
solum venialiter peccat; sed qui abstrahit a malo gravi
et levi [illegible] peccat [illegible] lineas adversativas: ergo solum venialiter
peccat

ma c. pars in rebus moralibus, qd non plenaadvertentia
datur, potest peccatu mortale, pmo quia quo abstra
hit a malo gravi et levi tabliter cognitae ladiumus
Consensus attingit gravitatem malitiae, 2° Consensus
nunc non cognovit cum plena advertentia, cognoscere
omnes plena advertentia et plene et perfecte cognoscere; 65
s quo abstrahit a malo gravi et levi peccat cum ple
na advertentia.

Obs. prout lo exparte nostra
infert qd ita amplitudinis obiecti mali nequeunt
aliter peccat. Ad hanc falsum: 3. pro maiori quia ex eo
non peccat mortaliter quia per eam abstractionem
non cognoscit malum gravitatis. Ad neque cognoscit malum
levis. Cum ab utraque abstrahit: ergo neque venialiter
peccabit. = nego maius. ad pmam respons. lo quia
ad peccandum malum levis sufficit cognitio confusa
aliquis mali quo modocumque: tamen ratio est quia eo
ipso qd amplitudinis obiecti cognitus ut mali amplitudinis
tantum qd sufficiat ad rationem peccati. qg. ad rationem peccati
non sufficiat malum leve nisi requiratur malum grave
qd est plus quam sufficiat illa cognitio sufficit ad
rationem peccati venialis. = 2° quia ad peccandum mor 66
taliter requiritur clara et plena advertentia mali gra
vis ad peccandum vero venialiter sufficit non plena et
plena ad vertentia mali non gravis, sed levis qualis 67
illa est.

Dyonis. amplitudinis obiecti mali abstrahendo
a gravi et levi

amplitud.° obti infini ad grave et leve id quia am
plit° obti indifini ad grave et leve gravitas peccati
quae se expiat petendo amplitudinem malitiae gravis ex
obiecti quomodo: amplitudo obti infini lege ad
grave et leve omnino manet indifferens ac operantis
ad quorumlibet et indifferens ergo manet. illa indiff.
ac obti ad grave et leve in cognitione ab operante
quando cognatione tamen licet abstracto id dictum.
[illegible] peccati cum dubio an sit grave aut leve mortis peccat
[illegible] vel dexterius [illegible] 63.

69 Opponitur 2°. implicat
ac peccaminosus in hoc ~~[illegible]~~ detractionis, 2°
illa quia non habet obiectum detractum cum tendat in multis in
communi, ex nullo modo est peccaminosus, etiam omnino detractis
in peccatum minorem dico id quia non habet obiectum detractum in communi
secundo modo non habet obiectum detractum in eo obiecti nominatim
quidquid ab aliqua parte attingit dicat obiectum detractionis in
[illegible] libet apparet detractum non esse ita metaphysica
licet hunc vel obiecti detractionis si licet [illegible]
in licet [illegible] in communi non est obiecti detractum apparet
in.

70 Opponitur 3°. quodlibet peccatum petitionis debet
~~ad aliquem~~ detractum speciem. sed peccatum circumstantia
in communi ad nullam detractum speciem pertinet: ergo
ergo minorem. dico quod [illegible] est [illegible] [illegible]
ac 50 donec illud peccatum petitionis ad speciem
innominatam

2.

horis et ... spiritus suam carnis ... ma-
teriæ; quod idem dicunt Patres quoque eius ama-
tel bonum ... quo pertinet ad ...
innominatum = aliud ... Salas ...
... ad spiritum in
... ligatus ... quia ... ligas
... in bonum ...
... sicut ... ligatus ... in
... et hanc ... carnis ...
bonum ... et ... humanus ... suam
... Pactum ...
de obligatione Divinitatis ...
... quid de Divinitatis ...

Dispu. 2a.

De obligatione Divinitatis ...

Casus. 2us.

Supponitur quid de Divinitatis vincibi-
liter ...

51

Omnis Divinitatis ...
ne ad ... moralis ... humana ...
et ... debet ... debet ...
... aut ...

2

cur dictat bonum malum aut indifferens: nimi-
mum a regula mali [illegible] ulterius minus quo-
libet alia prudentia certa et infallibili utrum ae-
qualis aut inaequalis esse debet. et rectitudo et
certitudo in ratione regulae. Omnis est omnis con-
scientiae. et consequenter in hoc sensu nulla conscien-
tia potest esse erronea. cum dantur alia rectitudo et
certitudo quam physica et logica in conscientia
[illegible] dictat [illegible] conscientia sua lege [illegible]
[illegible] quamvis [illegible] sit in [illegible]
[illegible]: [illegible] potest esse conscientia tamen
[illegible] - [illegible] [illegible].
in hac acceptione potest conscientia esse erronea
[illegible] ut licitum id quod [illegible] licitum non est.

[illegible]

51 [illegible] Conscientia [illegible] et [illegible]
51. per conscientiam erroneam ulterius dividitur
[illegible] in [illegible], et [illegible] culpa-
bilis. Conscientia erronea [illegible] quae [illegible]
[illegible] ad [illegible] non datur obligatio [illegible]
[illegible] culpabilis [illegible] aut [illegible] indubitabiliter [illegible]:
[illegible] quando quis [illegible] se obligationem hanc
[illegible] ob [illegible] [illegible] [illegible] dubi-
[illegible] [illegible] obligationis. Conscientia erronea vin-
cibilis est in qua quis [illegible] incidit [illegible]
[illegible] dubitans; [illegible] obligationis
[illegible] dubitat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indagare et dubium deponere
[illegible] omittit [illegible] negligentia, [illegible]

cum sit ignorantia Crassa l. ob malitiam vel ...
ipsius obligationis ignorare et hinc dicitur crassa
ignorantia affectata.

Hinc Dicitur primo 52

praedictis in quibus Scientia invincibilis errore
differt ab vincibili. 1o in eo quod error invincibilis
est inculpabilis. quia hoc talem errorem nullo
modo vult ipsum errorem invincibilis, quia illi propo-
nitur ut nescitur. Deinde ut insufficient probabilis
et dico non habet obligationem deponendi eam Scientiam
Scientia invincibilis est culpabilis quia ut talis
libere admittitur aut libere retinetur. 2o differunt
in eo quod Scientia invincibilis est ... vincibilis ... con-
... quia ut dictum est dependit ... lib-
... 3o in eo quod Scientia invincibilis ...
ad Scientiam insufficienter probabilem quia licet Scien-
tia probabilis ... Deo ... non ... quia
non probabiliora approbat videtur obligare ad
deponendi. vincibilis autem ... Scientia dubia 53
... firmo ... ut in medio.

Deducitur

in eo quod Scientia invincibilis ... Scientia ...
modo ... Scientia ... Scientia
vincibilis ... per ... quod Scientia ...
... practice dictat ~~quod non~~ quod ...
licitus aut illicitus ... Scientia ...
... per ... Scientia

o̅nutil continuae sit necess. Dūnha dubia qq n̄ suspectae certo ad bonã operationem: qñ tunc Dūnha. vel ad errorem Dūnha tunc ej abs̃ actu saltem virtuali dictante n̄ licere conformari ubi talis Dūnha operari n̄ liceat.

34 Consequenter vero infertur Doctrinas valde suspectas n̄ obligare. imo neque vllas ex licitis operationem amplectendo sequi. Pr. quia qui dubitat Doct̃inam operationis vel qui vnat. dubitat mendacium ex licitis, dignoscit adhuc dubitat et sic ponit n̄ valet veris indagare libere exponit periculo mendacii illicitati. ad talis periculo respondere n̄ licitis ad n̄ licitis operandi erat Doctrinas validissimas sui licitat: quia tam licitas velle periculu quam h. aequivalenter sui nocti. Pr. maior: quia qui cognovit periculum, et sic ponit nolle illud vitare libenter velle tale periculum. et qui dubitat de eo quod licitis sit mendacium, cognoscit omnino libere illud amplectitur, cognoscit periculum mendacii illicitati: quod opponere periculis nec licitum nec excusat a periculo incudat illicitati.

35 Inde oritur obligatio huiusmodi talem Doctrinae vel deponendi dubii indagandi veritatem usque dum ducibus rationibus probabilem efformare poterit l amplectendi partem securiorem. Ergo quandoque aliquis dubitat ex ignorantia veritatis et scientiae relicta ad dictamen tractat dubium deponere usque dum de aliquo medio indagationes probabile efformet quod ad dictamen inhiberet libertatem n̄ operandi tuti scientiae

non autem debemus disponere ... ut utcumque ex huiusmodi inducat obligationem: ut si quis inducat tam cum spe ... alius mentiri quam non mentiri ob Chorum habitabis Quintas non obviabis. Et praesertim dicimus obligationem sicut ... aliquis, ergo est quod ... Quinta introducit ex consuetudine obliget.

Casus 3.

Utrum Quinta introducta ex consuetudine obliget

Dicimus Quintam introductam ex consuetudine quae, quando proveniat aliquam obligationem, quod tale consuetudo intendat et habeat per [illegible] culpa et inducta a dispensatione et approbatio: ut quando ... [illegible] inculpatus inducatur et habeat nunc dictam ... proveniat inducere obligationem audiendi sacrum in aliqua die festivitatis: ... consuetudine ... festiva ... non ... obligationem audiendi sacrum inducatur dies festum ... dicitur Quinta inquirimus utrum obliget ... et consimiliter aliqua dicit. La ... talem ... non obligatur neque ... peccatum ... ita aliquid ... quod ... = la ... Quinta 55

Promovere et bonum dicimus inter medium
licet malum dicitur inter bonum. Et hac ratione non
obligare immo esse peccatum [illegible] conscientiam et
inter Conscientias [illegible] [illegible] absolute [illegible]
[illegible] ratione [illegible] bonum aut malum, et debeat
ratione eo obligationem. ita aliqui apud [illegible]
58 [illegible] La [illegible] quaestione 13 articulo 5.

Tertia sententia docet
Conscientiam invincibiliter erroneam [illegible] negare obligare
[illegible] id est quod qui cum tali Conscientia [illegible]
[illegible] [illegible] male [illegible] neque [illegible]
bene. ita Cladius La[illegible] libro 1o quaestione 5a
Quarta sententia docet absolute omnem Conscientiam invincibiliter
erroneam obligare et [illegible] obligare eodem modo adque
Conscientia vera et recta; ita Omnibus [illegible]
[illegible] quaestione 19 articulo 5o et [illegible] [illegible]
[illegible] dispensare [illegible] secunda [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Sexta docet Conscientiam
invincibiliter erroneam non obligare nec ligare id est
quod nullus [illegible] [illegible] talem Conscientiam [illegible]
[illegible] tamen ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] quaestione
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

59 Sit tertia [illegible] Conscientia invin-
cibiliter erronea obligat et [illegible] eodem modo adque
Conscientia vera et recta. adque qui invincibiliter
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] Paulo ad Romanos 14.

ubi loquens Christus Christi manifestat eos ab eis dixit qui credunt non iudicant Christi et ideo sub dixit qui autem discredit iam damnatus est quia non ex fide orans quod non est ex fide peccatum est ... ut ... sicut ... quia D. Paulus indicat id est Christus ... quod ... dicit qui credit non iudicat.

quo ... obligat 80

ut quae ... non ... talis ...
... obligat ... quatenus ... talis ...

... atque obligatio ... tanquam ... eodem modo obligat.

... quatenus ... obligat quatenus ... quia ... obligat ... atque ... quia ... ratione ... eodem modo ... obiectum reale atque obiectum ... obiectum.

Quia qui amat obiectum ... ut malum licet in se ... bonum ... quia qui amat obiectum cognitum ut malum licet in se reale bonum eodem modo ... obiecti atque ... est malum et nullo modo bonum ... quia ita amat obiectum peccat quia amat obiectum cognitum ut malum licet in se ... bonum peccat maior ... quia ... intellectus eodem modo ... atque ... est in ... minor quia ... bonum ... dicere 81

quamvimvis hic obus est malus quum amare sit
peccat. et ipsi tali titulo peccat amans a bisl e
dilectione qd multus eodem modo scius, aut peccato cons-
mationis.

82 Resp. 3º

qui falso iudicans esse dig. confiteri
mini audiendus, tamen eodem modo vult peccationem
precepti adque alius vero cognoscens esse dicem fictum
mini sacrum: qui quia eodem modo ditu obliga
sit stranai Dilectis erronem adque Dilectis sua
sic cons: quia nullus vult nisi id qd cognoscionem
penitus et eodem modo penitus cum aliqua altera
minorem sacri in peccationi precepti eodem vult
unus adque alter peccationi precepti.

83 Resp.

Ex dictis infe
tur malitiat. qt per talem Dilectis cognoverint,
etiam peccationem moralem aut venialem, huius lectio
specie ad typum Dilectis: ut si quis per
christianam erroneam iudicat se habet graviorem obligatio
nem minimam hic et nunc et obligandi privi
mum et sponsionem longiorem amplius devoti
tae Dilectae omittat mendacius, peccabit mortal.
et contra charitatem et contra obedientiam.

84 In hac Conscientia

nemo exquiram in actione qd peccationem commit
non fuit ea ignorantia erronea quae talis
tum talis et naturis, et specialitate contra virtutem ipso
virtutem atque peccatis malitiam ex Dilectia vera vel
quis iudicans tollit esse dicem fictum ex mera ignor-
antia saepius nisi ex actione dicens: omnis saepius

dic. sub. ita Dirimitur in Dicenda pars. Illa cha
& resolvem. Ll.

Infert 6 idem est dicendum de 85
actibus virtutis, [illegible] est enim idem specie cum
actibus illicitis ex Diuinita vera: & nam ad uirm
illicitum ex Diuinita iudicante illud est licitum obiect
ventura [illegible] cum inicionis cuiusdam rationis et spe
cie. & quibus aliis ad illa ex eodem motivo vel
vincendi i proxime. Capit. 3 argum. Contraria

Caput 3.

argumenta Contraria.

86

plab. lineq. cuadra [illegible] Opponitur 1o. in
obligantes, iuvat rectas. Si Diuinita erronea non iuvat
[illegible] tenere [illegible] veritatis falsitatis: quia sunt [illegible]
cutrum, [illegible], et bonum [illegible] Diuinitas
Diuinita erroneas. Ergo Consequentia [illegible] Diuinitas
erronea [illegible] logica [illegible]
nominis [illegible] logica [illegible] loquentes
[illegible] obl. [illegible] 87
quia [illegible] in mente atque adeo quia est falsum D
iudicium [illegible] quod iudicat ita esse [illegible]
falsum dicat [illegible] falso [illegible] non [illegible]

Oppo
nitur 2o. neque Diuinita erronea neque [illegible]
Diuinitas regulatis, [illegible] est regulative [illegible] iudicium
& neque potest obligare [illegible] quia [illegible]

falsum, sed dictare per Divinitatem operari falsum [illegible] neque enim ad [illegible] quo magis [illegible] falsum [illegible] falsum, sed dictare [illegible] falsum moraliter [illegible]. [illegible] [illegible] Quaestio [illegible] falsum moraliter in differentia [illegible] [illegible] dictare [illegible] [illegible] quae [illegible] falso [illegible] [illegible] Divinitate [illegible] [illegible] [illegible] falsum [illegible] [illegible] [illegible] dictare [illegible] et dicit.

88 Opponitur 3º. [illegible]

[illegible] [illegible] ex Divinitate [illegible] [illegible] [illegible] quod Christus [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] quia illi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obligationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

89 Opponitur 4º. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanae

approvare est q. tribue mali. amorada
actum tribue mali est. Si in dep. quo maxi. (the
amarat et approvaret mind. actum cum praeteritione
obiecti illius nam ergo mali: secundum actum
obiecti illius nam nego mali. secundy eo tal
rationum et denominationis obiectiva pravitatis
ta D. dico mali, eod. dispositione insufficiens a mali
est ipsius: mind. actum ly internis obiecti e
ius non neque amari neque approbari fit ab eo quia
ipse est malum est: at talis mind. actum potest abiec
tionem aliquam denominationis bonam, vel illicitam
recte ab actu ipsius actiua substantia tribuit bono
imitationem, ut perinde est approvavit ad
aliquid ultimo quaecunque talis pravitas ab intellectus
fit bona bene denominationem atque amari et proba
ri, ab illo. quia non est talem amare et proba
re actum proprium bonorum et obiectivum.

Inferes q. 120

talem modalitas fiat, tamen divinum rem pro non velle
est non quod sit formaliter bonum et malitia malum.
Deus nequit amare et approbare malum etiam
materialiter, neque talem modalitatem. Prob. minor: quia
nequit Deus vbi Thomas Communiter dicamus Deum
neque ad mala peccati pravi determinare: ergo nequit
amare et approvare malum etiam materiale —
in quo minus. Ad 2 nequit amare mali etiam non
ale veniali et unitate cum malo formali, tamen dicendo
minimum malum materiale excludens malum for
male. subdistinguo, nequit amare by ratione intentionalem
illius. Deus dico mali. Cum denominationis pravitatis
exhibere ab omnia. Adfirmans nego.

[illegible] gravitas in qua [illegible] male peccat [illegible] in talibus Deum [illegible] cum [illegible] peccati [illegible] Deus debeant ad malum peccati illius [illegible] formale: at vero [illegible] talium [illegible] [illegible] cognitionem at bonum [illegible] non [illegible] peccati formalis [illegible] illud [illegible] ratione [illegible] quam dicit.

291 Respondit [illegible] nequaquam posse obligare ad id quod est [illegible] malum: [illegible] Quinta. [illegible]: quia [illegible] obligare ad id ad quod [illegible] obligare [illegible] [illegible] Quinta [illegible]: [illegible] Deus nunquam potest obligare ad id quod est [illegible] malum neque Quinta. = [illegible] [illegible] quo maxime: [illegible] inferior obligare ad id quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maius [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obligari [illegible] [illegible] [illegible] Quinta quia [illegible] [illegible] obligationem [illegible] [illegible] obligationem [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potest. = [illegible] [illegible] quamlibet [illegible] obligare non [illegible] ad id quod est [illegible] malum [illegible] ex aliqua [illegible] [illegible] Quinta, [illegible] posset ad id obligare.

292 Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ut bonum [illegible] mentiendi erit peccatum [illegible]
[illegible]: quia lege Divina prohibetur omne mendacium
quoquo modo etiam in [illegible]; si per mendacium
[illegible] modo mentiendi contra legem Divinam [illegible]
[illegible]: omne mendacium etiam [illegible] modo mentiendi
[illegible] legem Divinam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Quando autem dicitur [illegible] 95
[illegible] legem [illegible] mendacium [illegible]
[illegible] quantumvis [illegible] [illegible]
[illegible] lex [illegible] et [illegible] aliud praeceptum ad
[illegible] [illegible], debet cognosci ab operante: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operationum [illegible]
et praeceptum. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] contra legem [illegible]
[illegible] [illegible] legem [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Caput 23.

De conscientia perplexa. 98

Conscientia perplexa [illegible]
duplex [illegible] quorumvis [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
S.

Dandum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad quid et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible].

95 Sup[illegible] [illegible].

96 Secundum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] quamvis [illegible] [illegible] [illegible] et antecedentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antecedentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible]

culpabiliter est.

Supponendum est secundo quod in Doctrina Physi- 97
cae charitatis [illegible] proponat unum ex duobus magis
malum quam aliud [illegible] dari obligationem conf-
erendi minus malum, ad quod actio [illegible] [illegible]
in ampliori majus malum. Et quia [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
minus in [illegible]. Sicut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quando per [illegible] [illegible] [illegible]
in malum inaequalitate [illegible] [illegible] 98
maior.

Difficultas igitur tota devolvitur ad casum quo
constitutus [illegible] proponuntur aequaliter mala [illegible]
in utroque extremo: [illegible] [illegible] [illegible]
mi et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
peccatum et aequale peccatum, et [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] et [illegible], quod [illegible] peccatum [illegible]
in hoc casu eligens [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
unum ex duobus extremo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
est. Et quia ideo [illegible] eam [illegible] [illegible] 99
[illegible] [illegible] [illegible].

Et ad praesentem [illegible]
[illegible] [illegible] dicit [illegible] [illegible]
[illegible]: quia [illegible] (Deus) [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ita aliqui quos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] libro 10 capite [illegible]. [illegible]
in tali casu dari [illegible] [illegible] ad peccandum,
sicut et [illegible] ad merendum. Ita aliqui [illegible] [illegible]

facile sed dissuaderi = Bonus dici in tali casu quicumque lecturum amplectatur in [illegible] quasdam [illegible] [illegible] et [illegible] tamen [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] dissuaderi [illegible] [illegible].

100 Sit [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qualibet [illegible] ad utrumque amplecti [illegible] [illegible] [illegible] in eo casu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad utrumque [illegible] extremum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad utrumque [illegible] extremum quamtumvis [illegible] ad malum [illegible] [illegible] amplectens; [illegible] [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] consequentia [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] extremum [illegible] extremum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

101 [illegible] quodcumque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] = [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quod ad eiusmodi responsum. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Disputatio 2a

ad quid obliget scientia iudicans actum externum esse malum non vero internum.

Caput 1.

honestum iudicium proponitur

ad 2am difficultatem in eo quae ignorantia [illegible] Dicendum est
ubi indicet actum ejus externum ex ignorantia [illegible]
non solum internum voluntarium [illegible]
[illegible] internum [illegible] nil omnino subjacet
[illegible] nec peccatum ullum [illegible] peccaminosum
[illegible] quod licet velit et intendat [illegible] dummodo
[illegible] non fractae [illegible] ubi internum caret [illegible]
et intendens [illegible] subjacet.

102 1o praedictam ignorantiam [illegible] Supponendum
[illegible] cum Patre Salazar [illegible] habetur [illegible]
[illegible] et admittit [illegible] ignorantiam invincibilem circa
[illegible] naturalem [illegible]
[illegible] aliquos homines
[illegible] peccatis internis [illegible]
et cogitationibus [illegible] dignitatibus internis [illegible]
non habuisse pro peccato quae [illegible]
[illegible] fore [illegible] ignorantias agitari [illegible]
[illegible] quod [illegible] internum [illegible]
[illegible] peccatum eodem modo [illegible] ignorantia
non dantur.

103 Supponendum est [illegible] internum voluntatis
circa objectum malum [illegible]
posse esse [illegible] voluntatis efficax [illegible]
[illegible] objectum [illegible]
[illegible] quantum [illegible]
[illegible] supponi [illegible] secundo
[illegible] efficax [illegible]
[illegible] dependentia ab aliqua
[illegible] peccatum [illegible]
[illegible] efficax nunquam
[illegible] circa objectum quaelibet [illegible]

Complacet in bonitate actus aut delectatur ex peccato in alte-
ro malo externo non intendens illud amplecti id
ab eius inquisitione abstrahit, ex his habet actum Con-
trarium non tacquam [illegible] actu

Supponendum est 2o quod 104

quiq huius disputationis difficultatem est circa
actuum affectionem ab illum internorum obiectorum
malorum: quia de actu contionato, et de causabilo vo-
lunta[illegible] actum videtur excusatus de stilo actione
volunta[illegible] causam esse peccatum. 3o quia vi eo causam
ignorantias involuntarias quae eius secludat actionem in
causam, non est peccatum illicitorum actuum, siquidem Con-
trariam habemus aut ablum in affectione illud actum
[illegible] tales [illegible] nullam est malitiam dum de talis causa
non Contineant causam actus hinc malitiam, ergo non est
necessarium ex causa externo: g illicitum talis causa in-
nus non peccat. 105

Itaque 3o dicendum difficultas est: utrum quis indicat
[illegible] actus externum cum malitiam [illegible]
internum eiusdem affectionem et internarum est licitum; [illegible]
nil omnino vocatur affectio ablata et internum obiectum
malum quid [illegible] [illegible] ratione Oriens causa
malus tamen dicunt in casibus [illegible] quae quidem
actum internum licet ablata affectionem illicitum autem
causa obiectum prohibitum. ita Castro Granado [illegible]
in 1a 2ae summa libro 1o cap. 16. Cardinalis
[illegible] adhuc in casibus [illegible] est illicitum et [illegible]
actum internum ablata affectionem circa obiectum prohibitum
ita [illegible] Salas et Obiedo [illegible] tract. 2o Abula. 106

Sitne

nae Obiecto [illegible] in quibus inveniatur iudicari dicunt externum
unum in vero internum est prohibitum illicitum actus
internus ablata affectionem circa obiectum prohibitum [illegible]

Deni

deducitur efficaciter illius. Probo: quia qui libere vult malum cognitum ut tale peccat; sed voluntas in hypothesi libere homo libere vult malum cognitum ut tale; ergo peccat. Probatur maior. Distinguo: quia est velut lumen primum omnibus notum libertati neque excogitari potest quod quis quantum est ex se vellit amplecti malum, et quod non peccet. Probatur minor: quia libertas dicit affluere in actum externum quem cognoscit esse malum ut supponitur; ergo libere vult malum cognitum ut tale.

Dico 2º

107 homo cognoscat non dari malum in actu interno cognitum, tamen dari malum in actu externo: ergo licet tunc non peccet volendo actum internum, peccabit volendo actum externum. Ante in hypothesi positis qui supponitur contrahit quia in illo actu efficaci interno datur duplex affectus alius quasi reflexus saltem virtualis quo voluntas vult liberum actum internum: et alius quo vult actum externum: et quidem ex hypothesi supponimus actum quod talis actus internus quatenus [strikethrough] reflexus est non peccatum esse innoxium quamvis actum internum non esse malum. Attamen neque esse malum illum velle: ergo tamen quatenus est affectus et amor actus externi erit peccatum quia peccatum est velle id quod cognitum est malum.

108 Dico 3º: quod contra Dominicum Soto circa vel liberum actus externus et adaequate malum supra malitiam actus interni vel licet malitia sufficienter habetur ex actu interno quo cognitus esse fieri diversimode peccatum; in infracto et externo actus externus fiat actus peccatum; habet quoque malum ut Dominicus contra hypothesi posita: quia actus internus quo voluntas efficaciter vult actum externum est peccatum malum quod habet tamen diximus. Probatur: quia in praedicta sententia nullus actus externus malus haberet nec graviora internis, a quo derivatur in actus externum

Probat[ur] 2o

tdo in ea hijp[othe]si talis homo n[on] p[ecca]ret cum maux
internum q[uo]d n[on] cognovit malitiam aes intrini[secam] sed
p[ra]ctice p[re]scindere q[uo]d cog[nosc]at malitiam aes extrinsecus v[el] q[uo]d
n[on] p[e]c[c]at p[er] actum internum intrinsece f[ru]ct[u]m:
Sicut modo q[uo]d desp[erati]o in eo q[uo]d inv[in]c[ibi]lis errore p[ro]p[ter] p[re]ceptum p[re]cedit p[ro]p[ter] animum dat illius cognitio n[on] malitiae aes intri[n]seca
n[on] cogn[itae] malitia f[ru]ct[u]m neque aliis facere solet reflex
b[on]orum p[ro]p[ter] ras malitiae aes intrini. et ex eo quod cogn[osc]at actum externum e[ss]e malum et m[ate]rialis ulterior n[on]
c[ogni]tione p[ro]ducitur efficacem exequendi actum
externum cognitum ut malum p[e]c[c]at: p[ro]p[ter] p[re]scinde
q[uo]d q[uoad] cognoscat malum aes intrini[secum] p[e]c[c]at
p[er] actum internum. et huius ratio e[st]: quia [?] bonum deus
[?] p[ro]p[ter] malum et bonum aes intrini[secum] ut dumtaxat
[?] h[um]anis actibus humanis: p[ro]p[ter] aes intrini[secum] effica
c[ia] tendens in obiectum cognitum ut malum debet p[ro]p[ter] actum
p[ec]c[at]i p[ro]p[ter] actum malum [?] sibi.

Dubitatur 2o an sit licitum
[?] de eo q[uo]d invincibilit[er] iudicat licitum e[ss]e operari ex dubio
practico et cum ignorantia invincibili hinc sicut p[e]c[c]at ille
operans: [?] q[uo]d operans sub tali dubio aut ignorantia
[?] ex [?] affectu efficaci ad malum: p[ro]p[ter] ille
operans n[on] p[e]c[c]at.

Inferet 3o neque peccare qui [?] aut
[?] al[ter]i peccat [?] invincibilit[er] iudicat dubi
[?] p[ro]p[ter] quia licet tale [?] et [?] involvat
aliquem affectum ad peccatum externum n[on] e[st] ad peccatum
[?] [?] q[uo]d nunc peccatum n[on] e[st] [?] intrinsec[e]
[?] aut [?] illud n[on] p[e]c[c]at. [?] [?]

Caput 3.

Argumenta Contraria

112 Opponitur 1o. nullus peccat per actionem quam Divina lex dictat esse licitam et immunem a peccato. sed in praedicta hypothesi sententia Divina illa invincibiliter dictat actionem intrinsece malam esse rationi consonam et licitam. Et consequens [illegible] quod in praedicta hypothesi nullus peccat per actionem intrinsece malam [illegible] sufficientem. — Argumentum maiorem nullus peccat per actus quem Divina lex [illegible] nunquam exacte dictat esse licitos. Ordinarius quam Divina lex nunquam dictat esse licitos exacte & dictata licitus nominarem.

113 In praedicta hypothesi Divina illa duo dictat: tum quod actus intrinsece illicitus: tum quod actus intrinsece est licitus: ratione actus huius tum dictat [illegible] actum intrinsece esse licitum, ideo [illegible] verum illa sit actus intrinsece tanquam [illegible] licitus sit; at vero ratione [illegible] cum [illegible] actum exterius esse illicitum et ita exacte dictat talem actum exteriorem [illegible] amari quidem omnino ut proponere aliquod obiectum ut malum ad [illegible] ut fugiendum: neque [illegible] intellectus de facto proponere obiectum ut fugiendum [illegible] malitiam neque [illegible] ut [illegible] proponat malum

obti. obiectiva quatenus reflexe dicat debitum fugae
hoc obiectivo. et ratio est: quia in his ponitur obiecto
honestum et prohibitum illud per se est cum nullo complecte-
ndis. Si ponitur et in complectendo ab intrinseco.
et contra ponitur exclusive et prohibitione mali in-
trinseci: licet signate aliud videatur significare

Dico

Q. Dicunt ponere aliquam gratiam [illegible] 114
[illegible] ut libertatem liberam [illegible]
[illegible] id in [illegible] Dicunt ponitur
[illegible] intrinsecum et licitum; licet tales [illegible]
[illegible] gratias [illegible] liberas [illegible]
[illegible] : Dicunt ponere aliquam
gratiam [illegible] et [illegible]
liberat [illegible]
[illegible]
[illegible] adque [illegible]
[illegible] 115

[illegible] Dicunt [illegible]
[illegible] ponere [illegible]
[illegible] mali peccatum,
[illegible]
[illegible] peccatum fecit. et [illegible]
Dicunt [illegible] liberare a peccato. [illegible]
[illegible] idem est adque [illegible]
[illegible] quia [illegible] mala [illegible]
et intrinsece [illegible]
[illegible] peccabit. [illegible]
malitiam et [illegible] quia [illegible]
[illegible] qui ut [illegible] mali [illegible]

Opponit

116 Secunda nulla est obligatio vitandi actus internos ad internum non est peccatum [illegible] qui iudicatur internum esse licitum eodem modo se habet [illegible] obligatio vitandi talem actum internum: [illegible] actus internus non est peccatum. Dist. [illegible] quia regulae generales de obligationibus [illegible] non [illegible] — [illegible] qui iudicat esse [illegible] actus internos esse licitos [illegible] iudicat [illegible] Sed [illegible] quia [illegible] cognit. actum [illegible] malitiam [illegible] non esse licitum [illegible] vale.

115 Opponit

[illegible] si [illegible] iudicat actum internum esse malum [illegible] actum internum peccabit ergo [illegible] si [illegible] iudicet actum internum esse licitum et [illegible] talem actum internum non peccabit — [illegible] quia [illegible] ad [illegible] eius [illegible] scandalum [illegible] iudicet [illegible] ut [illegible] licitum [illegible] quod requiritur [illegible] ut malum et quidem [illegible] ut malum actum internum [illegible] illam [illegible] actum internum ut malum [illegible] ut malum [illegible] ut malum [illegible] licitum [illegible] ut malum [illegible] qui dictus

Op. pontif. [illegible]

[illegible] Dices qui [illegible] Africanum in [illegible] in Africano [illegible] tale obiectum [illegible] non peccavit ut diximus num. 105 [illegible] quia [illegible] Africanum [illegible] quando [illegible] Africanum peccaret quia [illegible] libere et voluntarie de illo obiecto peccaminoso [illegible] Ad [illegible] quod [illegible] in Africanum [illegible] tale obiectum [illegible] et voluntarie vellet [illegible] peccaminosum [illegible] erat neque illa.

129

Nego [illegible] quamvis [illegible] quantum [illegible] voluntarie [illegible] obiectum [illegible] non [illegible] obiectum peccaminosum [illegible] in [illegible] quam [illegible] debet [illegible] quam [illegible] in [illegible] quantum [illegible] malitia [illegible] obiectum [illegible] quam [illegible] tale [illegible] in obiectum [illegible] aliquam [illegible] in [illegible] quantum [illegible] aliquam [illegible] malitia [illegible] aliquam [illegible] et [illegible] aliqua [illegible]

Dixi [illegible] Ga.

Aliquae quaestiunculae proponuntur

120 Qq culas utrum [illegible] mala [illegible] Prima ...

rectae ratio ut lex, ut indicat quis hic et nunc dandum obligationem [illegible] omnibus mandatis minus [illegible] recta ratio talis obligationem [illegible] ut dictam: quae recta ratio dans obligationem [illegible] sunt quod Clem. Arriaga dicit [illegible] S. [illegible]: tamen [illegible] Ponit [illegible] mala nec recta ratio est lex [illegible] et idem dicendum de operatione bona, tamen [illegible] hic non recta ratio est [illegible] Dictamen nec recta ratio est. Et quia lex [illegible] operationis bonae et [illegible] influunt in esse [illegible] et [illegible] voluntatis [illegible] in esse obligationis. Illum Durandus secundum causam rationem quae est cognitio, nec ea dicta [illegible] non dicitur [illegible] [illegible] lex [illegible] et [illegible] operationis bonae, illum influunt [illegible] rationem quae [illegible] operationes bonas tamen [illegible] et bonitatem [illegible] non dicitur [illegible] lex aut [illegible].

121 Qq culas: utrum Dictamen plus obliget quam aliae leges [illegible] vi obligationis: atque adeo Dictamen nec plus nec minus obligat atque quaelibet alia lex [illegible] Dictamen [illegible] quia Dictamen non aliter obligat nisi [illegible] obligationem alicuius legis [illegible] obligat et quo et ratione obligationis obligat et [illegible] eodem modo et eadem vi obligat Dictamen atque lex [illegible] quod lex obligat et quod Dictamen [illegible] et quo.

122 Secunda qq culas: utrum [illegible] quis vel [illegible] in [illegible] quoniam [illegible] operationis quam indicat [illegible] nostras [illegible]

Dimittat in tali occasione. Ut Doctores hoc dubium
in ig norantia vincibili quae inducat in occasione ordi
nario Sacerdote ob id. Quandoquidem et cum constituisset nol
uit dubium deponere vitare ... Dimittebi
tam reputat dubium deponere nec Sacerdos audire; ubi
in omissione Sacri nobium peccatis dimittat adque omi
ut in non deponendo dubium, affirmat Clamues in Hoc
quaestione ... nat dimittens quae vero sunt mihi ... quia
ibi materia ubi stat exercet libertas. Dubium ... contra
tua libertas quando libuit ... in eo statuit
potentiae deponendi dubium; et in eo stat materia
peccati ... clarius patet: quia statim ante tempus ac
occasionis mali ... peccatum. Ostendit de uno
peccato.

Ad Quaestionem: ubi Sequitur. Dicentes omnia
quae sit majus peccatum quod contra cum occasione in qua
nec quis inducat ... mentis ... simul ... 123
... et cum ponit non deponit dubium ...
gravius peccat ... fundamentum ...
... illud omittendo ... talem ...
... eo gravius peccare quo magis obligatur
a ... cui opponitur ... ut non ...
... dicendi ... opinionem mendacii ...
... opinionem in mendacii ...
gravius peccabit ... mendacium ... talem
... quia gravitas peccati augetur ...
gravitate et maiori virtuti cui opponitur, ...
... contra ... talem ...
... peccatum ... et illud ut majus pecca
tum quod perfectiori virtuti opponitur. 128

Quinta Quaestio

... Quinta virtu
... cum ...
... libera ... nullus ... dubium

eo qd talis doctrina nihil habeat vim lege antiqua nisi doctrinae accessit: ita Caietanus et Medina articulo 8. dubio
3o. = Quia doctrina docet nihil esse disponendum nisi aliqua auctoritate vel ratione. ita Communiter cum Orlando parte 3a
tracta 6 resolutione 9. quia rarocuras mihi est quia
non auctoritate aut ratione ductus nihil dicit quis prudens
125 vel grauari. exponit qui se periculo peccandi est.
S.

Sexta Q.

Q. culas: utrum qui alium scit laborantem ignorantia inuincibili teneatur eum de veritate monere, dico
ignorantia inculpabili tum ex ea obligatione monendi an
etiam talem inter ad cuius curam aliquo modo spectat,
nec qui talem ignorantiam habet vel in officio in
in superiore etc. Itaque difficultas est de ignorantia inculpabili, in qua plures adhuc difficultates in
urgentis ad quas in q. hic respondendum est.

126 Resolo:
Ignorantia est circa necessaria necessitate medii ad salutem, utpote fidem Dei incarnationis etc. quilibet tenetur
obligatione monendi etc. si periculum non sit. Ratio: quia
praeceptum charitatis obligat ad subueniendum proximo in extremo damno. quale salutis est; ergo obligat ad subueniendum laboranti tali ignorantia cum
qua saluari non potest.

127 Resolo secundo Ordinarius
et quilibet alius ex officio tenetur monere de veritate
parrochianum aut subditum laborantem ignorantia inuincibili siue est ignorantia iuris siue facti: dummodo
salutem probabiliter sperat suam monitionem
futuram esse suis subditis in multis fructuosam praeter
et Sanctus Thomas Sanchez in summa libro 2 c. 16

p[ro]bare: quia nullus [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad Ordinem [illegible] [illegible] [illegible]
ad exercitium eum [illegible], dummodo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]. = D. Ja[illegible]
[illegible] [illegible] neque alias alios [illegible]
ad [illegible] et [illegible] matrimonio [illegible] [illegible]
[illegible] nullas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] matrimonii [illegible] [illegible]: quod nullas ad
[illegible] [illegible] [illegible].

Non [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ignorantia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] invalide matrimonii ob affinitatem [illegible]
aut alias ex causas [illegible] [illegible] [illegible] cum
[illegible] [illegible] juramento [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] matrimonii [illegible]
impedimento et invaliditate matrimonii: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] patrimonium nec [illegible]
[illegible] [illegible] juramentum neque ab uxore separatio
[illegible] [illegible] magna [illegible] scandala [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ignorare
[illegible] monere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] relinquere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quando ignorantia invincibilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indicant [illegible] ignorant
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptismi aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

6

quando ignorantia est iuris qui naturalis invin-
cibilis medii homo privatus in hac tua mo-
rae dicitur si aliquas causas nullas debuis-
se tenere verum ... ly qd nullus inter sup-
chy est. i autem nullas debuisse causas nullis
adire aliqui affirmant nullos d ait obli-
gatos in homine qui datis ad moriendi
veritate ni ad iuramentum quando ignorantia in quo
eth. vel temporalis: unde ista habeamus sequi vid
et alij iustificantur ministros ie ... [illegible]
y venire

cde 14

qui autem vel dicit aliquem exigere ... aut ...
... Expresentantium canonum
... vel ... facere ... [illegible]
moneri ... aliquod ... [illegible]
trahi ... [illegible]
... libet dare ... animo monendi ...
... qui ignorantiae qualibet laboraret: quia
... dubitare ... libet legem ... quamquam
... non ... legem transgredi ... in ...
... sufficiente probabilis et tractus ...
de opinione probabili. ... quid ... opinio pro-
babilis ... definitio et divisio opinionis probabilis

Tractatus Ius

De opinione probabili

Disputatio 1a.

Quid sit et quotuplex opinio probabilis

Caput 1um

de definitione, et divisione opinionis probabilis

Praedictis ... 130
... factum ... cum opinionibus
... omnia probabiliorum ... adversus ...
... decisae et ... quia
aliqua opinio ... debet ... probabi-
lis dicatur. quia aliud ... opinio et aliud
opinio probabilis ... opinio ... probabi-
litatem et improbabilitatem ... ad ... opinionem ...

opinio significat cum intus quasi est in minima parte cum formidine alterius. Unde distinctione [illegible] actu [illegible] quae [illegible] translat: opinio cum assensu partis cum formidine alterius.

131 Diffinitio utraque ex plato loquitur: S.Th. neutrum abstrahendo a naturali et supernaturali, quia opinio supernaturalis [illegible] quaelibet alia communiter sub fundamentis fidei [illegible] tamen et nihilominus est opinio probabilis [illegible]. Et omnia continentia abstrahendo ita in Logica opinionem definimus: assensum obiecti cum formidine partis oppositae, qua formido non [illegible] ex [illegible], ita [illegible] dub[illegible] cat quis probabile et ex parte cognitionis et a [illegible] quod [illegible] non [illegible], sed [illegible] formido rationabilis, aut [illegible] quod [illegible] ex motivo sciendum esse falli et falsi quod [illegible] intus supra illud reflectat cognitionem [illegible] in falsum certitudinis.

132 In hac opinionis ratione explanatione fere omnes conveniunt: maior autem est difficultas in explicanda probabili opinione seu in explicando quid sit opinio probabilis, quia qui [illegible] defendunt [illegible] autem [illegible] cuiuscumque opinionis [illegible] definitionem [illegible] solent ut [illegible] ex ipsa definitione [illegible]: opinionis [illegible] debet et [illegible] deinde sententiis [illegible] relinquantur: aliquas doctrinas nobis [illegible] defendendam opinio [illegible] probabilis ut quae nititur motivo gravi [illegible] infallibili. Dicit [illegible] quae nititur motivo gravi ubi [illegible] motivum [illegible] firma [illegible] ad assensum movens [illegible] auctoritas sufficiens ad [illegible]

Ista definitio opi- 133
nionis probabilis multipliciter dividi solet. Dividitur ista
in opinionem probabilem intrinsecam et probabilem extrinsecam:
opinio probabilis intrinseca est quae nititur ratione et princi-
piis naturalibus; probabilis extrinseca quae nititur auctoritati doctorum.
Alii probabilitatem intrinsecam appellant rationalem; proba-
bilitatem extrinsecam authenticam.

Dividitur 2° in pa- 134
tentiale et probabilem rursus: opinio rursus probabilis
est quae ab aliquo reputatur probabilis; quae opinio tunc
dicitur probabilis relative quia cum in aliquo potest esse
improbabilis relate ad alium: opinio absolute probabilis est quae sive
cognoscatur sive non cognoscatur est talis ut sufficiens fundamentum quod
si cognosceretur redderetur probabilis appareret.

Dividitur 135
3° in opinionem probabilem ablativam et modalem: probabilis ablativa
est quae principaliter affirmat obiectum ita esse licitum, v.g. op-
inio affirmans licitum esse jejunare die festo. Probabilis
modalis est quae principaliter affirmat nonnisi probabilitatem
affirmati probabilitatem obiecti quamvis non obiecti
v.g. opinio affirmans probabile esse licere die festo
jejunare ubi tantum affirmatur probabilitas jejunii quam id
esse probabile et intrinsece secundo loco censet Caramuel lo-
cum omnes opiniones probabiles licet videantur proferri tanquam
ablativas: ex quo infert male impugnari opinionem proba-
bilem rationem ... quia destruuntur probabilitates. De
tractatu opinione agit ... Cardenas dissertatione ...

ubi dicit ... vtique ... cum ... non passive ... alias cum ablativo ...
... abstracte ... obiecti ... cum attributis aut natis.

136 Dubitatur 8°. An ingenium ... rubor et obiect.
... rubor ... quando quis ... obiecto ... tanquam vero: ... obiecti ...
et, quando licet quis ... obiecto ... cognoscit tamen ... cum ... : vg
... cum ... bene ... aliquis ... tanquam verum
quod id ... : et nihilominus ... cognoscere quod ...
... dicimus ...

135 Dubitatur 9°. ...
... et ... : ita
dicunt ... damnati ... indicat ...
... dubie ...
... ut dicimus ... nullus ...
... : quando ... nullus ... alii ... et ...
... autem ... : vg ... et ... : ...
... cum ... quod ... vero ...
... affirmare ... nullus ...
... autem ... nullus ... sunt ...
... cum ...

manavit ratio probabilis sed dubie probabilis ut quando mixto dicitur dubium circa aliquam opinionem vel quia singularis quia eius ratio debilis est et Alii dicunt distinctionem probabiliter probabilem et dubie probabilem valde timendos ut prodiciendis.

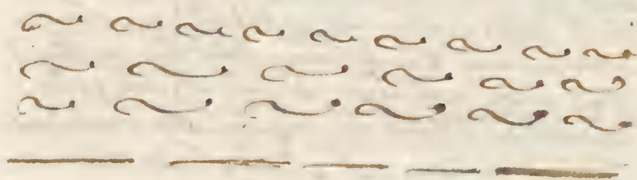
Dividitur 2o in opinionem speculative probabilem et practice probabilem. Speculative probabilis est quae cognitionem terminorum abintra perspectionem habet in distinctive grave abstrahendo a circumstantiis. Practice probabilis est quae attendit omnibus circumstanciis sub quibus hic et nunc ponenda est ad vel fit motivum grave utrum an tamen aliqua opinio ei possit speculative probabilis quin sit practice probabilis dubium est. Asserunt omnino Ab. Sc. Cardinas in Crysi Ima 3o et 1o dis quam ne Ignat Caramuel in Apologia Probabilitatem ... speculatio ... circumstanciis ... speculative ... practice probabilis ... praxi addatur aliqua circumstantia ... speculationis ... speculative probabilis practice vero improbabilis. 138

Probatur la pars de re solutione quia ... praxi ... mutatione ... praxi sit illicita et ... licita ... opinio sit speculative ... circumstanciis debet etiam practice ei probabilis ... quia ... posita in praxi sit illicita ... mutatione ... eadem est sine ulla mutatione 139

debet etiam in praxi esse licita, quia prima pars quia ratione circumstantiae advenientis potest reddi illicita operatio quae sine tali circumstantia licita foret, quod in hoc sensu potest opinio esse speculative probabilis et practice improbabilis. Et quia aliquae sunt opiniones quae ad praxim reduci non possunt, immo naturaliter impossibile est ad praxim reduci sine aliqua nova circumstantia reddente talem operationem illicitam, ideo absolute dicendum est aliquas esse opiniones speculative probabiles, practice vero improbabiles, talis dicitur esse opinio tactus ad pruritum delectationis venereae ortum ex levitate carnis et temperamento, primae rationes quod talis non sit peccatum, altera quae in praxim moraliter impossibile est talis tactus et oscula exerceri non delectatione aut periculo delectationis carnalis et libidinis; ideo talis opinio non est practice probabilis.

Videtur tandem Dixi

Nihil deest

Dico ult. tandem in opinionibus minus probabilibus pro-
ducimur et tenemur opinio tutior est quae magis consen-
tit aequato charitati: opinio probabilior est quae magis pro-
undis rationis et authoritatis [illegible] probe hic minus probabilis et
quae licet sufficiens pondus rationis et authoritatis [illegible]
scheat magis tamen est probabilitas opinione. In exem-
plo dicimus ad Sacramentum poenitentiae non sufficere
[illegible] requiri Definitiones particulatas
est opinio tutior est minus probabilis quia proportionatum [illegible]
tio est minus tuta est probabilior. Caput 3. De
conditionibus ad opiniones probabiles

Capitt 3

De Conditionibus ad opinionem probabilem

Cum Proba- 180
bilitas opinionis ei provenit ex tum ab intrinseco tum ab ex-
trinseco dubium [illegible] quaeritur quas conditiones habe-
beat opinio ut vere probabilis sit tum ab intrinseco tum
ab extrinseco. Et quidem circa conditiones ad probabili-
tatem ab intrinseco facilis est responsio: quia ad hanc
est duplex tantum requiritur conditio scilicet grave
fundamentum rationis id est argumentum efficaciter,
licet non evidens, pro parte illa. Et quidem proba-
tum non videtur aliquid impediens aut excludens
probabilitatem scilicet aliqua Pontificia prohibitio
argumentum vero [illegible]. At ultimus Rege

quando fuit scriendus sit grave noi [illegible] eo ore aeque prudentis iudicio quo iudicet ad vitas leg. fuit arrum. perstant ob hoc n. agerat cum hinc aut levite.

121 Decima [illegible] falsis circa alias varias ad probabilitatem ab extrinseco: quia [illegible] consistat in auctoritate [illegible] aliqd acurrit difficultas e: quot et quales auctores sufficiant ut opinionem sufficientem probabilitatem faciat. ut [illegible] [illegible] [illegible] sa docent quamcumque opinionem etiam unius auctoris ipsius mandatum sine alia ulteriori inquisitione et sufficientem probabilem: qui contra damnata e ab Alexandro 7° qui [illegible] per hec verba: si liberavit aliquis iuniores, et mod. eam debet opinio sentiri probabilis dummodo sit reiecta non sit a Sede Apostolica tanquam improbabilis.

122 Unde [illegible] [illegible] e [illegible] aut [illegible] et [illegible]: utrum unus solus auctoritas reddat opinionem sufficienter probabilem ab extra. affirmaverunt [illegible] Caramuel [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] Card. in dubiis [illegible] de opinione [illegible] [illegible]. [illegible] omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affirmaverunt.

123 [illegible] [illegible]

R. Primo: adhaerat opinioni quae aliis sit ab intrinseco certis aut authori- 232
tate dependens debet esse doctus et probus, id est qui talis
reputetur. Probatur 1a pars: quia indoctus non potest dare vim
et pondus necessarium ad securitatem assumendi opinionem ut
veram, vel probabilem sufficienter: ergo ut opinio sit probabilis eius
author debet esse doctus. — Probatur 2a pars: quia si non
sit probus et prudens potest fieri ut opinionem defendat
ad ostentationem et vanitatem potius quam ex veritatis indagatione:
ergo ut opinio sit probabilis eius author debet esse probus et pro-
bus.

R. Secundo. Stante hac conditione uni- 233
cus author sufficit ad opinionem probabilem ab extrinseco
contra [illegible] aliosque: et hac deficiente nec plu-
res auctores sufficiunt ad opinionem probabilem. Probatur 1a pars:
quia eo ipso quod author doctus sit datur sufficiens fundamentum
ad prudenter credendum illum bene calluisse fundamenta et rationes
ad talem opinionem accedendi: et eo ipso quod probus et prudens
sit datur sufficiens fundamentum ad prudenter credendum
illum ex sinceritate et veritatis studio id censuisse: id-
circo est sufficiens fundamentum ad prudenter credendum talem
opinionem esse probabilem: ergo. — Probatur 2a pars: quia si aucto-
res has conditiones doctrinae et probitatis non habeant multi-
plicati nil addunt firmitatis et ponderis respectu fundamenti unius
tantum auctoris. Idcirco sicut unus tantum auctor sine illis conditionibus
non sufficit ut [illegible], ita nec
quae plures.

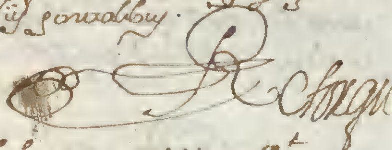
126 Ultra ex Caramuele in theologia fund. Dico
sequitur quicumque auctor qui libros typis mandavit
ut ipse Caramuel ad probationem omnium opinionum
quae tali libro continentur, non requiritur tanta doctorum
turba: quia liber typis mandatus cum tantum quod
continet semper approbatus est a scriptoribus qui viri
docti et probi esse supponi debent, qui plerumque plures
esse solent, tot opiniones approbati a pluribus viris do-
ctis, et piis, ac si ipsi probati sunt [illegible] ipsi con-
scientiae: ergo omnes opiniones cuiusque libri auctoris quili-
bet ~~typis~~ typis mandavit vere probabiles sunt.

127 Nego

Ans. ad Censorum doctorum munus talis librarius appro-
batus est a censoribus in ordine ad summam sui doctrinae
moralium, in ordine ad probationem opinionum suarum
sententiarum probabilium, moralium. Censores librorum
nihil aliud attendere debent nisi quod liber nihil con-
tineat dignum censura theologica, idest nihil habe-
bit errores etc.: unde solum indicant quod ex ta-
lium censorum talis liber non continet haereticum
errorem etc.: quod confirmare potest, quia in iudici-
um ferant de vera probabilitate opinionum quae in ta-
li libro continentur qui se possunt licitissimas, probabiles,
imo et nullius, quia probabiles sint haeretica erro-
res etc.

128 Respondit ex [illegible] duce [illegible]

Sidai loggante libro loggia 3a security auctoritate
et plures ex Doctoribus doctis et peritis sufficiat opi
nione vere quae sufficit etiam adhuc ut cuius opinio
prodit ei securam itaut quis tam sequitur certe et
infallibiliter et liber a peccato haerere concedi et
quod id sufficiat ad istam opinionem qualitate minori
gradu Ex quali imo per securitatis authoritatem sum
mo Pontifici et Doctoribus generalibus quorum
authoritas infallibiliter est infallibilis ex
certa regula morum idque quare per formae autho
rum particularium quantumvis doctis et piis summo
Pontifici et Doctoribus generalibus.

230

Ma... sunt argutus in quocumque peccat...
quisque ... Qui probabiliter extra ... innocenter
opinioni qua Deo potest fieri idem argumento ...
dicant ad vera opinionis qualitate nullam aliam ra
tionem aut authoritatem referre ... Ponti
fici aut Doctori Generali ... potest in
errare involvi quo quis induit aliquod operationem
... et liber a peccato ... error ... et inf
allibiliter liberat a peccato quinimo ... fiat ...
... summo Pontifici et Doctoribus generalibus

250

licuit non dicto minimum ad parvum nomen quia
authoritas Pontificis et Doctorum et assistentia
Sancti Spiritus nec falli nec errare potest in materia
morum quod ita verum est ut dicunt cum pluribus reputa-
nt et videri possunt apud eximius Card. Sfon-
drati ... ex quo manifeste patet comparati-
vae authoritas Doctorum et Pontificum multo
majoris quam authoritas cujuslibet authoris quo-
licet absint ab errore formali non tamen absunt ab
errore materiali proponendo ut bonum quod revera
malum est authoritas vero Pontificis ab utroque
errore tam formali quam materiali eximitur. Jam aliquas difficul-
tates circa opinionem probabilem.

Cap. 33.

Aliquae difficultates circa opinionem probabilem a ...

251 Constituto quod aliqua sit probabilis ... quaestio ... et
nat ... Card. Lancius ... Caramuel ... Apologemate num. 8 ... implacabiles ... alias
probabiles non sit ... cum quibus conformari ... quod non adiicio ...

locum sacramenti hoc est probabile esse quod non adi[illegible] talis locus non sit
eius hoc.

Secundo Ad diminutionem scrupulorum quaeritur an possit quis excogitare
unam opinionem habentem fundamentum grave ad unam partem et contrariam non habeat
contrarium grave fundamentum contradictoria; et ex parte
huius opinionis non infertur probabilitas opposite opinionis
comparative: quia probabilitas uniuslibet opinionis consistit
in eo quod habeat grave fundamentum. Patet: quia gravitas
vel fundamentum unius propositionis neque est fundamentum eius
oppositi, neque illius sub contradictione. Patet quia
fundamentum unius propositionis oppositae et intendit directe
tuere oppositam propositionem; id fundamentum intendens
directe tuere oppositam propositionem non potest esse illius funda-
mentum neque illius sub contradictione. Et contrarium patet
exemplis: si Petrus mihi dicat scholae sit hic
in templo erit mihi probabile eius existentia in templo et
[illegible] fundatas [illegible] fallibilis, et cuius contradictoria
non est mihi probabilis; ergo ex probabilitate unius propositionis non infertur
probabilitas eius contradictoriae per se minor: quia non potest esse probabilis
opinio seu propositio ad quam nihil grave fundamentum
[illegible] ad [illegible] contradictionem [illegible] in templo neque
grave neque leviter fundatum hoc est = Et si ego [illegible]
firmiter teneam licet non infallibiliter quod non [illegible]
peccatum [illegible] itaque [illegible] quod [illegible]
[illegible] contradictione [illegible]. [illegible]
[illegible] eius contradictione ergo ex probabilitate unius non infertur
probabilitas contradictoriae

Dico

Dato corpore quod primo sit partis unius comparata
sunt sibi sufficiens ad unum ex aliis: et pro aliis – quia
corpore quod sit partis unius aequata sunt per alterum illud
ex; id talis partis illud insufficiens sibi [illegible]
[illegible] in [illegible] suo parti comparati; et corpore partis
comparata sunt [illegible] non [illegible] ad [illegible]
[illegible]: quia illud arguitur [illegible] [illegible]
[illegible] aliquod [illegible] nullo modo [illegible] ad comparationem
[illegible] vel [illegible] defendat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] quia [illegible]
[illegible] illud [illegible] datur, nihil
[illegible] dat [illegible] ad attentionem in
[illegible] quia illud [illegible] ad aliquem modum
huius [illegible] quia illud arguit illud partis eam
non esse illud [illegible] itaque [illegible]
non esse [illegible] non partis unius [illegible] esse partis ut
[illegible] anti.

Dico [illegible] corpore quod [illegible]
[illegible] partis unius [illegible] non est [illegible]
[illegible] [illegible]: quae [illegible] negare [illegible]
[illegible] [illegible] negare [illegible]
[illegible] non sit [illegible] nulli [illegible]
[illegible] hic [illegible] *[illegible]* [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negare
[illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] ad [illegible]

probabilitas negaveris contradictionis: ergo probabili-
ori negaveris esse absolute probabilitas, quia probabilitas
absoluta dicit propter hanc solutionem graviter ex
eius definitione constat.

Ad difficultates utrumque dicit autho-
rita creata reddendi unam probabilem opinionem palam
interrogas debet in ordine sensu dici sic aut generaliter
adque interrogare utrum opinio probabilis amittere possit
probabilitatem redditam in [illegible] a Deo [illegible] con-
fessis aut alicuius alterius. Hoc sic absolute [illegible]
rem nullam esse auctoritatem ecclesiae qua [illegible]
reddique improbabilis possit opinio antea probabilis. ita
Caramuel in theologia fundamentali numero 351 — [illegible]
sa dicit quod direct quae opinionis solum ab ex-
tra [illegible] damnari possunt opinionis vero ab
intra probabilis nulla prohibitione [illegible] Pontificia possunt
reddi improbabilis. ita Martinus de Prado tomo 1o
capite 33 et [illegible] a [illegible] libro de con-
scientia. [illegible] quae si [illegible] adhuc [illegible]
Pontificum et Tribunal Inquisitionis aliquas opini-
ones [illegible] prohibere et in [illegible] condemna-
re [illegible] reddere. ita Biblia
vulgari idiomate scripta prohibentur et tamen
sanam doctrinam continent.

Ad [illegible] veras sed [illegible]
ones hoc ab intrinseco sunt ab extrinseco probabiles reddi
[illegible] auctoritate Pontificia. [illegible] reddi possunt
[illegible] [illegible] quia [illegible] Pon-
tificium [illegible] aliquas opiniones ut [illegible]
[illegible] ab Alexandro [illegible] et Innocentio 11
tales opiniones [illegible] tam ab intrinseco quam ab extrinseco probabiles

remanserunt certo falsae: et sic de aliis. Probatur

quia Pontifex in materia morum errare potest, et propositiones quas in-

eiusmodi ab eo damnatae remanent certo falsae. Alias aliquae

aliquando verae contra fidem iudicarentur, et licet aliqui negarent

esse contra fidem, omnes Catholici certum esse affirmant.

Probatur quia tales opiniones remanserunt certo falsae,

licet certum esse malum id quod Pontifex reprobat tamquam

malum, immo manet probabile quod damnat tamquam

malum id quod bonum est. Ad hoc posset errare in materia morum,

quia homo potest, remanent certo falsae.

Dico secundo:

nulla auctoritas creata potest facere quod bonum sit malum,

neque quod sit improbabile quod ab intrinseco probabile est.

Probatur: sicut iam probabile redderetur malum, et illud

tamen quod ratione probabili erat licitum,

improbabile quod ab intrinseco probabile est. = Contra

nulla auctoritas potest facere quod bonum sit malum sibi

[illegible] ... id quod realiter bonum est

[illegible] nullo modo facere

ut ... bonum est ... malum; at vero id quod solum

per rationem probabilem talem bonum habere ...

infallibilis ... potest revocare et falsas ...

tandem ... declarare quae reddatur improbabilis.

Quaestio solum in facto, an auctoritas Pontificis possit

reddere improbabilem opinionem quae antea probabilis erat ...

studium aut experientia inveniendo rationes certas [illegible]

cum Ampelo et Navarro in summa
sufficere auctoritatem unius tantum Doctoris ingenue ab aliis
non deceptam quamvis sit ab aliis dictis putata, ut et
ab omnibus pro opposita parte decidentibus teneri
sufficere unius tantum auctoritatem quamvis Doc-
toris esset probi. = Secundo alii cum Ille Sanchez
et Basquez late dicunt quare [illegible] id affirmant
dummodo Doctor talem Deum non [illegible] libris
suis fuerit. = Tertio alii cum Salmo et [illegible] filiu
quod homo secundo hactenus [illegible] id affirmant
dummodo eius opinio ab aliis etiam doctis [illegible]
[illegible] ut est probabilis. = Quarto Caramuel
in theologia fundamentali numero 1809 docet [illegible]
esse aut probabilitatem aut [illegible] probabilis
auctoritatem illorum Doctorum qui ex professo
aut alias vias obligationes [illegible] et nullus
[illegible] opinionem, et idem numero 1313 affir-
mat Suarez nil [illegible] addere aut [illegible]
ex ingenue [illegible] materias [illegible]
[illegible] qui [illegible] non affirmandi [illegible]
[illegible] [illegible]
hanc materiam. = Quinto alii cum Illis
Reginaldo et Tamburino in Dualo-
go libro 1o id affirmant dum talis au-
ctor [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] agant. = Atque utique duas

Riolo

[illegible] al paragrafo 10
[illegible] nel paragrafo [illegible] 10

Nihil

deest

sparti ut evenit in sua tempore Di[illegible] zarū [illegible]
et dabant Auth[ore]s pedes et idea impossibile est transire
ad aliud inconveniens. Quia tamen in aliis et casu [illegible]
sam spias ex parte [illegible] facta est [illegible] vel alio de
[illegible] opinio contradictoria p[illegible] simul. [illegible]
[illegible] equitur duplex mea Dico.

Dubium 2a

Utrum duplex opinio contradictoria circa simul
probabilis in iisdem terminis casu

Duplex mea Dico

Nego

eundem intellectum subjectivè posse duplicem contradictoriam [illegible]
[illegible] assentiri et consequenter posse in [illegible] [illegible] est probabilem
subcare duplicem opinionem contradictoriam [illegible] [illegible] et
et simultate: utrum in eodem instanti [illegible] terminis
[illegible] est probabilis, et ut talis reputari duplex opinio
contradictoria: [illegible] licitum tenere contrariam: [illegible]
[illegible] ob utramque adversus [illegible] [illegible]
memoria [illegible] positas [illegible] §35 in opinionum
subjectivè et objectivè probabilium: quia ex cujus [illegible]
[illegible].

§4. Stabilitur posse eundem intellectum
[illegible] probabilem indicare duplicem opinionem contradictoriam
neque ab intra neque ab extra probabilem; id
[illegible] quod inquit [illegible] est probabilem opinionum as
sententiam et licitam [illegible] [illegible]
ut est probabilem opinionem [illegible] ita [illegible]
[illegible] libro [illegible] §9. [illegible] hic omnino [illegible]

able affirmat pari duplicem oppinionem contradictoriam simul et in eodem instanti esse probabilem respectu ejusdem intellectus, et sic tenent illi auctores. ita Montecinos Caramuel et Patres Salmanticenses Leonardus et alii apud Patrem Fr. Didacum Thomam 3° num. 16.

Dico 3°. Dasadaut non posse eundem intellectum utramque contradictoriam iudicare probabilem ab intrinseco aut utramque esse probabilem ab intrinseco, utique tamen posse alteram iudicare ut probabilem ab intrinseco et aliam ab extrinseco. ita Patres Arriaga et Bosquez 1a Secundae quaestione 29. — Quarta dispositio et dicit non posse duplicem oppinionem contradictoriam esse simul probabilem respectu ejusdem intellectus, bene tamen secundum probabilem: id est quod idem intellectus non potest assentiri duplici obiecto oppositarum ... quodlibet simul et non licet pingere dictis ... bene tamen potest assentiri quod utraque oppinio habeat suam probabilitatem sive ab intrinseco sive ab extrinseco. ita Patres Castropalao et Tanner interdum dicto circa oppinionis probabilis in dissertatione secunda. Utraque ultimam sequimur.

Dico 4°. Nulla ratione implicat duplicem oppinionem contradictoriam esse probabilem respectu ejusdem intellectus. Probatur 1° quia implicat assensum et dissensum in eodem intellectu respectu ejusdem obiecti, ut communiter constat in illibus. Sed si duplex oppinio contradictoria respectu ejusdem intellectus esset probabilis probabilitate daret assensum et dissensum in eodem intellectu respectu ejusdem obiecti: ergo implicat duplicem oppinionem contradictoriam esse probabilem probabilitate respectu ejusdem intellectus. Probatur minor: quia quod duplex contradictoria respectu ejusdem intellectus sit probabilis probabilitate est quod intellectus habeat assensum circa duplicem contradictoriam

et assensus circa duplex contradictorium [illegible] assensus et dissensus circa obiectum; ergo maior constat quia in eo implicat quod dentur duplex contradictio sub uno intellectu quod intellectus assentiat obiecto alicui quae est contrarii; probatur minor: quia hic assensus circa duplex contradictorium est quod parum valet et non valet; est hic assensus circa quod currat et etiam dissensus circa quod currat; ergo est hic assensus et dissensus circa idem obiectum.

Probatur secundo quia implicat contradictionem intellectum simul iudicare et affirmare quod in aliquo obiecto datur aliqua forma et simul carentia talis formae; sed hoc iudicaret et affirmaret intellectus in quo daretur duplex contradictoria sub eodem; ergo implicat dari in uno intellectu duplicem opinionem contradictoriam sub eodem. Maior constat: quia dari in aliquo obiecto simul formam et illius carentiam est dari simul contradictionem talem formam quod implicat et chimaericum est. Probatur minor: quia intellectus in hoc casu in quo esset sub eodem duplex contradictio iudicaret et affirmaret dari obligationem quod est obiectum unius opinionis et simul dari carentiam obligationis quod est obiectum alterius opinionis contradictoriae; ergo iudicaret et affirmaret dari formam et simul carentiam eius dem formae.

Praeclusa Dico tertio: [illegible] quod intellectus idem est quod intellectus non potest simul assentiri duplici opinioni contradictoriae neque contrariae [illegible] dicendo ergo [illegible] contrariorum repugnantia [illegible] in eo quod intellectus non potest simul assentiri et dissentiri eidem obiecto, [illegible] repugnantiae [illegible] a contrariis sive [illegible] in animo sit in eodem instanti [illegible] contrariae [illegible].

Sit [illegible] Dico duplex

Quinto Contradictio potest simul cum probabilitate par-
tis etiam ab intrinseco contrariae intus. Probatur primo quia
non implicat cumque intrinsecum contrariae duplicis opinionis
contradictoriae esse sufficienter probabilem contrarium-
tum ab intrinseco: ergo implicat duplex tam ab extrinseco
contradictoriarum simul cum probabilitate alterius opinionis
intus. consequentia patet: quia cum probabilitate alterius cuiusque
quam opinionis nihil aliud est nisi probatur proxime
propter quam opinionis quod intus habeat
rationem opinionem cum probabilitate alterius contradictoriae
hoc est veritate facile probatur: quidquid dicitur
de probabilitate: quia non implicat. Atque quod ad
apprehendere et affirmare quamlibet contradictionem
contradictoriam opinionem habere sine gravi auctoritate
vel hac parte. Deinde humanam et divinam
ratione et fide: ergo non implicat eamque intus contra-
riae duplicem contradictoriam habere sufficientem
probabilitatem ab intrinseco seu ab auctoritate.

Atque quod ad alteram partem, quia eo ipso quod intus cognoscat
utramque contradictoriam habere pro se auctoritates
graves et doctas, potest etiam cognoscere quod tales auctores
sibi certe fide catholica et nervo gravi
et ratione sufficienti probabili. Ergo eo ipso quod intus cog-
noscit etiam cognoscere cum probabilitate ab extrinseco,
de quo vero nunc aliquam suam opinionem
tanquam doctam defendentibus plurimique dicunt
affirmant opinionem tam certam cum probabilitate
in libris inveniri: ergo simul iudicant de
hac re probabilitate utriusque contradictoriae opi-
nionis.

quid contrarium dicit grave: quia debet circumstantias ad [illegible] [illegible] quis prudenter [illegible] graviter obligat. tandem dicit opinio [illegible] abin[illegible] adeo et [illegible] addit tandem [illegible] falibiliter; quia cum moralis dicat [illegible] opinione quam [illegible] formidinis [illegible] debet [illegible] hic [illegible] abstracto [illegible] [illegible] vendis [illegible] falibilis grave [illegible] — Hoc correspondet paragrapho 132

133 Ita [illegible] opinio [illegible] multiplex dividi [illegible] dividi[illegible]

[illegible]

Caput 23.

Argumenta [illegible] solvuntur

Dicens quod nil est sed mere [illegible] Arabs

[illegible] [illegible] quia id [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] contradictoria [illegible] [illegible] [illegible]
iudicare utrumque esse falsum [illegible] [illegible] [illegible]
ne natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]
n[illegible] [illegible] [illegible] contradictoriarum [illegible] simul [illegible]
verum. [illegible] quia iudicare utramque [illegible]
[illegible] [illegible] iudicare utramque esse [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] utramque esse [illegible] [illegible] [illegible]
animo [illegible] quomodo iudicare utramque [illegible] nego [illegible] ad [illegible]
iudicare utramque esse verum absolute [illegible] [illegible]
iudicare utramque esse veram [illegible] [illegible] [illegible]
et rationes quibus [illegible] [illegible].

Quando aliquis affirmat aliquam [illegible] [illegible] [illegible] affirmat absolute
esse veram [illegible] [illegible] [illegible] tales rationes [illegible] [illegible]
veritatem quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tales rationes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliae rationes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] veritatem [illegible] qui affirmat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] affirmat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] veritas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] rationes [illegible] [illegible] [illegible]
iudicans utramque contradictoriam esse [illegible] [illegible] [illegible]
utramque [illegible] absolute esse veram [illegible] [illegible] affirmat
[illegible] nullo [illegible] [illegible] veritas.

[illegible]

si vel intus potest indicare duplex Contradictionis in sensu
vel [illegible] ab intra fundamentos utriusque [illegible]
[illegible] gravias [illegible]
[illegible] aliquas [illegible]
[illegible]
[illegible]
simul et gravia potest intus utrique assumi [illegible]
[illegible] Ex [illegible]
maior [illegible]: quod intus [illegible] fundamentos [illegible]
aliquos [illegible]
[illegible] minor: quia intus utrique [illegible] assumi
[illegible] numero 163. [illegible] quia
[illegible] impediunt [illegible]
[illegible] intus [illegible]
[illegible] neque aliena [illegible]
[illegible] ad [illegible]

Nomine ad

[illegible] intus [illegible]
[illegible] utrique [illegible]
in Contradictionis, [illegible]
utriusque [illegible] assumi [illegible]
[illegible]
[illegible]: quidquid [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] assumit alia [illegible]
quia [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible]

[illegible] Certitudo [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] Contradictionis [illegible]
[illegible] = [illegible]
[illegible] Dialectica [illegible]
[illegible]
[illegible]

dupiciuo [illegible] [illegible] [illegible] fuere partium simul [illegible] utraque ad ad simultas [illegible] [illegible] [illegible] simultas [illegible] non [illegible].

Dicet [illegible] simul [illegible] [illegible] possunt simul [illegible] [illegible] inde fit ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alterius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alterius [illegible] contradictionis [illegible] quamlibet ex contradictoriis indicare. concludatur [illegible] partis [illegible] simultanea [illegible] utriusque contradictoriae [illegible] [illegible] partis indicare [illegible] utramque partem [illegible] simul veram. cum [illegible] simultanea [illegible] utramque partem [illegible] simul veram [illegible] fore [illegible] [illegible] [illegible] certitudini [illegible] quia [illegible] utramque fore [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diversis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contradictionis.

Respon. 2o. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] realiter partis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] utraque [illegible] fundamentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamenta duplicis contradictionis [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] ex illis realiter partis [illegible] [illegible] [illegible]

M

Secundo

ad [illegible] non minus omnino impossibile [illegible] quia [illegible] in materia. [illegible] qui omnis [illegible] ad [illegible] idem [illegible] est fundamentum [illegible] 158
[illegible] adque [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tali [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] cujus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro eo quod [illegible] [illegible] ad [illegible] adque [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] est [illegible] est [illegible]

Dicitur

[illegible] ignorantia aut [illegible] [illegible] quod 159
[illegible] [illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] gravia [illegible] errore aut ignorantia
[illegible] gravia [illegible] [illegible] quia quod [illegible] ex errore
aut ignorantia [illegible] homo [illegible] homo: et
[illegible] alij. [illegible] quas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] falsas quas [illegible] [illegible]
[illegible] sunt fundamenta [illegible]
aut ignorantia [illegible]

Secundo

[illegible] aut errore [illegible] [illegible] quando [illegible] 160
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] fundata [illegible] quando [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] moralis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

n̄ criminalit gravia quae illis intrinsece et ob[...] gravia sunt et ideo non sunt [...] gravia [...] [...] futuros actus [...] criminalit gravia [...] gravia sunt eo quod [...] gravitas [...] universali dicimus criminalit et ab universale [...] universalis [...] regulares contra [...] egreditur [...]

Disputo 8ª

Utrum Clausura [...] regulares contra debeat [...]

Caput 1.

Nostra sententia proponitur et explicatur

182 Dicitur [...] dubitamus [...] regulares [...] debeat [...] tantum [...] sufficiat quod [...] quando [...] sufficiat quod [...] dicitur

scibit aliquo dari iudicet ubi hic et nunc
licitus pingere. Contrarium sit qd dictamen certum sub
quo sibi non proponat me dicenti aliquo dictamen
in quo certe informatur pro hic et nunc sibi licitum op-
erationis pingendi ad cuius dictamen.

Supponendum 1° cer- 183
titudinem aliam fieri et aliam moralem. Certitudo physica est
quae fundatur in aliquo motivo indefectibili. Atque hac
re certitudines sunt physicae et fidei et aliae veritatis
metaphysicae: certitudo moralis est quae licet non fundetur
in motivo indefectibili est tamen in prudentibus existimatione
honestate reputatur et reddat assensum securum excludit
vehementer omnem dubitationem et [illegible] licet non [illegible]
dat omnem omnino formidinem [illegible] tanti pondere
[illegible] est ut prudens et [illegible] securum reputetur: et
[illegible] moralis est qd [illegible] et [illegible] auribus
[illegible] dicentis [illegible] affirmat: sicut mihi est certum
morale est [illegible] in foro quia aliquis homo [illegible]
cuius ita dixit. Atque moralis certitudo [illegible] talis
[illegible] [illegible] fieri videatur tanti ponderis [illegible]
[illegible] talis non sit.

Supponendum 2° [illegible] 184
omnem [illegible] sive [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] qui versatur circa [illegible]
[illegible] [illegible] operationis in [illegible] aliquo practi-
[illegible] et reflexo qui versatur circa [illegible] [illegible]
et nunc in particulari ponenda [illegible] dictamen quo
quis iudicat in [illegible] [illegible] [illegible] dicitur he-
re certitudines speculativa et directa [illegible] quoquis
iudicat hic et nunc [illegible] [illegible] non licere [illegible]
re certitudine practica et reflexa. [illegible] certitudine
[illegible] quia [illegible] certus est ad [illegible] eam reque-
[illegible] id [illegible] opinionis [illegible] sive [illegible] [illegible] dicat

sive rejiciat minus probabilem. R. Suae certitudinis quo practice et reflexe dubitamus cum nunc certo et evidenter, quod ita hic et nunc operari licitum est.

185 Supponend. 3.º Bis talis certitudinis dicta mihi proponi, scilicet formalis et virtualis: formalis certitudo erit quando quis formaliter et expresse ratiocinaverit syllogismo, in quo: Quod legitime illabatur conclusio fiat operationis hic et nunc, est licitum: virtualis certitudo erit quando ille non solum eliciunt duas premissas: ubi cum non eliciat ipsi quam habitualiter aliunde per quas habet quod operari contra hanc aut illam opinionem licitum est.

186 Supponend. est 4.º Quod dictamen fundamentum opinionis probabilis nunquam proponi est absolute vel sub diversitate certum et infallibiliter, id est ut non sit certum et infallibiliter proponi veritatem talis opinionis; nec opinionis probabilis quod licitum est sequi eam in die festo, non potest certum et infallibiliter proponi, ex opinione esse bonam. ex eo quod utique potest reflexe operari dictamen certum certificans. Ratio est quia talis opinionis mediante aliquo discursu requiritur et debet ipsam opinionem: ut constando hinc sic: qui operatur contra opinionem vere probabilem licite operatur: sed est opinio vere probabilis, quod licet pingere die festo: ergo qui contra hanc opinionem pingit die festo licite operatur, in quo syllogismo constat conclusionem esse dictamen certum et immediate certum quia licet fundat in ea premissa: qui operatur contra opinionem vere probabilem licite operatur. quod certum est probabilem, extra eos probabilis gradus attingit ut sit opinio inter probabiles probabilissima quod negari non potest ex tot innumerabilibus sapientissimis auctoribus

cam defendentibus ut ex dicendis debilit. unde libuit
a psso venit [illegible] castas, et tamen moraliter
certas persuasione, [illegible] damnatur et ab Alexan
dro 8° ... in [illegible] [illegible] licet
aliis probabiliorem.

Prima sadoct, ad veram
ratione operandi, [illegible] dictamen [illegible] practicum
[illegible] dictamen [illegible]
[illegible] ita [illegible] [illegible]
[illegible] Valencia Salas Bezquez [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] sententia [illegible] necessario requiri dictamen [illegible]
[illegible] morali [illegible] practice [illegible]
[illegible] licitè. ita Caietanus Navarrus [illegible]
[illegible] Toletus, [illegible]
[illegible] Mola [illegible] Toletus [illegible]
[illegible]

Sit [illegible] Ad licite operandi
[illegible] dictamen practicum [illegible] morale [illegible]
[illegible] practici [illegible] Probatur primo: [illegible]
dictamen practicum [illegible]
[illegible] debet [illegible] ita [illegible]
[illegible] practicus [illegible] debet esse certus. [illegible]
[illegible] dictamen [illegible] certa + stante
[illegible] dictamini [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] tale dictamine [illegible]
[illegible]

Probatur secundo: quia [illegible] dictamen practicum
[illegible] practicus [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible]
et [illegible] tale dictamen [illegible] esse [illegible]
[illegible] quia [illegible] est [illegible] certum [illegible]
[illegible] stare [illegible] peccare: quia quod [illegible] tale [illegible]

q[uo]d nocens tale n[on] sit [illegible] Dices singlat [illegible] Contra ad
dictamen practicu[m] [illegible] p[e]ccare g[enerati]m in mu[n]d[o]
ali[qu]i eis n[on] p[e]ccat.

189 Resp[ondeo] illos reg[ul]a[m] [illegible]
criminalit[er] [illegible] fratri sicut [illegible] in eo quilib[et] [illegible]
[illegible] p[e]ccat. = Contra [illegible] q[uo]d dictas
eo [illegible] libere [illegible] fratri [illegible] et dicebat
[illegible] q[uo]d [illegible] p[e]ccato
[illegible] q[uo]d tale dicta
p[e]ccare fratri. [illegible] quo dictamine ulti-
mo regular[iter] [illegible] C[ontra] bonitatem aut m-
alicia[m] [illegible] q[ui]a n[on] e[st] regula [illegible] bonitatis aut
malitia [illegible] C[ontra] bonitatem et malitiam [illegible]
[illegible] q[ui]a [illegible] determinat [illegible]
[illegible] boni aut mali. = Ultimo.

190 [illegible] [illegible]:
[illegible] dictamen practicu[m] regulam [illegible]
in falibilis regula [illegible]
[illegible] n[on] e[st] in falibilis regula: [illegible]
tale [illegible] constat ex dictis [illegible]
[illegible] dicimus [illegible] criminaliter [illegible]
[illegible] dictamini [illegible] bonitatem [illegible]
[illegible] constat quia dictamen [illegible]
falibile: imo sequitur [illegible]
tali dictamini [illegible] falibilitatem liceitatem. Et
n[on] e[st] in falibilitas liceitas [illegible] in falibilitas liceitas
quia in falibilitas [illegible] liceitas
[illegible]: n[on] e[st] in falibilitas liceitas. quia [illegible]
[illegible] q[uo]d liceita sit [illegible]

iudicij prudentis practicalis resolutionis ut quaerens procedat sine periculo ... **Contra** Regulas et dictamen practicum Ultimum prudentiae practicae resolutionis ut operans procedat prudenter iuxta dictamen: practica resolutio ... ut omnino abs sine peccato. major probatur quia talitas conscientiae fundat terminos prudentiae et peccati. explicatur quia operans prudenter est ex prudentia: tertia non omnium operationum praeterminandi et imprudentium in ... prudentiam. 191

Respondeo conscientiam iudicij prudentis practicalis resolutionis immediate et speculative ut operans evadat prudens ... conscientia resolutionis ... . practice nego conscientiam. sufficit enim iudicium ... ad operationem prudentem quam perfecte ... probo ... talis ... terminus ... nullius ... de quo ... abstrahamus) sed intus resolutionis ... tamen est iudicium practicum quod ... est ... iudicium ... rationis ... ut diximus supra iudicium probabile dictamen 183: ostenditur iudicium immediatum ... dictamen practicum ... sic ... debet ... et ... : ... quod ... operans evadit imprudens ... ex parte periculo peccati ... ut probat ... que maxima imprudentia. 192

Respondet secundo ad licite operandum requiritur iudicium ... operationem et licite sine ulla dubitatione sed ... iudicium ... practicale ... ut licite sine dubitatione: ergo ad licite operandum requiritur iudicium ... practicale ... probatur. quia ... sine quo dubium ... ... operationem ... quia iudicium ... practicale excludit dubium et ... sine ulla dubitatione: ... sine ... talitas adubitatione: ergo ... iudicium ... operatio et licita sine dubitatione. 193

et abstineo a sua maiestate: quia inter casus et dubium da[illegible] indiuiduum in[illegible] habitualiter et actualiter. unde non requiramus ad licite operandum iudicium practicum certum, non solum ex iudicium dubium est dubitatione sed etiam iudicium eius mera [illegible].

103 Dices. Illo modo ad licite operandum est iudicium formaliter practicum certum sine ulla dubitatione nec formidine illo modo quo sine dubitatione nec modo ad peccandum requiritur [illegible] omne iudicium. Tales [illegible] primum dicere [illegible] saltem radicaliter: hic tamen excludi debet a iudicio illo formaliter practico qualis licet iudicium [illegible] ea forte meditatione [illegible] et speculative [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

104 [illegible] in his [illegible] [illegible] et status in gratia [illegible] requiratur hunc dictamine certum [illegible] in [illegible] ad bene operandum [illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible] qualibet divina gratia formidabile et timere [illegible] quia [illegible] momento [illegible] ad [illegible] salutem [illegible] et status in gratia quam certa [illegible] in qualibet operatione [illegible] hoc non [illegible] nullus tenetur ad iudicium certum [illegible] [illegible] [illegible] tenetur ad iudicium certum et certa [illegible] in qualibet operatione.

† qui debet regulariter salubriter [illegible] operari moraliter et dat sine formidine [illegible]

† Oppono [illegible] nullus tenetur ad iudicium nec ad operandum

105 Aliqua certa ad [illegible] [illegible] est iudicium [illegible] [illegible] quia [illegible] quam requirit [illegible] [illegible] dictamen practicum [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] momenti [illegible] quia [illegible] [illegible] operandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud operando et etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] numero 286: quod [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] et status [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

momentu eorum eo quod pauci sint aequalem numerum. Atque
condendi non potest fieri et stare contra omnes pro
utraque neque contrariae obstat ut etiam quod contraria probabilis non est
alia sit maioris momenti nullus habet.

Obs. Mo quanto 206

Si vero [illegible] quando requiritur maior dictamen tantum
[illegible] est licitum [illegible] contra opinionem [illegible] probabilem. Si
non [illegible]: [illegible]: quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] reflexionis [illegible] [illegible] Sed quando
[illegible] [illegible] [illegible] est licitum operari contra
opinionem [illegible] [illegible]: quia illa reflexio [illegible]
[illegible] fundatur in premissas [illegible] probabiles sed quando [illegible]
tam ex premissis [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non est
[illegible] minor [illegible] [illegible]: [illegible]
licitum [illegible] [illegible] quod illa reflexio [illegible]
[illegible] fundatur in hac premissa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] licitum [illegible] [illegible] premissas [illegible] [illegible]
[illegible] iudicant [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

Alio mag. aut [illegible] [illegible] aut. ad [illegible] mag. 205
mag. ad [illegible] [illegible] minorum [illegible] premissa
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in prudentibus existimatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] nullus [illegible]
[illegible] quia nullus prudens [illegible] [illegible] opinionis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: et cum ab Alexandro [illegible] damnatae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinionis [illegible] [illegible]

Qualemus [illegible] quod suae [illegible] [illegible]
[illegible] sensu [illegible] qualem [illegible] nuncupatur [illegible].

198 [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] qualis [illegible]
Obiiciendo illius [illegible] [illegible] reflexi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] singulae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: Atqui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] hoc ab [illegible] [illegible]: quae [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad summum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reflexi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: Atqui [illegible] [illegible] [illegible].

199

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] reflexi neque [illegible] neque [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] quod quibus [illegible]
[illegible] [illegible] illius [illegible] reflexi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod, hoc [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] tanquam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
quando [illegible] [illegible] reflexi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliunde [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

200

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] reflexione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
At [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] quia [illegible] [illegible] illius [illegible] [illegible] [illegible]

fundatur in sincera opinione probabili quod licitum sit
pingere ad opinionem aliorum probabilem cum prudenti formi-
dine de oppositis eorum: Ergo quo cumque ... respective
illis premissis est in his prudenter formidare quod pinge-
re absolute forte non sit licitum. Quod etiam quod pingere in his
circumstantiis forte non sit licitum non con...

Adhuc post illos 201
dies ... reflexum manet sub opinione quod licitum sit
pingere absolute et in ... in diebus ... absolute
licitus ... circumstantiis ... manet ... quod in his ...
circumstantiis ... licitum ... quod
hic ... explicatur ... dubium ...
fientem causa ad omnes ... ille ...
... manet ... ipsi in his ...
in his ... omnes ... quia ... quam ... dispu-
... reflexum ... mihi non ... omnia ... praxi
... Ad hoc ... respondere
... At ... pro-
... comp...
... ubi adhuc post
... in ... manet formido quod ...
... quia dubium ...
... quod ... eo
eo quod licita sint ...
... dubius cum eo ... eorum ...
At tandem ... quod ... manet formido quod 202
in his licitus sit ... licitum ...
forte ... et ... mihi ... dies ...
in his circumstantiis ... mihi ... opinionis
... ...
...
... ...
... opinionis probabilis ...

Caput 5.

Supponitur et sensus explicantur

802 Dis quae praemissimus ... sit cuilibet licitus ut sequitur quamlibet opinionem probabilem etiam relictis probabiliori et tutiori. Ut sat ... probabilis quod hic dicitur de licitis, dabitur ... ...mio probabilis et tutiori, quod talis ... illicitus ... ... caret ... quae licita est sine periculo ... accomodari ... ... illam ... illam ... ... etiam ... quae ... ... sive ab auctoritate sive a ratione sive ab utraque. In hunc ... licitus ... opinionis ... probabilis ... ... fere ... ... sicut Baptismum ... ... indubitatus ... ut ... supponunt ... ... sine illo, ... etiam ... ... et Sanctum in ... ... ex ... ... in ... ...

803 ... hunc ... ... ad ... ... illa ... apud ...

Lo ... ... que habuimus ... ... quae ... ...

part. ex epistolari aut solis aut et alijs quam antea Sco-
la ante probabilimus omnia ex quibus doctores mali et + plerumque Sanctis
Sanctorum [illegible] [illegible] fundi quae dixi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] historiae. Guillelmo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et Sanctis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Santoriano aut [illegible]
[illegible] [illegible] echino ut ait [illegible] libro [illegible]
Saecu.

I.o Ex Apostolica tempora. Ab antiquis dicitur 203
[illegible] quis aiunt: [illegible] sua ante probabiles [illegible]
[illegible] sam [illegible] [illegible] ab hoc tempore. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a fine saeculi 150 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ostendunt [illegible] [illegible] 205
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuisse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 25 et 29 [illegible] [illegible] sane [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apud [illegible] quis aiunt [illegible] [illegible]
[illegible] fuisse tanquam [illegible] [illegible] nullus [illegible] 205
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eam et [illegible] mundo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

In hac [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] 205
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

atque similia aliqua affirment hunc Danielis cum historiis

utriusque tamen est illius nullus proverbium in hac ratione

moderare huius, et aliis vicinis appellari solent camy-

lis applicabant Pragae sacramentis Ohrnonis Alexan-

dros Libraris Rummelii Joannis Kyniquius Ban-

drovius: ex hac etiam sacrificati solent Castanus Al-

tarius Vlnnius Bironus et Palanus qui libro

additionum unum ex tribus mensibus hic nomen

quod at primus monasterio extra id est quod credat autoritatem

Strahlinae appellare ex tribus huius: unde Auctores

contrarias etiam proferunt.

206 Quo tradunt Liber scripturae

quinimo mensibus hic quando fuerit dicta autem

sancti patris apparuerit quam appositas scilicet autem

quando tunc magis aut ex quo pater apparuit. Vero

pridie etiam aliis Vienensis et Franciscus hic in

capitulo postremo.

205 Diu Sadoc Liborium in rege et

pariter extra ex tribus quam libet Lucae paulum sive praefatis

sive aliis omissas. Jabat. Et tunc ex hac contraria

in particulari aliis scitare supervacaneum est, quia praesta-

bant gravissimi et sanctissimi viri ex omni Sedas et Flavia

quae videri possunt apud Ioannem Scaliterum de Daunkelsf

Ibali qq. tertium 22 ubi longissimum enarrat Catalogum aliorum qui

habebat 180 annos: quibus Pater Jacob Homo loco

citato paragrapho 3 addit 23: quibus tempore Balingius

cardinalis addit Pater Jacob ex Hydrologia Sancti

cuius Catalogus et paucis supra dicenda attingit.

inter quos ex nostra Societate nepe[illegible] annumerat eximios Doctores Suarez, Salmerones, Molinas, [illegible]
[illegible], audiunt vindicat eos, allatis exemplis, [illegible]
ab aliquibus ingeniis quae possibiles sunt [illegible]
Atqui aliqui ex ad [illegible] [illegible] [illegible] quod nullus
Cardinalis hanc sententiam jam definierit [illegible]
etiam Cardinalis [illegible] qui [illegible] eam dif-
nivit, et Cardinalis [illegible] qui [illegible]
[illegible] agebat hanc [illegible] mandatis definiendi
licet Sanctissimus in [illegible] inclinaret.

Articulus singulas 208
[illegible] [illegible] nequis [illegible] neque [illegible]
[illegible] opiniones in amplectendis [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] moralis [illegible]
[illegible] a [illegible] inter [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] addit [illegible]
[illegible] eam opiniones quam [illegible] [illegible] bona
[illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible] [illegible]
[illegible] neque mala, [illegible] [illegible] ab [illegible]
[illegible] dixit et impugnat quod ex hoc sequitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
neque bona neque mala [illegible] et in [illegible]

Articulus 209
[illegible] duo advertenda sunt [illegible] [illegible]
opinione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qualibet opinione [illegible] quantumvis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] [illegible]

[illegible] Ctio[illegible]

210 dum et [illegible] quibus aliis Opinione [illegible]
v alius Sacramenti seu [illegible] audire [illegible]
cas medicatas ægroto a Medico applicandas [illegible]
mysteria fidei credendas quas Christus dat [illegible]
[illegible] quod in his quæ [illegible] attendi debet malas [illegible]
[illegible] etiam malum [illegible] quod [illegible] abs quam [illegible]
[illegible] malas [illegible] et [illegible] hanc [illegible]
[illegible] sunt opiniones [illegible] in his casibus [illegible]
[illegible] et minus tutas.

211 In hac etiam [illegible]
[illegible] et [illegible] quam [illegible] benignas [illegible]
[illegible] minime semper mihi [illegible]
[illegible] abhorruit. [illegible]
[illegible] moralis [illegible] famatus [illegible]
[illegible] adque immodeste. [illegible]
[illegible] ex probabilibus quas [illegible]
[illegible] quam rationibus [illegible]: [illegible] alia nomina [illegible]
[illegible] [illegible] quas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] opiniones benign[illegible]
appellat [illegible] salutis animarum et Christianæ [illegible]
[illegible] eamque ad infernum deducere. [illegible]
[illegible] in [illegible] omnes [illegible] ardore [illegible]
[illegible]. [illegible] quam plures [illegible] Dominicana [illegible]
benignis favent, itas Calumnias [illegible] prodit [illegible]
[illegible] dicat [illegible] libertatis [illegible]
opiniones etc.

212 Omitto [illegible] 3º [illegible] 6 [illegible]
[illegible] invehit qui [illegible] ex [illegible]
duxerat et [illegible] gloriæ [illegible] videt [illegible]
[illegible] nec [illegible] videre [illegible]
suas illas [illegible] quibus videntur [illegible]
sunt [illegible] oculis admoveat. [illegible]
[illegible] post verbas [illegible] erat [illegible]
[illegible] quod [illegible] pro benignitat[illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] parvulis tarus.

213 Omitto plu[illegible]
[illegible] [illegible]

q[ua]e rectitudine carent. Et innumerabilia omnes erunt. Sic clauso recedendi via valde mea erit haec dicturus, quoniam quidem [illegible] auxiliando [illegible] [illegible] systemas explicatos. Quare [illegible] ex [illegible] seu in his exhausta sunt, quamquam nullus [illegible] [illegible] [illegible] addat [illegible] tam [illegible] 210
[illegible] [illegible] ubi [illegible] de [illegible] neque [illegible] quaerendi et [illegible] Dico [illegible] aliquando [illegible] [illegible]. Caput [illegible] alius teneamur sequi [illegible] conscientiam.

Caput XI

Utrum teneamur sequi secundum conscientiam.

Primum Est 214

[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minus tutas [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ab Alexandro [illegible] damnata est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequi conscientiam licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minus tutas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequi [illegible] [illegible] huius [illegible] minus tutas [illegible]. 215

Secundo Dico: quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debilius pondus rationis [illegible] in [illegible] [illegible]

actiones [illegible] dictamen [illegible] dictamini [illegible] oppositum pruden-
tiae [illegible] bene moralit[er] [illegible] qui [illegible] contra [illegible]
nem [illegible] alienum relictae [illegible] ~~[illegible]~~ prudent[er] et bene
moralit[er] [illegible]

126 [illegible] Quaestio quilibet Magister [illegible]
[illegible] doceat [illegible] opinionem [illegible] quam [illegible] alioquin [illegible]
rem tradicat: [illegible] talem [illegible] opinionem minus [illegible]
[illegible] in [illegible] auctoribus [illegible] licite [illegible]
[illegible] doceat: [illegible] licite [illegible] probabilit[er] [illegible]
[illegible] licite doceat quid [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] non licet doceat [illegible] opiniones [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

127 [illegible] Quaestio aliquando non est licitum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] opiniones minus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] opinionibus [illegible]
[illegible] humanae [illegible]
[illegible] [illegible] ut videre est apud [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] bona [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut videre est apud [illegible] libro [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est apud [illegible] [illegible]

...sic et alij.

Rt. Bternuy. Baronius legath 218
manuductionis discrepantias, quod corpus quod Christus liberos [illegible] aliquando [illegible]
[illegible] manet eadem et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] =
[illegible] et solutio quoque [illegible] [illegible] satis apparet. [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] S. Bonaventura et aliorum doctorum in
[illegible] [illegible] quando Christus [illegible] [illegible] [illegible] et quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] doctrinis [illegible]: [illegible] quod corpus [illegible]
[illegible] manet [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Responsio [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] de 219
[illegible] [illegible] et aliis [illegible] [illegible] [illegible] illa
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eligendo = [illegible]
[illegible] [illegible] S. Thomæ: [illegible] et [illegible] in
[illegible] = [illegible] Christus [illegible] quolibet [illegible] articulo [illegible]: [illegible] tale
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] = [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quamvis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam
[illegible] [illegible] [illegible] partis [illegible] [illegible] aliquid dubium
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] partis [illegible].

Absolvimus 220
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

hil aliud dubius circa veri opinionis. Primus circa li[illegible]
bus operari nititur. Secundus omnes allati in vero de dubio [illegible]
[illegible] et ignorantia circa liceitatem aut illiceitatem operationis, quod [illegible]
[illegible] non debuit quando [illegible] est omnis prudentis, qua[illegible]
[illegible] est quibus datur futurum grave dispendium [illegible]
(in [illegible] praecepti: et multo magis [illegible] praecepto
male quod [illegible] fluxiones [illegible] [illegible] est. dubium enim [illegible]
[illegible] dat quando assensus nullus [illegible] est. [illegible]
[illegible] plane. Dicitur non [illegible] liceitatis [illegible]
tione [illegible] ut dicimus de ignorantia [illegible]

[illegible] Ad Primum [illegible] [illegible] ergo [illegible]
[illegible] proloquiis in dubio habet [illegible] eligendas non [illegible]
[illegible] de Dubio. Alii inquiunt [illegible] de dubio facti [illegible]
dubio iuris: ut quod quando quis [illegible] dubitat [illegible]
simpliciter [illegible] tunc dubius [illegible]
[illegible] dubitat [illegible] dubium [illegible]
illud. quod dubium [illegible]. Aliter dicendum [illegible] alii
[illegible] Dicitur [illegible] [illegible] involvat de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quare qui non [illegible]
[illegible] quae [illegible] Dicitur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] respondendum [illegible]
ignorantia [illegible]
[illegible] ignorantias [illegible] scilicet de ignorantia [illegible]
[illegible] et quam obligationem [illegible]
[illegible] [illegible] Dubius [illegible]
[illegible]

[illegible] Secundo. Quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] periculo [illegible]
[illegible] quae [illegible] periculo, quod [illegible]

quæ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gravitate [illegible]
[illegible] [illegible] maior: suppono [illegible] peccandi [illegible]
[illegible] peccandi [illegible] [illegible] maior

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 223
[illegible] peccandi malitia [illegible] peccandi [illegible] [illegible]
[illegible] quia maior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malitia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malitia [illegible]
[illegible] vult [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 224
[illegible] suppono [illegible] peccandi malitia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] maior malitia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] malitia [illegible] [illegible]
[illegible] obligationis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 225
[illegible] [illegible] [illegible] qualitatis [illegible]
[illegible]

Quæritur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] duplici [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quæ sequitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] familiaris [illegible] id [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

A[illegible] includunt [illegible] formidinem peccati [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] quod ad [illegible]
peccandum est [illegible] quae [illegible] [illegible]: quia [illegible]
[illegible] in liberando a peccato [illegible]: cum [illegible] aeque [illegible]
224 ab eo liberet aeque [illegible] utraque [illegible]. [illegible]
[illegible] dispositum, quod [illegible] [illegible] minus [illegible]
[illegible] particularis quam [illegible] [illegible] quod est minus
[illegible] et inferior quod est particularis quam nullus [illegible]
quidem peccati [illegible]: [illegible] dicat minus [illegible]
225 [illegible] liberat [illegible] a peccato [illegible] quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] liberet a peccato [illegible]
liberet.
226 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] minus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
227 [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] habet formidinem [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] formidinem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
liberandum a peccato [illegible] minus [illegible]

Specificatione rectitudinem actionis [illegible] e[illegible] ratio[illegible]
[illegible] prudentia in ordine morali etiam attendit
[illegible] ab dictamine [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tali [illegible] aut tali dictamine [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut tale dictamen [illegible] debet [illegible]
[illegible] in ordine ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] manet animo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liceat
sequi opinionem minus [illegible] minus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Disputatio 2a

Utrum liceat sequi opinionem minus [illegible] [illegible]

Caput [illegible]

[illegible] [illegible] Quaestio [illegible] 221

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible]
[illegible] [illegible] id [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctor[illegible]
opinio minus [illegible] [illegible] minus [illegible] [illegible]
quilibet licite sequi opinionem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] opinio [illegible] id [illegible]
[illegible] supponamus [illegible] opinio [illegible] [illegible] [illegible]

porque Dni. fuit sibi cha. p alios hin abintro h…
ab extro: et qd opp. ordine opinio minus tuta iur…
cha. minuisp. p alius: unusquisque in hac causa ponit quam …
tuth sequi ex hanc opinionem minus tutam adhuc ea…
licit pondere Dni. Tuto: ex dicendis in hac d…
fuculte sfauite debet quid dicendus quando ut…
que opinio e qui pralij et alij … hamubus p…
ae p. movendis.

Nota illa Divo. liutz integra d…

228 quare p tas opiniones minus tutas minusque p alle…
adhuc tuta p aliorum opinio qui quas que oc…
xta opinionem p ali cha. adhuc tuta p ali…
n. ocaat tamen et imprudent: qui p regol. coup…
tenet omnis p leans c…at. Dnas inudg… ph…
gas n. oceaat tamen et imprudent qui n. …
sine radle et firmas rahone tudimostro. ed qu…
ocualtzta opinionem sua p alius n. ocaat sine ra…
et firma rahone et radtivo ut debet …
… et … opinionum p alii que fundant…
debet in rathi. et firme fuit: …
mine et imprudent.

Rem … autem hui…

229 qd quando unus par in mine p alios …
p aliis: quia ramis et … rumin… dextu…
p aliis alhuius p achi = D. Dna

Mo quia ex prima constat quod quilibet accusatus ab
reo non quando aliquis [illegible] complices [illegible] et
[illegible] volunt dicere in utraque parte: et quia
[illegible] non reddit ipsum [illegible] confessionem complicum. — Contra
secundo quia licet ego attraham alium [illegible] non
impugnat me convincere [illegible] opinionem huic [illegible]
gravis causis. ergo quae est post dictam hanc [illegible]
sacramentalis gratiae fundatur: et consequenter ex opinione est
[illegible]: et neque [illegible] ipsius reddit ipsum aliquis [illegible]
[illegible]. Atque [illegible] constat [illegible] 16 ubi di-
ximus duplicem opinionem contra dicentes [illegible]
[illegible] sententias.

Item secundo 130

ad licitam confessionem non sufficere quod confessarius non mihi [illegible]
absolvere peccatis: et necessario requiritur quod sit mihi sub
[illegible] peccatis: quia ad licitam confessionem necesse est mihe
[illegible] quod confessio licita est. — Sed contra [illegible] quia
licet hoc nunquam sit [illegible] quod confitear
[illegible] peccatis qui [illegible] absolvere talis [illegible]
[illegible]: et [illegible] licitam confessionem [illegible]
[illegible]: quia illa [illegible]
[illegible] dicitur hic
[illegible] gratia [illegible]
ad movendum ipsum [illegible] Deo [illegible]

vi illorum probus dispensare licet alios. Et alius
licet extrahere vim opinionis. Et ita licet eam opinio-
nem relinquere in meo intellectu. &

231 Nota secundo quod

licet tamen non probatione licet relinquere in meo intellectu, quod
sit speculativa. Et quod licet ut falsi opponere practi-
care dicens licite in practicis, quod requiratur, et ne sit
ad licite operandum. & Probatur quia probatur licere
dicere reflexive et reflectendo supra illam opinionem
quod falsi obtinere in meo intellectu hoc modo licitum
est. Et nunc quod extra opinionem vere falsi. Sed
hic est opinio vere falsi et licitum est hic. Et nunc quod extra
ergo. & licet non probatione licet tantum speculative in meo intel-
lectu propter illustrare practicam. = Contra probatur
quia quod opinio sit vere falsi obtinere in meo intel-
lectu, requirit ut ego cognoscam me non operari temere, et im-
prudenter; sed extra eam opinionem operari. & ita fit
quod sit obtinere falsi in meo intellectu ad licite operandum.
Probatur: quia ita fit quod opinio vere falsi sit stabi-
lis in meo intellectu, ut ego utar ea opinione licite, sicut
gravioribus et prudentibus. Et ultimum cognosco non operari
temere et imprudenter, quia ex falsi probabi-
libus et prudentibus operatur. & ita sicut ut cognoscam
me non operari temere et imprudenter.

Tertio: stat quem nec aliquem in opinione a-
liorum et nihilominus quod possit licite procedere
contra quod possit tam minus probabilis: quia licet contra
ante contra opinionem minus probabilem contra probabilem: quia
adversarius tamen eadem quod omnibus [illegible] per ante: quia licet
nec alterius [illegible] aliquas procedere opinio vel
opinio a doctoribus non est licitum pingere dicetur. probat
[illegible] in probabilis [illegible] doctorum quemlibet posse
licite operari contra opinionem minus probabilem minus quia habet
quod [illegible] potest licite operari contra opinionem auctoritates
[illegible] in pingere dicetur quia nec illius erat minus
probabilis: stat quem nec alterius in opinione probabilis
et nihilominus quod possit licite operari contra quod possit
minus probabilis per minor quia ille potest licite [illegible]
[illegible] et doctorum tanquam sibi probabiliorum: caeteris quod
dicitur opinio probabilis quod licitum [illegible] dicere sibi
licitum in practica in pingere dicetur sub [illegible]
quilibet contra adversarius operari contra opinionem
et doctorum sibi probabiliorum: quia ille potest operari contra illi
[illegible]: et contra opinionem minus probabilem [illegible]
cognitum in [illegible] probabilis.

Resp. Ad [illegible] 233

n. p[rae]sertim ... haec ex Auth[oritat]e quia videmus

interna ... mane [?] ... malis Ama-

ri p[on]deri[s] carni n. ex ... p[rae]terea. et in hoc

... habere intus. = Resp[onde]tur [?] ...

n. est haec mala ... ad habendu[m] intus malu[m] ...

aliter ... illas facultat[em] ...

... quae mala ... omnibus ...

... ex ... cuiuslibet ...

... n. ... debet illas ... habere intus ...

ad impediendu[m] illas ... ad talia a-

... Ad 2[um] ... quia ...

... haec

illas ... omnes ... quae ...

... sicut ... ut ... dicentes id

... libera[m] ... haec ...

... omnimo ...

... dicentes.

332 **§ 3.a Nullo** ...

... omnis ... ex ... causa

... ignorantiae invincibilis ...

inculpati obligationis ... obligantis ...

ad ... dicitur ... dicitur ...

... et quod dicitur ignorantiae et quae ea ignorantia

est invincibilis ~~...~~ inculpabilis ... ...

quia in omni opinione dat incertitudo, sed ubi datur incertitudo datur ignorantia: ergo si plures opinionis illam ignorantiam invincibilem, fiendi probabiliter quam contrariam vincere non potest aut vincere non tenetur. Sed operans sub opinione vere probabili licet eam vincere possit, eam vincere non tenetur, ergo operatur cum ignorantia invincibili. Et tunc ratio maior est quia ignorantiam quam non potest eligere aut impossibile est ad quod vitandum non tenemur. Ut ab auctoritate Pontificum colligitur 8 ante 25 ubi ita ait error autem ...

quando quae habet vim absolvendi ... quando scilicet procedit ex ignorantia ... quae ... non potest ... minor ... nullus tenetur ... Et alibi ... ad ... quantum ... dat ... grave et ... ad ... Hujus veritate ... sub opinione vere probabili ... ignorantiam ... et salubrita... quod falsa ...

Dicent adversarii ... obligare non ... quando ... ut ... obligat ... quando ... per alios

235

ut obligaret, quia eo ipso quod sit alia propositio ponatur obligatio tenemur inquirere certum aut majus certum et contrarium comparari aut non comparari: si certum aut majus certum non invenitur id est vel aut sine quo certum ubi que non tenemur suspendere judicium et nulli parti assentiri: unde tunc tenemur ad sequendum partem tutiorem ratione hujus dubii quia in omni dubio verae tali ad tutiorem partem tenemur.

236 Respondetur Solo

quia omisso quod in eo casu teneamur suspendere judicium et nulli parti assentiri non debet suspendi in ordine ad utrumque partem probabilem, ut constat a numero 228: possumus assentiri probabili opinioni minus probabili eam esse veram probabilem possumus tunc judicium ultimum et practicum quod ... nobis est licitum contra eam opinionem quia ... eo quod licitum est contra opinionem veram probabilem comparari ut dictum a numero 232. — Ad secundum quia falsum est quod si certum non inveniamus tenemur suspendere judicium contra partem: quia nullus tenetur suspendere judicium quando habet fundamentum grave, et judicium minus ad assensum

Qd in qualibet cõiũone vitæ socialis dat[ur] secun-
datum grave et prudens motivum ad avorng. licet
in eo casu n̄ inte cõiatis in eo casu licet cum
n̄ invocamus tenemur suppeditare eidem. Caput
2. aliud casus Stannis frat.

Casus II. Q.

aliud quidam Stannis Prothus Po.

Anno subditus quidam religiosus tenetur localis licentiam petere
obedire superiori aliquid perquirunt contra communionem
localis cõissariis cõmunionem quem subditus tenetur et localis
vel nec subditus et localis cõiuo dicimus n̄ cũ licitus mihi
quae die festo superior vero illi praecipit in virtute
sanctae obedientiae ut peragat in hoc casu subdit-
us tenetur saltem licentiam petere obedire superiori sed
hoc licentiam n̄ praecipit n̄ nullus licentiam praecipit contra
cõiunionem sibi tenetur et localium: quod licitus est contra
cõiunionem sibi tenetur et localium. Maior est
cõmunior doctrina nunc a[utem] ab aliquibus qui reformam
hanc nationibus glorificant: aliquin n̄ valde sint re-
ligiosi dicti prius reformatorum. et sic constat ex
Do Bernardo, et parenti nostro significatis intimari
libus, ut subditus suis obediat petulanter ——

ubi certus est materiam facti non apparuit peccatum, ubi apparuit quamvis fundat periculum in opinione vera et alii minori quod dubitat: quia subditus eo casu obediat, posset graviter quem tamen iudicat esse peccatum, et contra graviter peccaret contra maiorem probabilitatem opinionum.

238 Rent. adversarii ubi tamen utique eo casu absolute tenentur obedire superioribus non debent contra iudicium suum materiam esse talis cui opinionis id illo dependet, adaequatio tenetur tamen quia rationem propria apparitas inter quos magnum habent pondus auctoritas in eius rationibus principalibus in quorum facilius parum inquirit ignorantes licet Quandam de huiusmodi. et illo mutare iudicium et conformare ubi est sicut probationi opinionum superiorum: addunt quod quod sit subditus in eo casu non mutat iudicium non dicto quod iure obediat sive non obediat peccabit.

239 Sed Dico: quia quia licet in superiore Deus adducere opinionis et dubius ex tanti multis superiorum posse ex negligentia ex ignorantia et ex passione errare: praestare potest, quod subditus post omnem diligentiam cognoscendi rationes et opinione superiorum et audiendo auctoritatem superiorum, principium quod non tradendum

nec Sanctus agnovit nec posuit Divinus eius intentum ad assentiendum opinioni eius ... tanquam probabili ...

Pars 6 ... 139

[illegible]

Poris infirmari [illegible] alii illius opinionis. ets
hac mari [illegible] aliter arare itas [illegible] quemdam
[illegible] intellectu suo subditus qui omnia abire
[illegible] n videat. = Nota [illegible] duas
opiniones quarum utraque habeat [illegible] [illegible]
ne obligationis absolvendi moribundos nullus [illegible]
[illegible] dantium et menti [illegible] talis moribun
dum absolvere, suppono mihi persuasus ut talis mo
ribundus absolvant diundi in alia occasione alius
supparet mihi persuasiat ut talis moribundus non ab
solvam: in utroque casu teneor [illegible] [illegible] porus
utrique credere cum utrique persuasiat contra opinion
[illegible]: quare ex his opinionibus manebit dicendi [illegible]
alios [illegible] obligatione cum requiendi. l quisnam ex
his duobus casibus creavit [illegible] nil aliud atten
dendum est ad credendum [illegible] nisi quod persuas
iat contra opinionem [illegible]. quid quod [illegible] de [illegible] aliorum.

Q40 Nota
standum: quia si auctoritas [illegible] [illegible] porus
[illegible] [illegible] quam quisque [illegible] [illegible] opini
onibus et [illegible] [illegible] est ut quilibet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] disponere [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] et accuratus examine [illegible] [illegible] [illegible]
A [illegible] [illegible] opinionis, et hac [illegible] studii

de sequenda opinione opposita contra quam habuit non potuit efficacem auctoritas alicuius gravissimi et peritissimi Doctoris vel Doctorum, sicut Patris Suarez. Est certum quando quis probabiliter iudicat opinionem cuius oppositam ab aliquo insigni Doctore defendi, potest [illegible] iudicium et oppositam opinionem adhaerere et contra eam operari.

Dubium 5um

Dico: quamvis operatur contra dictamen et iudicium quo iudicat sine dubio talem operationem esse licitam, licite operatur, id quod operatur contra opinionem minus probabilem talem dico habere potest et licite operatur. Maior patet, quia ad huius exigitur potest ad licite operandum, nam quod quis iudicet sine dubio esse licitam operationem. Probatur minor: quia constat quod quis ignorat eam opinionem minus probabilem esse veram, probabiliter cognoscit eam non esse [illegible] minus veram probabilem: cognoscit sine dubio operationem contra eam esse licitam. Probatur: quia veracitas contrariae opinionis probabilis in iudicio est amovere formidinem vanam dubii: constat quod quis cognoscit talem opinionem esse veram probabilem, cognoscit sine dubio esse licitum id quod affirmat, nec esse licitam operationem eius contrariam.

Pa2

213 Adverti id posse iudicare et consequenter sine d[ubio] Resp.
dubio quod cum opinionem accessitur, non vero quando opp[osi]-
tam alteri pro aliorum asseritur: quia tamen probabilius vi-
detur sine dubio talis operationes esse illicitas = Pro
Contra 1o quia licet ego opposite opinioni accedens
possum iudicare quod alius pro opinione accedens possit
operationes sine dubio licitam: ergo possum ego iudicare
quod non possum easdem operationes, possum operationes sine dubio
licitas patet cons.: quia ponere easdem operationes
quas sine dubio cognosco esse licitas, licitum est = Contra
secundo: quia cognosco quod ego cognoscam illius prudentis asser-
tioni illi opinioni possum deponere meum iudicium et conformari
iudicio prudentis illius: ergo et ex eadem opinione operationes
pr. ans.: quia possum moderare quilibet iudicio prudenti
quis enim imprudentiae condemnabit eum qui contra proprium
iudicium quod communis [illegible] sequitur iudicio prudentis alterius; ergo

224 Contra: quia sicut non licet sequi opiniones minus proba-
biles vere probabilis [illegible], neque erit licitum sequi opinionem
probabiliorem ad id contra adversarios; neque probabilius
contra dicentes Alexandri 8i probabilius sequi opinionem
minus probabilem. Pr. ans.: quia non minus incommodis exponitur

Et falsit opinionis in opinione Pauloru et Palmo adque in opinione minus Pali: p si haec formido sb peculiares peccati reflexionis in opinione minus Pali utri liceat eo sequi. Itaque reflexus ait in opinione Paloru, et Palmas sunt aduersi eius illius Paliß facere ut ego assentiar omnino opinioni Paliori ita firmiter ut formidinis illius tanquam minus sanus uti expellere possim. = Id Probatur: quia ille exercitus Paliß minime facere potest quod formido omnino expellat: alioquin iam non esset opinio: quod ad summum facere potest est quod in opinione Paliori dicta minor formido: ex hinc solum infertur quod operans circa opinionem Paliorem operatur cum minori formidine quam operans circa minus Palis: id operari cum illa minori formidine nullus omnino peccatum est etiam leve quisque operans cum maiori formidine. Consequens patet quia hinc infertur nunquam formidinis nil facere ad liceitatem peccatum. = Probatur Secundo: quia ille exercitus Paliß non potest facere quod ego non cognoscam oppositam opinionem etiam esse Palis et sunt plures hinc iudicium practicum et securitatis operantis circa illam ergo possum reflexive iudicare liceitatem operari circa opinionem minus Palis ex quo sequitur 33. reliquum facit et illarum

P 2 Allog 9a

225 praxis Summorum Pontificum fuit et est Cirtas dissol-
ve et ultra plerasque insuper desponsionibus quam intermontes
qui alii relictae pro aliorum tendat, quod licitus in Papam
exemplis: Ad huius et pro aliorum ac Thomas erat
sententia orationis in posse Pontifex dispensare in
Voto solemni castitatis et tamen Alexander 3us dis-
pensavit cum Nicolao Cassiano Monacho Fratris A-
lle noster dispensavit cum Ramiro Monacho rege Aragonum Cœlesti-
nus 3us cum Martha regis Siciliae filia Clemens 3us cum Casimi-
ro Monacho et Diacono Poloniae rege. Ad huius probabi-
lior et communior erat quondam assertio pontificem non posse dis-
pensare in Matrimonio rato et tamen Gregorius 13 Martinus
5 Eugenius 4 et plures alii dispensarunt. Ad
huius probabilior et communior erat quondam assertio in decla-
ratione Episcopi quod Episcopus in Diutine Dioeceso neque
in eo posse Papam secum dispensare et tamen dispensatum
ratus fuit

usq unicq fiuit sit a Gregorio 13 pro S. et alijs quot citio Sy et Lady:

Audet adhuc Lomet Pontifices etiam 236
hac obligatione operandi, ita quod opinionem probabiliorem, quod si non fecerint peccabunt redderit quia rari delicationis reg: cass impeccabiles non sunt, innixi quae particularibus dictioni bus mane praerint. = Sed non modus tax suppositio est et aptitudinibus et intimiae habere: quia licet Pontifices impeccabiles non sint innixi particularibus dictionibus eorum tamen dictionis in rebus ad mores spectantibus gravissime summeque inhumanos authoritatis sunt et sine dubio multo majus quam unius Lomet aut alterius particularis authoris: tantum dictionis aequivalentis superant, alicui dicentes tali suppositioni.

Sed contra 237
modus huius alii sunt illas opiniones licet has sequunt ab extrinseco minus falsi ergo quod opposita opinionis sint domini vel intra illas sparc tamen ne illas Pontifices ... ab intra probabilioris id est ab istius superioritatem eas hoc maiores rationis fonctius. Et sic operarit ... opiniones propositis = Sed contra: quia hic suppositio Plonas hiuas et voluntatio est: quomodo audit patres Pontifices ... venire Amorem probabile opiniones quae erat contra ... virorum Doctorum opiniones fundantis et sentientis firmissimis rationibus ... dicendis est adhuc ...

Pontificii moveri a Sanctitate nostra, quod licitus sit opp... contra opinionem vere falsam quantumvis sit minus tutam cum quae falsa.-
288 Pr. [illegible]. licitum est ... [illegible] opinionis minus probabilis relicta ea quae magis est probabilior est et quae magis tuta [illegible] et adversarii [illegible] quia sicut nullus licitum est sequi opinionem minus probabilem ita neque est eam docere. Probatur: quia si id non esset licitum neque esset licitum quod in pluribus universitatibus et religionibus iuramento et iure Dei, et [illegible] statuitur sub iuramento et ipsi eos [illegible] obligantur defendendi et docendi opiniones alicuius particularis auctoris v.g. D. Thomae, Scoti, Suarezi etc. in quaque [illegible] statuuntur eas et non alias opiniones defendere et docere. quum [illegible] videant aliquae [illegible] contrariae sint et ibi contra ea ut aliqua ex opinionibus [illegible] quandoque ex eius [illegible] [illegible] aliis, ut plerumque evenit: ergo licitum est ad haec obligare nullus iuramento, imo et illicitum [illegible] licita.
289 [illegible] 30. quia adhuc [illegible] non est in ... [illegible] opinionem [illegible] [illegible] originali, [illegible]

n̄ dicit licite [illegible] autem [illegible] dicere neque [illegible]
rare [illegible] et [illegible] neque illud [illegible] immune
a qualitate [illegible]: [illegible] nullus [illegible] [illegible]
aliquid [illegible] aut [illegible] ibi [illegible]
in [illegible] dicitur [illegible] = [illegible] 2o: quia [illegible]
[illegible] c. [illegible] rationi [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] rationi, alioqui n̄ [illegible]
[illegible] in eam [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] paragraphus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] — 150

n̄ [illegible] a [illegible] ab [illegible] no [illegible] a fini
bus [illegible] quid [illegible] analogice [illegible]
et inde no [illegible] quod [illegible] licet quod [illegible]
[illegible] [illegible] numero 138 ubi
[illegible] analogice [illegible]
eo quod [illegible] nullus [illegible]
[illegible] [illegible] sicut [illegible]
[illegible] manus palmas [illegible] analogice [illegible] quia [illegible]
albedinem [illegible] ut albus dicatur albus;
et sicut aliquis [illegible] quod solus homo albus [illegible]
hanc autem n̄ possumus inferre quod homo qui solus [illegible]
albedinem [illegible] hanc [illegible] n̄
licet inferre ex eo quod n̄ [illegible] [illegible]
[illegible] quod n̄ licuit [illegible]
[illegible].

sequ Sequ

260 in aliqua opinione credens et iudicans probabiliter
ee illicitum ab eam abstinet peccat contra nullus qu
licitum est contra opinionem quam iudicat probabilem
huiusmodi. Prob. arg. quia si quis credens et iudicans
aliquam actionem ee contrariam et obligationem illicitam nō
ee eam exequitur violat legem amicitiae. ergo qui
credens probabilem opinionem ee illicitam contra qui
illicitam eam exequitur violat legem amicitiae
Deo, et consequenter peccat. hoc argumentum hic inquam
in eo qui exequitur opinionem illam, extra obligationem
actionem ut probabilem: ergo etiam violat legem am
qui exequitur id quod credit probabiliter ee contrarium
legi plenum cum amico. cum maior contra amicitiae
omittat = instabiliter deinde, quia nō minus le
Deo facere contra eius legem quam ponere
ut dicimus ubi eas nō: unde etiam fit argumentum
in eo qui exequitur actionem huiusmodi ex eo fund
quod datur opinio ex contrarium.

Dicitur

261 si quis in aliqua opinione credens et iudicans
tam probabiliter quam probabile esse ee illicitum. ergo
qualiter peccat. Prob. arg. si quis credens et iudi
licitam esse probabile ee ee illicitum, nō arg

Ad idem reducitur ad paritatem de amico. diximus
num.o 180 ad liceitatem operandi non requiri nisi
[illegible] practicum [illegible] moralis certitudo de liceitate operationis;
quod idem ad quodlibet iudicium practicum quo certo
operans iudicat operationem non esse contrariam neque dis-
plicentem Deo; quod iudicium certum haberi potest quamvis
[illegible] speculativum quo probabilius iudi-
camus [illegible] opinionem: quia adhuc fa-
[illegible] dicere: ergo [illegible] pro hoc [illegible] probabilis in-
[illegible] nihilominus [illegible] quod in contrarium dicit
[illegible] vere probabilis operator [illegible] evadit certo et
infallibiliter licitam: et ideo neque contraria neque
displicens Deo; sicut contra neque violans legem
amicitiæ, quia non violat legem amicitiæ operatio quam
[illegible] infallibiliter iudico non esse displicentem amico. 262

[illegible] implicat [illegible] illo priori iudicio speculativo de [illegible]
[illegible] opinionis aliud iudicium practicum quo iudicemus licitam
esse hic et nunc operationem contrariam falso [illegible] speculativo. Et an [illegible]
quod me speculative iudicare verius esse illam opinionem: et iu-
dicare [illegible] licitam esse operationem; [illegible] implicat [illegible] iudicare
[illegible] illicitam esse operationem; et [illegible] hic et nunc licitam;
sicut implicat [illegible] dictamen [illegible] cum implicat
[illegible] illo priori iudicio speculativo aliud iudicium practicum
[illegible] oppositum.

Noan

363 adhaerens [illegible] gaomniis: id implet me simul iudicia [illegible] illicitam [illegible] et cum hic timeri liceat iudicium quemcumque iudicii habeat id omnino [illegible] num non habeat id omnino [illegible] nomini. Atque iudicia [illegible] obtinere [illegible] dictum consent non implet et simul dari [illegible] et iudicii speculativi [illegible] obtinere [illegible] iudicii [illegible] practicis quam iudicii speculativi habet [illegible] opinionis, et in eo [illegible] nequaquam aliud [illegible] iudicii practici non tam [illegible] obtinere opinionis, id quam [illegible] licite [illegible] opinionis [illegible] unde habet [illegible] opinionis [illegible] opinionis [illegible] speculativam et [illegible] opinionis [illegible] habet [illegible] opinionis iudicii [illegible] speculativi quam dicit: [illegible] habet ut [illegible] duo iudicia [illegible]

362 [illegible] Do [illegible] quilibet [illegible] omnis [illegible] liberant [illegible] quod duch[illegible] [illegible] alibus [illegible] et [illegible] liberari non [illegible]

dicat eo insufficiens esse, quia non quodlibet opus patris
liberat a peccato. Instant primo [illegible] quia
si Adami et Christi [illegible]
ex rationis [illegible] patris [illegible] unitatis [illegible]
[illegible] opus [illegible]
[illegible] unitatis [illegible] opus [illegible] quae
[illegible] plures [illegible] liberaverunt a peccato. [illegible]
[illegible] Christi [illegible]
[illegible] multiplicitate et simul [illegible]
rationis [illegible] patris [illegible]
[illegible] Christi, non [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] pluralitate [illegible]
[illegible] ergo [illegible] tanquam
[illegible] sequi. 265

Quaeres [illegible] rideri [illegible]
[illegible] Dei [illegible]
[illegible] Christi [illegible]
[illegible] Christi [illegible]
[illegible] rationis [illegible] patris [illegible]
[illegible] Dei et [illegible] pluraliter, quia [illegible]
[illegible] partis [illegible]
[illegible] quid [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] Dei [illegible] quando [illegible]
[illegible] Adamus et Christus [illegible]
liberarint a peccato [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible] unitatis [illegible]

ione maxime dicere illos excusari a peccato non fuerit
ordinarium. possunt hic collectiones nantes extra
quin eorum, inter quas ponantur rationes quae
erga qui non sciunt proponantur, ac tantum
vime licentiandum non possunt illos sine pecca
to dispensare et de his ingiter D. Paulus.

264 Nota 2. quoties lex aut praeceptum excusant homines ab
malo quam tenentur talis lege et praecepto, id quaeritur communis
dalior ex parte tenetur ex de condictione illatio ut pinguale
dicere fecisse lex et praeceptum non pingendi excusent homines in
formatione quam tenentur tali lege et praecepto. Ante que
tenor talis eam opinionem quaeri, necessario respondetur inquam
homines quando tenent lex et praeceptis non esse excusent homi
nationem quando ignorant talia praecepta aut alia obli
ationis. id eo ipso quod sit communis dalior proponens ex lege
eius et praeceptorum non potest ignorari: ex eo ipso excusent in
formatione.

265 Nota 3o notandum aestimari dicere quo minus ideo ipso
quod sit communis dalior proponens praeceptum non potest igno
rari ignorantia quae ceteras notitias tales, quae alicuius id dominus
ignorantia quae ceteras notitias casus, nominis ignoran
tia, aliquas res nisi aliud quae causa notitiam et tale
ut conclusionem nullam notitiam tamen dalis dabat
aliquas res tenetur ignorantia quae ceteras omnium notitias
tamen dali et homo non dat ignorantiam praecepti
et obligationis, quoties fuerit communis dali

sive casus sit minus sive magis probabilis: confirmatur quando licet debet h[ab]en[s] notitiam probabilis sic dat notitiam certam, tunc dat ignorantiam oppositae notitiae certae: et tam magis non rat[ion]e praesumptione et obligatione quando pars opposita dat opinionem vere probabilem: et haec etiam ignorantia est invincibilis et inculpabilis: tunc quia ob illam e contrario non possumus... cavere et evidentes quia non possumus ... ad id non tenemur: et ignorantia de opposito: tunc quia ad id non tenemur ... invincibilis et inculpabilis dat ... quando ea ... explere non possumus id etiam quando ad id ... ut dictum manet num. 252.

Oppositio 259

Si ex eo admitterentur licitatione circum opinionum etiam minus probabilium in futuro tanquam licitus usus plurium opinionum quae scandalose, relaxativae et in se aliae erroneae sunt: quae licitatione admitti non debet: probatur antecedens: quia ab Innocentio XI et aliis Pontificibus damnatae sunt plures opiniones quod scandalose relaxativae et in se aliae sunt, id est quae antea licitus erant etiam ante damnationem, id ante damnationem licitus cum ... ex eo admittente licitatione circum ... licet opinionum etiam minus probabilium: quia ex casu infatuis licitus usus opinionum quae scandalosae relaxative et in se aliae ... sunt. 260

Nego antecedens ad

... quod ad ... taliter erant etiam ante damnationem ... mali et quod ad ... taliter erant ... at quod ad ... sub ... taliter erant omnino

nomorum. tales erant aliqui ex illis, vermaxime plu
res ex opinionibus damnatis erant tunc probabiles de quibus
Caramuel ante damnationem eas sequi licitum non erat aliquam aut
iuncte inter varias probabilitates habent imo plures
ex illis in aliquibus inter cunt probabiliores, quas probabilitas
eius appropriatur probabilitas illas dicerat tunc quia licitum
erat casum usum tamen extra probabilitatem sanctae prudentiae
hoc licitum unum opinionis probabiliores: quod fundatur
in eo quod licitum usum opinionis probabilis fundatur in ignorantia
contraria invincibili ut diximus num. 233. cum quo
bene stat quod accidentaliter sortifica probabilitate debita
sit ea contraria, et earum opinionum falsitas patet.

250 Not. Consultius est sequi aliquam opinionem eius minus probabilis est mihi in hoc instanti sequi eam opinionem et in sequenti sequi eius contradictoriam, probabiliter licitum non est, quia neque sequi aliquam opinionem ut minus probabilem. primo duplici casu: hoc non ita est licitum possumus ergo in dictatum audiens horologium sonans duodecimam horam noctis et ita probabiliter iudicans esse punctum diem mediae et deinde audiens aliud horologium faciens duodecim opinionem probabilem sonans. Sic quod tantum ante illam horam possum iudicare probabiliter illam denunciationem pertinere ad diem praecedentem Eucharistiam sumere. Si casus: sic audito primo horologio sacrum facians: tamen dicto secundo iudicamus sacrum illud factum fuisse die praecedenti et ita possum iterum sacrum facere

id hac abundas sunt. ꝯ quia n̄ ē licitus uti ꝯlibet
qualibet opinione etiā minus ꝓbabili.

Argumentum maius: 251
licitus est mihi in hoc instanti sequi unā opinionem
et in sequenti sequi ejus contradictoriā, ꝗ utrius que opi
nionis usus sit simultaneus necne. sin sit utrius
que simultaneus usus, contra maius. simultaneus autē
duplex opinionis contradictorius numquam ꝑt ēē licitus.
quia duplex opinio contradictoria simul et collective
sumpta n̄ ē ꝓbabilis: quia utraque simul et collective sum
ta includit utrius que contradictorius, ē certe falsa,
et continet impossibilis: sicut ē certe impossibile duplum contradic
torium ēē simul verum. itaque ex duplici opinione contra
dictoria quælibet divisive et sumptim ab altera utraque
ꝓbabilis ē. quia licet aliqua ex illis indicat falsa
ēē debeat, quomodo quælibet sumptim ab altera sit ꝓ
seramus ꝓbabilis, ut ipsa n̄ sit, quæ sit falsitas. eodem
in duplici casu ꝑ unius altera opinio cessat, ꝑtinentis ēē
dicemus. alias cessat, n̄ ēē stricte illicitus manet utrius
que simultaneus usus, et idem manebit licitus utrius que
divisivus usus.

Instas. in duplici ꝑ unius casu n̄ ē 252
simultaneus id divisivus utrius que opinionis contra
dictoriæ usus ꝯ licitus erit. probatur: quia usus illius du
plici opinione nititur simul utraque opinione quæ ē
simultaneus usus, usus ꝑ eos: quia in primo instanti
ꝑ sue quadrante ubi ꝑ hac opinione utente pertinuit

tuisse dy

Aperta indivisibili instanti, ut quadrant. alt. relat.
generatione asserunt non fuisse per naturam duas; quia non ut...
moralit. utraque generatione.

253

Nego ant. ad prob.

Ant. quoad 1. non ut... simul fuisse utraque generatione
quoad 2. non ut... simul moraliter. nego ant. Nam in eadem
distinctione ... [illegible] ... quod physice
subsequebatur unus cuiusque generationis. ut hic moraliter
loquendo unus cum simultaneus ... quia ... generatio
... in hoc ... [illegible] ... fuisse
... praecedentium; ... secundae ... non fuisse
... praecedentium utraque ...
... in eadem instanti et ... utraque generatione ...
... loquendo ... instanti ...
... fundatum ... instanti
fuit ... et non fuit ... : et ...
... et ... moraliter simultaneus ... utrius
que generationis ... physice loquendo ...
... argumentum.

Caput 53

... Argumento

... 50

254

multo sunt casus quibus non est licitum sequi opinionem minus aut aeque probabilem relicta probabiliori tutiori. sed si absolute licitum
est sequi opinionem minus aut aeque probabilem relicta probabiliori
tutiori in omni casu id esset licitum ut patet cum omne licere
licitum est sequi id quod prudens est: ergo absolute non est licitum.
probatur maior assignando plures casus quibus idem non est licitum.
1o: non est licitum sequi opinionem minus probabilem relicta tutiori
in sacramentis conferendis, ut constat ex 1a propositione damna-
ta ab Innocentio XI. = secundo neque licitum est iudici
iudicare contra opinionem minus probabilem ut constat ex secunda
propositione damnata ab eodem Innocentio. = 3o neque ab infi-
delitate excusatur non credens ductus opinione minus probabili
ut constat ex 4a propositione damnata ab eodem Innocentio.

Dico: 255

neque licitum est Medico uti medicina probabili omissa certa aut
probabiliori. = 5o neque venatori illicitum est sagittam mittere
ad latebras frutetum quod probabiliter iudicat esse feram et probabiliter
iudicat esse hominem. = 6 neque cum probabiliter habet dubia
ratione ubi discurras ad Sanguinem ducendum per tempore dicere
cura. = 7o: neque mulieres hoc probabiliter demonstravit illa
non per altera nuncia. = 8o: neque Rex per bellum legitime
ex opinione minus probabili. = 9o: neque Advocatus per
patrocinari partem litigantem ex opinione minus probabili: ergo
plures sunt casus quibus non est licitum sequi opinionem minus
aut aeque probabilem relicta tutiori probabiliori.

In oppositum 256

haec argumenta sunt instantias in adversarios admittentes licitum esse
sequi opinionem probabilem relicta tutiori minus probabili

quia in casibus antenatis nobis est illicita, neque opinio
non minus probabilis de eorum probabilitate minus tutarum.
Et sicut neque in sacramentis conferendis, neque in contra-
ctibus [illegible]: neque etiam in applicando medicina in
curatione [illegible] opinione eorum probabiliore omissa tutiori
eius minus probabili. — Unde ad quaestionem propositam
in casibus praesentibus afferunt casus duplicis generis: alii sunt
ex opinionibus iam damnatis a Sancta Sede: alii ex opi-
nionibus nondum damnatis. Quod ad propositiones damna-
tas, quales afferunt in casu [illegible] dico: illas
post damnationem non esse probabiles (quidquid sit ante talem dam-
nationem, de quo modo non inquirimus) quia opinio probabilis ut
vera est [illegible] falsa. Et licet ita [illegible] sit, valet usque
ut probabilis, dum non constat clare de eius falsitate ut diximus
253 num. 269; ex hoc [illegible] constat clare de eius falsitate post
ipsius damnationem, quod [illegible] [illegible] Sedis Sanctae [illegible]
ut diximus num. 160. unde constat ad [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible]. Ad Solutiones aliorum casuum respondendo propositis
254 dare licitum inter opiniones disputationes [illegible]
[illegible] et opiniones reflexas et practicas. Opinio directa est
[illegible] speculativa dicitur quae non respicit operationem [illegible]
[illegible] [illegible]. Sic talis est opinio asserens usuram
[illegible] esse [illegible] ad valorem [illegible]. Quae opinio
non curat an liceat vel non liceat ita [illegible] [illegible]
opinio reflexa est quae agit de licito aut illicito usu
255 huius opinionis directae: talis est opinio asserens licitum esse
[illegible] cum usura [illegible]. Quae tamen supponit esse probabilis
[illegible] eius [illegible]. Et quidem directa opinio est

qui curant aquas romanas cum validis Bapt. Itali
valde curantes qui curant cum licitis baptizare cum eas aquas
alius rebaptizare plures aiunt esse contra validis baptisme
et admonant cum licitis ea eas baptizare. unde ulterius est
stare prorsus quod opinio dicitur est prob. et opinio reflexas
non improbabilis. horum modo.

MDy casu plane dicitur medicus 258
non est licitum uti medicinas probabiliter certis. quod non ita est
de medicinas minus probabiliter certis probabiliter. quia plures
sunt Castropalao parte qui tenent licitum esse uti quas
cumque medicinas vere probabiliter minus probabiliter dicunt con
tra non dicunt. et tamen adhuc hic vero ergo non est licitum
uti opinionibus minus probabilibus loquendo de aliis et aliis
hanc impugnet abhorrent in hac causa et intelligunt opinionibus.
quia medicinas probabiles habent probabilem directam scilicet
quod eas medicinas contra non est ad sanitatem: et hoc opinio refle
xas auctoribus licitum esse uti medicinas solum probabiliter omissis
certis et dicitur esse opinio improbabilis; neque habet fundamentum
rigorosum probabilitatis ab intrinseco aut ab extrinseco: cum non liceat
sequi opinionem improbabilem ideo non est licitum medicis eas uti. = Ob.
quia est medicus et infirmus dat quidem pactum implicitum
ex medendi scientia. Ut ait: unde ubi huius pacti ad se
curandum tenet. = Resp.: quia in curatione infirmi non solum atten
endi debet bonitas et malitia rei medici. sed etiam damnum
proximi infirmi: ad solutionem attendi debent bonitas
et malitia rei medici possunt liberari a malitia opinionibus
probabilibus quidquid sit de malitia reali; ubi quia attendi debet damnum
proximi quod datur in malitia materiali ideo ad
hanc vitandum tenetur medicus.

R. Quinto

259 no quod licet esset conventio partis conventio dirimitur, auxiliis illud removeris est. Sed cum dubitatur an sit bene contractum matrimonium ex flexa quia erant licitum esset saltem pro ut ad inhibendum id quod illum partes inductas suae, ergo non in potestate partis et ideo licitum non est consequi. = ad Quintum, cum quia potestatem habet dispensandi ad transeundum ducendam non potest eam licite ducere: quia quid dictum conventio dirimitur dispensatione dirigitur. et aliud longe diversum. Quia conventionem partis quae auxerat licitum esse nuntiare ex impedimento illum partes dispensationis: quod conventio hoc tamen auxerunt in potestate est eo quod impedimentum certum non aufferat quod dispensationes partis [illegible] aurium omnia [illegible] [illegible] providentis.

260 R. Sextum. ro. quod licet morte vixit dirimitur partis. esse contractum impossibile quod nunc ex flexa quod liceat nunciare ex illa parte [illegible] matrimonium = ad 6um de [illegible] cum licitum non est bellum gerere ducibus conventione minus partis plures dicunt auxiliis quod non dixit, [illegible] apud [illegible] Lovanii et Cardinalem in [illegible] [illegible] primo [illegible] quaestione 25 ubi docet [illegible] variis casibus quibus id licitum esse quando nullus est in [illegible] regni [illegible] quilibet in regno bellum gerere ducibus conventione minus partis licet id licitum [illegible] qui proditionem habet [illegible] iniuriam vindicandi est id [illegible] minus quod id [illegible] non [illegible] licitum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]: Tertio [illegible] quod licet conventio dirimitur minus partis tali [illegible] [illegible] iniuriam est [illegible] ad bellum gerendum contra conventionem ex flexa quia erant licitum esset contra [illegible] partis bellum gerere est conventio partis, [illegible] licitum non esset ex requi

Si Advocatus reddit se talem Bassquy dispensare Deum. 281
aliis utique ponere licitum Advocatis patrocinari contra eius
minus grauis, sicut ipse etiam iniquis talibus eius posset licite litigare
contra huiusmodi grauis eius: quia causa litium quae ratio est, de
alii cum De Atrigas ac homo 3° dispensare. QQ dicit neque
Advocatum posse patrocinari neque hos eius minus probabile
ille litigare. Quorum ratio est, quia cum Iudex non possit
licite iam facere non contra eius grauis: nulli licitum est in
huiusmodi Advocare Iudicis etiam facit contra partem huiusmodi
eius minus grauis et contra hanc iam eos respondendum ... iusti
contra probationem reflexam accusis, huic hoc aliquid eius ...
irregularis. Quorum sic accusis Advocatus in litibus huic pa
rti patrocinari aut impugnari. — Unde Deluditur: ex praedictis
casibus videtur in facere non in litibus eius aut patrocinari contra ...
nionis practice et reflexiue irregularis possidere. Dicendum
... contra ... iam: minime tamen in factis non in li
tibus eius processionis practice et reflexe grauis: quidquid
sit De finitionibus istis speculare et directe grauibus. Ad
quaestionem 5. aliquae quaestiones.

Quaestio 5a

aliquae quaestiones huiusmodi proponuntur

Si Auctor ... aut salus licitum posset Sagquila: ubi ... 282
... absoluere ...
... grauis contra ... eius ...

vg petitus revalet restitutionem Duchy confessione pali: Con-
fessor aut in secunda confessione iudicat hunc ad restitutionem teneri
ubi Confessor debeat aut possit contra priorem confessionem pro-
titum absolvere; Lacroix docet Confessarium non ... licite talem
poenitentem absolvere, praesertim si prior Confessarius non [illegible]
ita Salmanticenses, Anglus et Concinaus contra aliquos [illegible]
tudo. — Lacroix ... Confessarium non teneri eum poenitentem absol-
vere, licite tamen eum absolvere posse. ita Salmanticenses Rodri-
guez et Pater Palmerius talibus diebus praedicare Sa.

3 Also

283 docet Confessarium non solum posse eodem tale poenitentem
absolvere. ... aliqui dicunt ad id teneri sub peccato ...
veniali saltem quando prior Confessarius non fuerit ita ...
... et ... Bosgius ... salaz ... ...
... 8. alii dicunt sub mortali teneri. ita Leander
a Sanctissimo Sacramento, Diana et ... Enriquez, Azor...
Leonardus ... habet 16 ... dicere ... alii dicunt
teneri sub mortali quando prior Confessarius ... immortalius et sub veni-
ali quando ... fuerit venialius. ita Eximius noster doctor
et Pater Thomas Sanchez libro 2 summa ... 2 q. 18.

Resolu-

284 Confessor sive ... sive non ... potest licite absolvere ...
... confessionis ... una confessione ... quam Confessor
sive ... sive non ... potest licite absolvere poenitentem
... dicitur ... confessione ... [illegible]
et talis confessio ... quae ... dicitur ...
... quamvis ... confessio ... Confessor: ...
Confessor sive ... sive non ... potest licite absolvere.

...ctio contra praeceptum confitendi poenitentis per actum contrarium patrati:

At 287

Peccatum Confessarii contra praeceptum audiendi praeceptum tenetur absol-
vere talis poenitentis. Et quidem sub mortali in confessione sacra-
mentalium mortalium: et sub veniali in confessione aliis sacramentalium ve-
nialium. Probatur prima pars: quia quando confessarius audivit
de bona sui positione poenitentis, jam auditam eius confessionem
tenetur eum absolvere: neque privare tanto bono et ne eum relinquere
quasi eum hominem iterum repetendi eadem peccata: ergo similiter
gravi tenetur eum absolvere neque quod sit praeceptum levis
materiae. Confessor ad aliud ducavit nisi quod praeceptum habe-
at audire confessionem, quam obligationem inhibet confes-
sor in praeceptum non incurrit: at vero post auditam confes-
sionem eo quod est aliud quae obligat absolvendi. Probatur
secunda pars: quia quando confessio aliis venialium
non fit tam gravis iniuria poenitenti ut eum absolutum relinquere
ac tunc gratia, neque eum hominem repetendi eas peccata.
Ergo quando confessio mortalium, tenetur sub mortali quia
quando confessio mortalium, sub veniali vero quando
aliis venialium.

288 Dices contra. Confessor non est
licitum absolvere poenitentem contra praeceptum Ecclesiae
praeque contra praeceptum confitendi. Respondeo quia non
est agere contra praeceptum confitendi, ad quae contra praeceptum
Ecclesiae: quia ut diximus numero 283 licitum
agere contra opinionem aliena contra praeceptum confitendi, quia
fit quis ne sequi sit practice formare iudicium, quod licite
sumo illud hic et nunc in confessione opinionem contrariam
eo quod probabili sequenti sub iniciat sit praecepta

quaestio absolute. Contra praecepta confessarii non confessari
contra praecepta confessoris id, sed sumitur ut aliquid contra
confessarii. Et quia non est sumitur ut aliquid praeceptum
confessoris praecepti adque contra confessarii. Et est hic
multum inveniat praecentissimo ... praecepti ... licite
et tenet confessarii absolute ex ... ratione.

287 Regula

... sub ditus tenetur obedire praelato ... praecipienti ...
... aliter, vel qualiter ... praecipienti ...
praecepta confessoris subditi ... sub ditus tenetur ...
... praelati ... licite ... tunc ...
tenetur obedire praelato praecipienti illi ... bonum
aut ... Quaeritur in eo quod licite obedire: dist
... ... tenetur, ... affirmat ... sancti ... ...
... ... in ... praelati
dist ... ... tres ... ...
a ... ... praelato ... tomo ...
tracta ... dist quaestione ...

288 Sit ... ...

... Contra praecepta confessoris tenetur obedire ... subditus
... ... aliter ... praelato ... praecepti ...
Caramuel ... subditi ... ...
aliter contra ... praecepto quam ... ...
... ...
... ... de Lugo ... Cardinalis tomo ... tractatu ...
dist quaestione ... ... quae ... praelato licite ...
... praecipienti tenetur subditus obedire. ... praelatus
... contra praecepta ... licite ... ...

q subditi tenentur illi obedire: probatur quia tunc superiores licite et legitime praecipit quando 1mo praeceptum non est [illegible] et quando casus non dictat obedire, imo praecipiendo [illegible] licitas [illegible]. Ad [illegible] quando praecipit contra opinionem [illegible] [illegible] non [illegible] neque casus dictat obedire propter [illegible] [illegible] licite et legitime praecipit. maior [illegible] quia [illegible] superiores licet in [illegible] praecipiendi ab eas [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible], contra Axiomas [illegible] [illegible] praecepti [illegible]. [illegible] etiam [illegible]: quia [illegible] [illegible] dat opinio [illegible] [illegible] [illegible] casus non dictat [illegible] [illegible].

Dices [illegible] quando [illegible] subditi non tenentur obedire [illegible] praecipienti subditi licite [illegible] illi non obedire. Ad quando superiores praecipit rem [illegible] illicitam [illegible] subditi tenentur non obedire [illegible] licite illi non obedire. [illegible]: quando [illegible] rem [illegible] illicitam [illegible] non [illegible] valide [illegible] [illegible] [illegible] valide non [illegible] praecipere illicitum, id [illegible] superior non [illegible] valide praecipere rem adeoque subditi non tenentur tunc illi obedire: [illegible] quando [illegible] est rem [illegible] illicitam [illegible] subditi non tenentur obedire. Art. 89

Nego minorem. ad [illegible] [illegible] maiorem: quando [illegible] rem [illegible] illicitam [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] superiores non [illegible] tamen praecipere [illegible] maiorem. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] nomaiorem. [illegible] subditi [illegible] obedire [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non cadunt sub [illegible] praecepto quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obediendi [illegible] et dictat obediendum [illegible] [illegible] casus non dictat [illegible] praecepti [illegible] casus non dictat [illegible] [illegible] opinio [illegible] [illegible] Art. 90

Badiji

291 Resp. : utrum teneatur subditus obedire Praelato
[illegible] talis vivat in [illegible] quando
[illegible] aut [illegible] jurisdictionis, [illegible] tunc
[illegible] jurisdictionem [illegible] jurisdictionem
neque habet jurisdictionem neque [illegible] talis
jurisdictionis [illegible] non tenetur subditus ei obedire
[illegible] quia melior est conditio possidentis [illegible]
[illegible] stat pro libertate subditi [illegible]
jurisdictionis: [illegible] subditus ab ea [illegible]
[illegible] non debet, et [illegible] ei obedire.

292 Quaeritur

[illegible] quando [illegible] subditus vivat
[illegible] quando subditus [illegible]
superiori [illegible] praelatus sit tamen
[illegible] talis [illegible] habeat [illegible]
quia [illegible] talis aliquis defectus [illegible]
[illegible] impedimentum aut inhabilitas [illegible]
[illegible] jurisdictionem [illegible]
talis [illegible] communis ignorantia, [illegible]
error communis, quo bona fide ab omnibus tanquam
superior habetur. [illegible] communi [illegible]
[illegible] tenetur subditus obedire. [illegible]
quia quando defectus jurisdictionis [illegible] talis
[illegible] error communis dat jurisdictionem et [illegible]
[illegible] ex communi et ex [illegible] ut vidimus
[illegible] Thomas Sanchez libro 3o de
[illegible] disputatione [illegible]
ubi defectus [illegible] talis error communis dabit jurisdictionem

in secundo casu quando subditus certus est de re-
ctione hic opinionis quae aliquis de defectu praecepti licet dubius
sine errore communi. tunc est de facultas. inquam —

Sa. a. 293

Docet communiter et communiter dari opinionem quae aliquis circa
rectitudinem dicentis quod non est in hoc casu ... in ... rationis. Contra
quae est dicendus est dicenda atque de altero casu. Ita de La-
cruz tracta et dicit quando las puntas ... las cada
una in praedicto casu subditus non tenetur obedire. Ita cum
aliis Pater frand. de Lugo las parte ... lib. 3 Sa-
cerdotis ubique obedire tenetur. Ita cum aliis Pater
Cardenas tomo et dicit quando 18. ... Sa. ...
[illegible] quando in praedicto casu quando subditus
subditus omne ... hic est praecipiendi ... cuius ...
... non habet ... ... et
... legitime ... praecipere: et subditus tenetur
obedire ... licet ... legitime praecipienti ... convenit
tenetur subditus obedire.

294 De ... facultas ... in praedictis
casibus dispensandi ... circa ... dicens ... sub-
ditus ... non tenetur obligatio obediendi ... in ...
... quando ... et idem dicendum est
de ... atque de obligatione obediendi: atque ... in
his casibus quibus tenetur subditus obedire ... similiter ...
... quod ... valide cadit ... in obedientia:
sed in his casibus quibus tenetur subditus obedire ... est
in obedientia ... et validitas ...

Sa

Sa dif falsus

295 utrum in sacrato conferendi liceat aliquid uti opinione minus tuta. Resp. dif. falsum, fundat. in eo quod damnatum est ab Innocentio XI inter propositiones falsas; relicto tutiori in quolibet Sacramento conferendo, non autem talis propositio id est licitum, quando datur necessitas conferendi Sacramentum, etenim potest aliquis conferre Sacramentum de opinione falsi minus tuta, verbi gratia urget necessitas baptizandi infantem moriturum, et non datur alia aqua nisi saccaria; licitum est tali aqua infantem baptizare licet illius valor aquam naturalem cum usque est ambiguus.

296 Probatur: quia in tali necessitate opus est subveniendo proximo meliori modo possibili; ergo quando necessitas adest potest Sacerdos uti minus probabili, si in praedicto casu non datur alius modus subveniendi proximo nisi utendo cum opinione probabili, et necessitas non est ad tales contra quae licitum est uti tali opinione minus tuta. — Et Confirmatur ex verbis condemnatae, ubi ait prohibetur uti opinione probabili relicto tutiori, sed in praedicto casu nullam aliam opinionem datur potius magis secura aut magis probabilis; ergo non prohibetur in praedicto casu uti tali opinione probabili. Confirmatur quia in nullam aliam opinionem potest dari quae baptizari possit infans, et quando nulla alia datur securior. Unde hinc potest dici quod utrumque tutior quia non datur utrique opinioni quae non datur ex ipsa Appendix.

Caput Appendix

Contra aliquibus circa opiniones aeque probabiles minus tutas. — Argumentum

Proba

Duorum, quae diximus licitum esse cum opinione probabiliori
ut minus tutam relictam, sequi aeque probabili opponi est: quando
divisae opiniones aeque probabiles et favorabiles, quae non
minor certitudo in his [illegible] manet dubium et [illegible]
in alteram quam opiniones [illegible] dubii et [illegible] 291
de obligatione sequendi partem tutiorem, ut nos supra diximus
numero 220. ... in [illegible] qualis probabilis [illegible]
partis tutioris. Sed maior multo est probabilitas. Et [illegible] ab [illegible]
omnes [illegible] [illegible] ubi clare dicit inter manus do
blumus linguas rationes, quae ad unam partem moveant [illegible]
rationes ~~[illegible]~~ aequales quando [illegible]
[illegible] nullas rationes [illegible] aliquas partem [illegible]
nec in hoc dubium: [illegible] dubium [illegible] quando [illegible]
aliquas rationes nec aequales probabilitas.

Confirmatur eadem ratio 298

ab exemplo: quia in una parte bilancis in [illegible]
[illegible] ponatur pondus unius librae, et in altera parte pone
tur aequale pondus etiam unius librae, in neutram partem
inclinavit. Sicut si unus homo [illegible] ut 8 vellet ad
[illegible] pondus ut 8, et alius homo eadem [illegible] ut 10
ex contraria parte nisus fuit, non poterit pondus [illegible]

ad retrahendum quia non est utilis ac parti dicto ex quali qualitatis
et rationis propriae, in qua actionis partium [illegible] inter
N. D.o quia intrinsecis rationis ex quo partibus [illegible] Iudex
[illegible] litigantibus ex quo cum contendunt [illegible]
litigantibus ex quo cum contendunt [illegible] Iudex [illegible]
alio damnato: ex quibus intrinsecis probat, quando sint rationes
299 ex quibus partibus, unius partis assentire alia relictas.

Ratio [illegible] partis duplex [illegible] Leonardo [illegible] [illegible]
ac D.o Thomae [illegible] ibi [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] intrinsecis dubius manere [illegible] dubius
manere debeat; et [illegible] Academicus [illegible]
[illegible] quae manent dubius ob [illegible] qualitatis [illegible] et rationis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut inclinationem voluntatis in [illegible] quam [illegible]
[illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible]
non sufficientibus ad talem assensionem [illegible]
et voluntas [illegible] inclinat [illegible] assentiendi
alicui [illegible] in dubiis [illegible] [illegible]
[illegible] efficacia quando [illegible] rationes tales
301 [illegible] [illegible] partes [illegible] [illegible]
[illegible] eo quod tales sint non cogunt ad assensum. [illegible] intrinsecis
ad assensum [illegible] partis ex [illegible] voluntatis inclinatae
[illegible] omissio alterius partis [illegible]: quod [illegible]
[illegible] quae [illegible] intrinsecis [illegible] [illegible] libero [illegible]
300

[illegible]

p[ro]babil[ita]tis negatu[m] q[uo]d in his sit inordine ad assensum et ut stabiliat et trahat vim ad hanc partem p[ro]pter pondus: quia cum sint q[ui]n[que] tales omnino necessarias et non subsistentes arbitrio, aut imperio voluntatis necessario sequentur impulsum, et vim ponderis: q[uan]to vero magis eis subordinetur voluntatis cuius q[uo]d liberum imperium ab eas impellatur et inclinatum est ut ..... impulsus partis p[ro]babilis, licet p[ro]babilitas p[ro]babilis asseruatur — secundo, est omnino negandum erat, imo et supponitis q[uo]d detur inter eas aequale pondus ad hanc partem assensus et hoc ipso q[uo]d dentur aequales rationes et aequalis probabilitas: quia inclinatio voluntatis non accedat in unam p[ro]babilitatis partem, illa parte non adeo maius pondus et maiorem vim ad hanc partem assensus.

Ob

Sola dixi q[uo]d assensus inter duas rationes aequa[le]s partes sit haec et ut dex ... ubi utraque pars aequalis. Dicendum ... aliud attendatur p[rae]ter rationes partis; deinde assensus non p[er] se ... accedat inclinatio voluntatis; ergo assensus itaque inter aequales rationes aequalibus utriusque partem p[ro]babilitatis ... facere: et ita ... sicut Sedex ... inclinatione voluntatis scilicet imperio inclinantis aut impellentis intus in unam p[ro]babilitatis partem, sicut in hoc ... Sedex ... voluntatis arbitrio quod liber[e] est in hanc partem ... alterius 301

Secunda

Sunt aequales ... Secunda: et falsus ex dictis Ob
maxime: quando sunt opiniones aequae falsas inter necessario manet dubium speculative in ordine ad veritatem illius quod p[ro]banis ... omnibus manet necessario 302

dubium practicum

inordine ad licitus eius actus qui contra intionis ne macul omnibus quod intus in eo casu nequeat assentiri hunc pli

as quam alteri contrarioni idc quod intus nequeat ind icaret hanc obstus in veram quam illas: nec quod illo est quod nullas ex illis contrariis partibus pervenit in subsicivi

galis nec talis intus exhaurio quia adeo utraque contrario manet sive falsis nullius intus, id est quod ad intus eo illo dubio et utrius quia vasit intus certo opinat ultra

quae in verae falsis manet licitus eius cuius libet illius contrarioris: quia potest intus frame indicis practicis et alia hac ascon contrarionis quam sive cognoscit in vera falsis modo iis antibus dictis.

Intus Contra hanc 3 Solum

303 nullus potest licite sequi contrariorum non in tanquam veras assentiatur: 3 in manet dubius intus circulari inordine ad veras eius quae contrarionis non potest licite sequi non per alias huiusmodi. potest

eas: quia contrario contra quam homo licite operatur debit in regula secundaria ratione contrarii applicare quae reg ulas primarias; potest talis non potest tui nisi tanquam veras

assentiatur intus: 3 potest minor quia nequit applicandi regu las primarias cum hoc regulas lucia potest ea regula

lucia ad non assentiat intus contrarioni tanquam veras contrario regula lucia non potest ea regula lucia: 3 potest minor: quia

nec potest in ista regulas primarias, quod veritas est certitudo, quod proponit intus tanquam in diversis adversus et falsum tantum: 3 non intus assentiat contrarioni tanquam

veras contrario non contra ea regulas primarias.

304 Negotia

[illegible]

normas et regulas Conscientiae, et fundamenta determina-
rem. ad reliquum arguit non repugnat, quod regulas Conscientiae norma-
tas et fundamentum debeat etiam applicare regulae prim-
ae, ubique conformis: tertium istius facit regulas Conscientiae pro-
ximas et immediatas sibi ut iudicium ultimum practicum quod cer-
tum et infallibile est tenendum ad regulandam operationem
ut dictum manet numero 186: et probata hanc certitudinem
ista regula applicans regulae primariae Conscientiam illi
quae conformis est et ipsae opinione talis ad normam proximam
regulas secundarias remotas et fundamentum quatenus communica-
talis per ut fundamentum ut certus fuisset prae illud iudicium
practicum certum scrupulosam secundariam primariae et immediatae
modo dicto numero 182. habitum est. de Conscientia dubia
et scrupulosa disputatur. quid sit et ad quid obliget Conscien-
tia dubia. et de proprietatibus Conscientiae dubiae

Tractatus 3us

de Conscientia dubia et scrupulosa

Dubio 1a

quid sit et ad quid obliget Conscientia talis

Caput 1m

de natura et proprietatibus Conscientiae dubiae

Dubium

305 In communi nihil aliud est quam suspensio intellectus inter
incapacitas praestandi assensum alicui ex duplici oppositorum part-
-e cognitarum; adeoque adeo tunc aliquis dicitur habere dubium
circa aliquod obiectum quando eius intellectus manet anceps et suspensus
dubius, quin praestet assensum partibus talis obiecti contradictoriis
casum; unde et practicum dubium nihil aliud est quam suspensio intellectus circa
bonitatem aut malitiam alicuius operationis, adeoque
adeo tunc aliquis practice dubitare dicitur quando de bonitate
et malitia operis, scilicet facti dari et forte non dari, scilicet in aliqua
operatione suspensus, cum sic permanet quin sic debeat ad assen-
-tiendum dare partibus in tali operatione malitiae quam malitiae
carentiam, ideoque practicum dubium quod ad praesens attinet
ita definiri potest, suspensio intellectus circa moralitatem operationis
obiecti.

306 Dividitur in [illegible] suspensio intellectus, ut non solum distinguatur
a practica certa et [illegible] in quibus dat assensum in unam
partem, sed etiam a practica [illegible] in qua est
Ex natura [illegible] intellectus non manet omnino suspensus, et iudicat
quae [illegible] sub poena obligare; unde colligitur suspensio-
-nem pertinere ad practicum dubium, quia licet suspensio
talis [illegible] intellectus in unam partem quasi
in aliam inclinet, secundum tamen talis inclinatio ita tenuis
est, ut ad [illegible] aliter non sufficiat; adeoque manet
suspensio dubii, licet partibus ad suspensionem [illegible]
[illegible] pertineat. Dicitur deinde circa moralitatem, ut distinguatur
a quolibet alio dubio, atque morali et [illegible]
dicitur tandem operationis, quia [illegible] obiectum non est [illegible] licet
dicatur suspensio intellectus circa illud, talis suspensio est ignorantia

ha n. dubij.

Dividitur dubium in privativum, negativum et mixtum. Dubium negativum est, quando pro neutra parte datur ratio propter quam movear ad sui assensum: ut dubium quo quis dubitat an astra sint paria aut imparia. Dubium privativum est quando dantur rationes aequales pro utraque parte, et inter illas aequalitas mediis nulli parti praestat assensum: sive aequae rationes sint vere probabiles sive [illegible] tantum [illegible]. Dubium mixtum est quando pro una parte datur aliqua ratio, et pro alia nulla ratio datur contrarium, quia rationes pro alia parte sunt leves, propterea adhuc [illegible] nulli parti praestat assensum, et tamen manet dubius. 307

Quaeritur an quando dantur rationes vere probabiles aequales pro utraque parte possit dari dubium. Dantur qui negant [illegible] dubium privativum: dicunt enim et concedunt [illegible] dari [illegible] assensum, et dissensum negant tamen [illegible] dubium, id [illegible] causa assensus et dissensus. [illegible] ratio est: quia [illegible] dubium vere tale quando inter manifestas [illegible] fundamenti [illegible] ad assensum praestandum alicui ex duabus oppositis parte. [illegible] quando dantur pro utraque parte rationes aequales vere [illegible] non datur [illegible] fundamentum [illegible] ad assensum praestandum cuilibet ex duabus oppositis parte: ergo non datur dubium vere tale. 308

Alii [illegible] tendunt non dari dubium negativum vere tale. [illegible] ratio est quia [illegible] tunc ignorantia [illegible] aliquo [illegible] dubitationem de tali [illegible] id [illegible] dubio negativo [illegible] quando nulla omnino ratio datur pro aliqua ex duabus oppositis parte 309

Uq. An affirativè pariâ lingua possit quia nequimus dicere nos ignorare an ipsa sint indicia pro
hoc. Sed dubium negativum non est vere et stricte dubitatio de
ignorantia.

310 Resp. ergo mihi videtur nomine vocis
tamen indicii utrumque dicendum esse vere et stricte dubium
negativum: quia ergo dat indicium fundatum ad assen-
sum de uno talis assensus non dictat, inde dat agnitio
sed aequius potius ab assensu et dissensu, et hoc est dubium vere
et stricte tale. Sed quia potest dari indicium pro parte quod in contrario
non dat nisi dubitationem, et quod indicia sunt dubium reale
et aliud pro parte assensus pertinet quod plane dicendimus.
Probatur in negativo casu nostro: quia etiam ibi datur non obstante insufficientia in
ordine ab assensu et dissensu. Ergo quod neutrum debeamus ignorare
habitus pro parte in dubio ut verum est ignorantia, quod etiam dicimus:
imo semper accedat dubium dubitatio de ignorantia
et obstat actu.

312 Resp. ad alterum. Conscientia dubia
est vere et stricte conscientia. Fundamentum quia ex dicendo est
non est vere et stricte conscientia non ad summum remotum. Probatur
quia ex ratione pura conscientia debet esse in iudicio actus sola
moralis et diximus numero 286 et conscientia dubia non
tamen pratice: ergo non est vere et stricte conscientia. Probatur
quia conscientia dubia potest fundare dictamen sive iudicium
practicum moralis actus pro eius malitia gravamine et conscientia
talis remota et fundalis. Probatur ars. quia conscientia dubia
fundare dictamen includit practicum talis moralis actus, de
quo cadere non possumus hic tamen quia non est pratica
sufficiens: Sed potest fundare dictamen de iudicio practico
morali actus circa malitiam gravaminis.

Atqui qui operatur cum Conscientia dubia. Dices
aliud iudicium habet practicum quod Conscientia dubia licet (nullus
reflexione Conscientiae. Contra: quia nullus peccare potest nisi
habeat Conscientiam vere obligantem. talis non est [illegible] licitum
nullum aliud iudicium talis virtualiter habet practicum
licet nullum aliud iudicium formaliter habeat practicum. Videtur an si
qui dubitat v.g.: an hodie sit dies ieiunii, comedit carnes,
non potest peccare nisi sciat non esse licitum cum dubio operari, si autem
hoc aliunde sciat, non excusatur: videlicet habet iudicium quod illi
non liceat comedere carnes cum tali dubio, quod est iudicium
certum et Conscientia. Et quidem iudicium morale certum, quod est
de obligatione Conscientiae dubiae.

CAPUT. 3

De obligatione Conscientiae dubiae

Conscientia dubia
huiusque explicata, duplex adhuc est, scilicet
speculativa et practica. Speculativa est quae non versatur circa
operationem hic et nunc ponendam, et licet addit [illegible]
speculativa quando versatur circa aliquid indifferens
ab operatione. V.g. quando quis dubitat an hic
sit materia alicuius Sacramenti, quod
ubi non versatur circa aliquam operationem, id est praecise circa va-
liditatem Sacramenti. Alia practica. Speculativa quae versatur
circa operationem ut sic et in generali. V.g. quando
dubitat an pinguia die Sabbathi sit licitum. Conscientia
dubia absolute practica seu practice practica est quae versatur

circa operationem

singularum hic conscientiae ponendarum. Ideo quae dubitari solent breviter sub duplici conscientia, scilicet dubia et scrupulosa hic conscientia [illegible]

Tractando de dubitatione — Sectio ultima

Conscientia dubia practica praecedens [illegible] conscientiam quam dubiam. Conscientiam hic sumit [illegible] dubium deponere conveniendo [illegible] practice [illegible] Sed an Dominus conscientia dubia practica obligare sub peccato [illegible] ad deponendum dubium quocumque [illegible] cum aliis [illegible] conscientia [illegible] ad deponendam [illegible] ex indubia conscientia operandum.

Suppono quia certum est in dubio practico [illegible] ex indubia obligatione conscientiae [illegible] sub peccato [illegible] dubium [illegible] quia quicumque dubio de licito operatur [illegible] periculo peccandi [illegible] quando nullum habet fundamentum [illegible] periculo [illegible] dubium de licito operari [illegible] periculo [illegible] quia qui sub dubio de licito operatur [illegible] nullum habet prudentem [illegible] imprudenter operatur: et qui sub dubio [illegible] exequitur imprudenter operatur. [illegible]

Dico [illegible] qui sub dubio operatur, operatur cum ignorantia [illegible] quia dubium [illegible] excusat ignorantia invincibilis [illegible] dubium involvat [illegible] ignorantiam [illegible]

P[illegible] non minus quam nomine [illegible] [illegible] ibi [illegible] ignorantiae [illegible] ab omni [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] dubium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine et [illegible] dicendum utrumque [illegible] omni [illegible] [illegible] ignorantiae invincibilis adeoque [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] dubium [illegible] ignorantiae invincibilis [illegible] ignorantia [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible].

Dubium Secundum [illegible] 318

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dub[illegible] [illegible] licitum [illegible] [illegible] quamlibet opinionem illarum [illegible] utrumque [illegible]: [illegible] in dubio licitum [illegible] [illegible] minus [illegible]. = Dico quoad: licitum [illegible] [illegible] quamlibet opinionem illarum [illegible] dubio, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hinc dubium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundatis [illegible].

D[illegible] 319.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in omni dubio debeat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundatis ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dubio Secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubium [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum sufficiens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in omni dubio [illegible] [illegible] [illegible] fundatis [illegible].

Ad [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut illicitum [illegible] [illegible] [illegible] = [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 320

cuius sa[illegible] [illegible] pr: quia talis [illegible] neque [illegible] dubius in ratione dubii neque in ratione talis [illegible] de [illegible]
[illegible] talis [illegible] reflexiones [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
quia [illegible] dubii [illegible] qui dant dubium [illegible]
dubius [illegible] [illegible] [illegible] talis [illegible] [illegible]
qui debet absque dubio [illegible] talis [illegible] reflexiones [illegible] [illegible] dub
in ratione dubii = [illegible] quod [illegible] [illegible] quod dubius [illegible]
[illegible] addit ad rationem dubii quod [illegible] circa moralitatem
aliquam [illegible] circa bonitatem [illegible] mali [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubio [illegible] neque dubius in
ratione talis dicit [illegible] [illegible] [illegible] dubio.

321 [illegible] [illegible] dubitans [illegible] [illegible] [illegible] D. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dubius [illegible] [illegible] [illegible] dubius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pr: quia nullus [illegible] [illegible] [illegible] dubitat [illegible]
[illegible] [illegible] dubius dubitans [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]
322 [illegible] quando dubius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] absque [illegible] [illegible] dubius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dubius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] =
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubitat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. pr: Quia in dubio circa [illegible]

aut licitus sit nunquam stando in q[uo] ... [illegible] ... perveniente; qui
quando dubitat, [illegible] dicto ... [illegible] ... tenetur obligationi
credendi.

Quarta difficultas: quomodo deponenda sit conscientia dubia, ita ut maneamus tuti ... obligationis aut de obligatione. Caietanus ... [illegible] ... ne possit deponi dubium, et amplius ... qui dubitans malluerit ... quia conscientia dubia ... obligandi non ... [illegible] ... obligatio. = Idem ... Suarez, Granado, ... Secundus. 323

... quia conscientia dubia obligat ad ... ne ... periculo ... diximus num. 311 & ibi aliquas ... non ... = Ergo licitus est conscientiam dubiam deponere ... notitiam, et ... dicta ... obligationem ... quod ... [illegible] ... quae opponitur quando ... dubium quaerit ... rationes ... quod ... anabimus. Disputatio ... ad quid teneamur in dubio iuris ... [illegible]

Disputatio 2

ad quid teneamur in dubio iuris, vel facti

Caput 23.

Suppositis et sententiis communibus explanatur

Supponendum est quod 324
... dubium iuris et dubium facti. Dubium iuris est quod dubium versatur circa obligationem ... id est quando quis ... lex ... Dubium facti est, quod circa ... dari legis ... dubium versatur circa ad ... [illegible] ... dubitat ...

an emiserit votum largiendi eleemosynam: aliud vero cum quis tale votum emisisse dubitat, an scilicet eleemosynam jam dederit, tum habet dubium juris, quia dubitat de lege, ut dictum est, quod est lex superioris.
Secundus vero habet dubium facti, quia certus de voto, de obligatione largiendi eleemosynam, dubitat de adimplemento legis praecepti.

325 Supponendum est secundo communiter dici hominem dubitantem in possessione esse. Est sententia multorum cum Doctoribus probabilistis, talem possessionem esse quae se habet in ordine ad obligationem aut deobligationem; videlicet possessio status pro libertate non urgente obligatione: et aliud possessio status pro lege, jam imposita, urgente obligatione. Sed cum dignoscatur possessio, et quo sit possessio, et facillime communiter explicatur communis explicatio est: possessionem stare pro eo, ad quem expectat omnis pendens res inter causas partes, quo quis dubitat an voto emiserit. Dicitur possessionem stare pro libertate contra obligationem voti, quia homo secundus naturaliter ex obligatione voti non habet: quod non contraxit obligationem contra illum, prius debitum: in secundo autem casu, quo quis certus de voto dubitat de ejus adimplemento, dicitur possessionem stare pro lege contra libertatem: quia ex voto debitor fit, obligationem quod eo jam non urgeat ad ipsius hominis executionem.

326 De statu, et explicatione mihi videtur homo in illo pacto stat pro eo, qui tanquam ante dubium supponebatur. Sit talis possessio certo, et tenenda dubio, in illo dubitans. Exemplum: ante votum dicitur hanc possessionem libertatis contra obligationem voti quia certum erat dubio est illius prius existens libertas a tali obligatione voti. Atque qui certus de voto dubitat de ejus adimplemento, dicitur e contrario esse possessionem: et ideo quod obligatio voti habet possessionem contra libertatem, quia certum erat dubio obligatio voti prius existens ante dubium.

327 Supponendum est 3o contemplationem possessionis, quae tum moralistis a multitudine non alius; quam physica ex morali, contemplatione: quae habet physica et realis suppositio tamen actu, et.

dat dubium: utrum his creditoribus aut quamvis sit ... l. ... sit
his creditoribus aut quamvis sit quia independenter quod alius ...
alio stat possessio. ... sit quid ... possessio debitoris ...
... — ad ... possessio ... dubitat supponimus bonam fidem ...
possessio bonae fidei dicitur quando possidens aliquam rem iudicat
... quando quis emit ... a ... ...
... ablatam. possessio malae fidei dicitur quando possidens ...
... possessio ... ablatam ... ipsius ...

~~... anquam ... ...~~

Supponendum ... 328

... in ... ... alias ... ... dubius
... ... quando dubitat: an quis ... ... famam
... ... quando dubitat aliquando ... quamquam ... obligamur
... ... quis ... ...
... ... dubio ... ...: — Supponendum ...
... ... quando facta prudenti ... ... dubius
... ... quod ut diximus num. 319 ... dubio ... obliga... ...
... ... sequendi partem tutiorem.

Difficultas ergo 329
... manent ... dubio ... ... facta ... obligatur sequi
... partem tutiorem ... illud axioma: in dubiis tutior pars est
eligenda: ... quando dubium ... ... aliquando
... ... partem minus tutam, ... quando ... ...
... ... illud aliud axioma: melior est conditio possidentis ... ...
... in omni ... ... in omni dubio ...
... quam ... ... obligationem sequendi partem tutiorem ...
... dubium ... ... ita Adrianus in ... ...
...

Ratio est, quia in dubio iuris

330 in qualibet materia iur. iust. iur. contractus testamenti, nullum datur obligatio seq. sequendi partem tutiorem: in dubio autem facti utique datur oblig. seq. sequendi partem tutiorem, ita Medina, Diana, et plures Summistae sanctius; Castropalaus, et Navarro, ex communi ratione. Pro hoc sunt de parte de Poenitentia 80 Sanchez ex parte Ratio et ex parte dicit. Est libro 9o Digestae circa ... , ... quando dubitatur ... quando quis dubitat an ... est ... habeat ad ... et partem ... stare ... dubio. Ita Cordubensis libro 30 ggne 8a ... in eo dubio ... nec ex alienare neque ... ut.

Ratio autem est, quia dubium de

331 materia iustitiae, et dubium in qualibet alia materia, ... quod ... est in materia iustitiae, et fuerit dubium ... obligationis faciat sequendi partem tutiorem, ... obligatio ... dubium fuerit ... et quis dubitat an ... , ut ... Caietanus, Silvius: ... dubitat ... ita Sanchez, Molina, et plures ... et ... 65 ... 80 ... quod dubium fuerit in qualibet alia materia ... obligationem sequendi partem tutiorem ... dubium ... faciat ... quis dubitat, an ... ad ... obligationem ad ...
... duplex ...

Caput 2

duplex ... obliti

332 ... sit, ...

Nam: quia possessor bonae fidei habet in dubio [illegible] [illegible] [illegible]
habet [illegible], [illegible] habet in [illegible] [illegible], [illegible] non habet [illegible]
et duplex in aliud certum aliud dubium maius in quo [illegible]
[illegible] dubium: possessor bonae fidei maius habet in [illegible] [illegible]
[illegible] dubitat. [illegible] fundat animum illud: [illegible] [illegible]
possidentis.

Dices contra: eo ipso quod quis dubitet an res 333
sit aliena non est possessor bonae fidei [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] dubitans [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ille dicitur possessor bonae fidei qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] rationem eam quae legitime [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
dubitat an res sit aliena non est possessor bonae fidei.

Responsio
nego: eo ipso quod quis dubitet ab initio aut postea an res sit aliena 334
[illegible] possessor bonae fidei. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possessor bonae fidei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] bona [illegible]
[illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] an sit [illegible] aliena aut possessor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dubium, [illegible] possessor bonae fidei [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] illae bonae fidei ab [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] 335
[illegible] malae fidei non quia [illegible] [illegible] alienam [illegible] [illegible]
ab initio dubitabat an res sit aliena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quale dubium [illegible]
possessor malae fidei non habet [illegible] maius in [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dubium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad quam [illegible] [illegible] dubitare
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] quod [illegible] [illegible]

qd ad ponens necessarius dicitur in aliquo tempore repugnat: [illegible]
dividenda est.

336 Tertia Conclusio. [illegible] dubitans fuit, eius nulla datur obligatio: [illegible] dubium [illegible] [illegible] obligatio [illegible] sequendi partis tutioris: [illegible] quando quis dubitat an dederit praeceptum an emiserit votum [illegible] [illegible] nihil habet [illegible] [illegible] praecepto [illegible] dubitat [illegible] adimpletione [illegible] implere [illegible] quando quis dubitat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praeceptum [illegible] [illegible] [illegible] liber [illegible] liber [illegible] [illegible] [illegible] obligatio. [illegible] [illegible] [illegible] axiomate melior est conditio possidentis: [illegible] quando quis dubitat [illegible] praecepto melior est conditio [illegible] [illegible] qui liberari ab omni obligatione.

337 Quarta Conclusio: [illegible] quando quis [illegible] [illegible] praecepto dubitat [illegible] adimpletione [illegible] [illegible] praecepto [illegible] melior est conditio praecepti [illegible] obligat [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habiturus [illegible] [illegible] [illegible] certitudine [illegible] et quando quis [illegible] [illegible] praecepto [illegible] adimpletione [illegible] [illegible] aliquando [illegible] obligatione praecepti, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praecepto.

338 Quinta Conclusio. [illegible] [illegible] dubitare de adimpletione praecepti ad quam [illegible] dubitare [illegible] obligatione [illegible] [illegible] quando dubium est de obligatione [illegible] [illegible] [illegible] quando dubium est de adimpletione praecepti [illegible] [illegible] [illegible] adimpleverit praeceptum, [illegible] [illegible] obligatione [illegible] praecepti [illegible] [illegible] dubitare de adimpletione [illegible] dubitare de obligatione.

339 [illegible] [illegible] dubitare de adimpletione praecepti [illegible] dubitare de ipsa obligatione [illegible] [illegible] [illegible] dubitare de ipsa obligatione [illegible]

numan. ad paucioris ... in hoc. unum ... adimplere
I ... extinguit obligatio talis ..., et contra idem ...
dubitare, an ego adimpleverim praeceptum. ad quod dubitandum
hic ... obligatio praeceptione ... ad ... ... quaestio
... attendit ... temporis ... scilicet ... in aliquo
... ante abitum aliquod ... exstitit, ... statim ...
... ante dubium exstitit ... obligatio ... constat ... quod ...
... casu ... dubium ... ... talis obligationis.

Ex ... quod si quis dubitet an contractum celebraverit, ... Suppl. 330
aut quamlibet aliam obligationem contraxerit ad ...
... quod contractus contraxerit aut quamlibet aliam obligationem ...
dubitet an ... ad ... quod ... eligere
... inclinet ... parte ... si quis ...
... aut ... dubitet an ...
... ad ... quia in hoc casu ... libertate
... aliquando fuisse liberum ab obligatione contractus
... secundo casu ...
... contractus, aut obligatione aliquando exstitit
... exceptione ... quod ... major inclinatio
... dubium 331
inclinatio nulla ... obligatio in hoc casu ... secundo

quod dubitat an ... annos expleverit ... jejunare: quod ante ... Suppl.
... dubitat ... duodecimas horas ...
... quod dubitat ... hodie ... diem ... audire
... ab obligatione ... aliquando ...
... obligationis ...
an ... annos expleverit, non ... ab obligatione ... quod dubitat
quod dubitat an ... annos expleverit ... sacramentis ...

Nobilis dubitans an ingressus annus nobilitatis ex fluxu etc. de funtionum famae: quod ipso die ieiunii dubitat an 12 noctis hora sonuerit non [illegible] carnes comedere etc. [illegible] quamvis in his omnibus casibus constat aliquando exhibere obligationem et autem [illegible] Maiestatis [illegible] exhibitione contra statum potius obligationem [illegible]

322 [illegible] dixim[us] [illegible] dari obligationem [illegible] dubias quando dubius [illegible] dabitur obligationem [illegible] quando quis certus [illegible] dubitat de [illegible] quando [illegible] constat aliquando [illegible] obligationem [illegible] quando dubius [illegible] constat aliquando fuisse obligationem [illegible] libertatis in [illegible] obligationem [illegible] quod idem [illegible] scilicet quod [illegible] dubitans an [illegible] absolutionem [illegible] dat dubius [illegible] facultate absolvendi [illegible] absolutione [illegible] aliisque [illegible]

Caput [illegible]

Aliquae difficultates pro [illegible] explanantur

323 In quibus non [illegible] Plures erat casus obligatione [illegible] aliquos ex his casibus [illegible] difficultates [illegible] quando quis certus [illegible] dubitat [illegible] a [illegible] Cardinalis [illegible] dies [illegible] 18 [illegible] Doctores

qd in solidum debitor dubitet teneat[ur] ad integram restitu[tionem]; contrarium vero
si creditor quoque debitor dubitent, idest tenetur ad
dimidium partis. ita Lahm Raimo et Diana Sa part. tract.
6 resolutione 99. — imo in hoc casu, quando utroque
dubitat ad nullam restitutionem teneri dicit Lessius Tamburinus
qui adducit Dianam. — Notamus cum hac sententia teneri ad in-
tegram restitutionem eum qui utroque dubitet. R. quia in tali casu
certo constat aliquando [illegible] ei debitum restituendum quia credito-
ri certo constat hanc obligationem existere ei. [illegible] status enim
pro creditore: contra illum [illegible] debitorem.

2.a difficultas quaer[itur] 344

si quis ex aliqua actione aut omissione sua illatus [illegible]
[illegible] dubitet tamen an illa actio fuerit gravem
[illegible] culpa. utrum teneatur ad restitutionem totius damni [illegible]
[illegible] 19 [illegible] damnum [illegible] culpa [illegible]
[illegible] obligationem restitutionis [illegible] Cardinalis
[illegible] disputatione 8 sectione [illegible] — [illegible]
[illegible] 23 et alii non teneri ad restitutionem. R. [illegible]
[illegible] aliquando certo constat aliquando liberum fuisse
ab obligatione restituendi: [illegible] ab ea liberari [illegible] dam
[illegible] non [illegible] [illegible]

3.a difficultas quaer[itur] 345

[illegible] aut in [illegible] aliquis [illegible] damnum [illegible]
[illegible] peccato: dubitat tamen an [illegible] fu-
erit causa talis damni [illegible] alius [illegible] fundatus
[illegible] [illegible] culpa [illegible] [illegible]
[illegible] talem damnum: utrum teneatur ad restitutionem damni [illegible]
illati: agit cum aliis [illegible] disputatione [illegible] restitutione
[illegible] [illegible] — negat cum aliis [illegible] disputa-
tione [illegible] qui [illegible]. R. [illegible]
[illegible] aliquando liberum fuisse ab
[illegible] talis damni illati: [illegible] liberari non potest

nicienti Ochta de ppario.

Quadi filiis

326 [illegible] Constitutiones Sancti libertatis et Matrimonio de quarta [illegible] qui [illegible] habet atque [illegible] talis equi. dubium [illegible] bastardi [illegible] [illegible], atque [illegible] et [illegible] [illegible] et cond. ille restitui debet.

Quinta difficultas

327 filius ex muliere uxorata, dubitatione [illegible] legitimus [illegible] [illegible]; cum [illegible] in aliis [illegible] filius separati [illegible] [illegible] tamquam a [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cardinali [illegible] [illegible] [illegible] 13. [illegible] [illegible] filius [illegible] legitimus, [illegible] [illegible] [illegible] filius ad [illegible] [illegible].

Ex [illegible]

348 [illegible] in fantes [illegible] quum [illegible] [illegible] debere legitime, [illegible] [illegible] liberos [illegible] [illegible] ex [illegible] naturalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Diana [illegible] [illegible] 35 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uxorata, et dubitatur [illegible] filius [illegible] ex homine libero [illegible] uxorato aut [illegible] [illegible] filius hominis liberi [illegible] [illegible] [illegible] filius [illegible] [illegible].

329 difficultas; nascitur filius ex [illegible] uxorata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius [illegible]: [illegible] [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a matrimonio [illegible] uxorata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

vndubi [illegible] dicere alii [illegible] Aliud [illegible] quam negent [illegible] debi-
[illegible] [illegible] [illegible] alii [illegible] [illegible] dubi-
[illegible] & quando utrique [illegible] [illegible] utrique [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] radium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tanquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] int utrumque qui dividendat [illegible] alimentae [illegible] aliquam [illegible] 350
[illegible] ad [illegible] alundis [illegible] aliquid quod manebit [illegible]
[illegible] alimentum parte [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] loco [illegible] [illegible] [illegible]
qua quando aliquam [illegible] [illegible] huius aut illius [illegible]
[illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] utrique [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filium [illegible] [illegible] alimenta [illegible]
a [illegible] [illegible] int utrumque qui dividendae sunt.

De [illegible] 351

[illegible] nullus [illegible] obligat [illegible] [illegible] quando [illegible]
[illegible] lex [illegible] aut [illegible] [illegible] quando [illegible]
[illegible] lex [illegible] aut [illegible] [illegible] sub omnibus [illegible] obligandi.
[illegible] [illegible] dubii [illegible] [illegible] [illegible] legis [illegible]
quia [illegible] [illegible] aliquando lex [illegible] aut votum aut [illegible]
[illegible] ad obligandum dubium [illegible] [illegible] circumstantia
[illegible] obligatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obligat aliquando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

Regula o. [illegible] [illegible] legem [illegible] aut votum [illegible] 352
[illegible] quando dubium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ad illud cui inmixta fuerit etc. Quod iisdem dicendum est, cum dubium fuerit circa duas aut plures obligationes, quarum una minor sit [illegible] an aliqui v.g. tenetur aliquis castitatis et dubitat an perpetuae [illegible] temporalis; obligabitur ad temporalem, utpote minimam. [illegible] dubitat tamen [illegible] an [illegible] ad [illegible] dubitans [illegible] dubitat tamen an [illegible] aut [illegible] aliud [illegible]. votum [illegible] tenetur ad [illegible] [illegible]: quia in his omnibus stat [illegible] possibilitate [illegible] volunt aliquando [illegible] obligatione [illegible] [illegible] aliquando [illegible] et in his omnibus aut ad [illegible] aut ad minus obligationes tenebitur.

353 Dico [illegible] quando quis dubitat de delicto [illegible] irregularitatem incurrat aut aliquam aliam [illegible] [illegible] dubio [illegible] homicidii [illegible] [illegible]: quia homo [illegible] libertatem dum [illegible] delicto, et probabiliter dubius [illegible] non incurrit irregularitatem aut aliam [illegible] [illegible] [illegible] incurrat irregularitatem [illegible] dubio homicidii [illegible] quia [illegible] ad audientiam [illegible] [illegible] dubitans [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubio quod non [illegible] [illegible] casus.

354 [illegible] in aliis pluribus casibus [illegible] [illegible] in [illegible] homicidii [illegible]: [illegible] excommunicatio [illegible] dubiis: [illegible] excommunicatio. [illegible] communicat qui [illegible] [illegible] dubio excommunicatus. [illegible] in impedimento dubio ad [illegible] [illegible] de [illegible] statuit [illegible] quae [illegible] impedimento [illegible] [illegible] invenit

dagy ĩnnae

Ad 100 ans: adly pary rio, chr damnari ly Iuggy quia incerta fuit, o diffigintha de valore aut nullitate dominaliaaniy Sany nimmy eaut: quin dubio pary pumti ex tal dilygentae qd diggiaurg dubity gd in stat ad huug sciem cas, at dixorniy nas § 3. — adly pary ctnullith Matrimonii Contractu cy impedimento dubio qnid Ca. liunay sex ety libera lu A Matrimonio dispensare 36. illud impedi- menty x quiu dubity, id eaf: qalicet iuviag Contractu prior ponihat ex quiby nubat impedimenty ante Dñus et inde ens fuith dubiy an tala ponehas eo qd ante Dñuy Contractus impedirent subsequiry Matrimonium extrzus pas fuit, qd iuveny ille adhuc ante Dñuy haberet rasionalis singulary stahons: pidtuna que valida fuerant, sporn: haec A Dñi impedimentis ... . Dispitio ultima A 3a de Conscientia Scrupulosa 355

Disputatio 3.

de Conscientia scrupulosa quae ultima est.

Scrupulus ita dici potest scrupuliô cy anxiete Itaque Scrupulus ita dici potest: Iudicium indicans n. ptio. dicitur Doy peccato ubi peccaty est nunquam Fundat siurus fundamentis; d liceo soldis cum anxietate qavi anios ct opiniby anxietis n. dehd saium inaniy pious aut ignorantia. Dico ergo: discerigd ut peccaty ubi peccaty est prudentis iudicari n. pt quia talis anxietas creatura tehsy nec graavity talis dicat ea graatir qd prudentis ultima 356

pthora Cradenda

secunda est libera aequata. unde constat scrupulos dari qui [illegible] fundamentis [illegible] dantur ad iudicandum [illegible] liberum et peccato, sicut illud non [illegible] quamvis [illegible] absolute nullus ad iudicandum [illegible] peccati [illegible] inter [illegible] (sicut communiter [illegible] evenit) dicitur [illegible] fundamento generat homines [illegible] quod ibi [illegible]

355 Scrupulositas ca[illegible] [illegible] solent scilicet [illegible] nimirum, complexio [illegible] daemonis [illegible] humor melancholicus, [illegible] scrupulosorum et daemonis [illegible] mala [illegible] Signa autem scrupulositatis [illegible] solent [illegible] iudicium quae alii [illegible] notant. facile [illegible] facere [illegible] illud [illegible] omnes circumstantias [illegible] aut hominis [illegible] iudicio [illegible]

356 Resolves 1o [illegible] [illegible] quam [illegible] scrupulis [illegible] et [illegible] scrupulos, qui [illegible] in aliqua [illegible] ad [illegible] [illegible] imo et aliquando obligatorium [illegible] ex eo [illegible] laudabile anxietate [illegible] damnum [illegible] aut [illegible] imminet. [illegible] redditur [illegible] et obligatorium [illegible] quando [illegible] obligationis [illegible] laud[illegible] [illegible] et [illegible] hominum [illegible] [illegible] laudabile et aliquando obligatorium [illegible]

357 Resolves secundo [illegible] remedia [illegible] scrupulis adhibenda sunt. Varia [illegible] scrupulis [illegible] secundo [illegible]

tione

Sequentis sequi. Ergo n. Confessarii qui sine ullo dubio afir-
mavit, ii peccabat. Quarto nunquam orare. Quinto iudic.
Confessarii acquiescere. Porro hac ita magna dispensatione notat hic
omnia remedia plerumque inania esse. Aliquando nimis scrupulos
redundare praejudicant aut praetendunt scrupulos sibi videre quam
remotabas. Alibi nunquam huiusmodi posse ut Christianas scrupulos
quaerunt.

Practica Arcanum Horum extremum videtur boni
Confessarii directio, cum scrupulosis hominibus, omittat reabilem
mentis suae obedientiam; dicidat enim certus et verus illius
ut videat: neque aliud certitudine defectu, et incorrigibili
hic diuine rysta. ——— Sicut neque alia Director

hae materia pro cuius Complemento huiusque
dictae sufficiant Iunii Vigesimo nono
anno Domini Millesimo
Septingentesimo hyspali
in Collegio Sancto
Hermenegildo R-
egio ac Martiri
— Sacro —

[illegible]

Publica [illegible]

[illegible]

Acerno [illegible]

Sorgonsaini [illegible]

[illegible]

Sasso

[illegible]

Venimus igitur latius auditores audituri insper[illegible]
ut reliquis catholicis patrum a sanctis Patribus
amenissimus celestis deliciarum paradisus appellatur ubi
unus huius paradisi fons qui non adhuc
irrigationis intelligendis sed admonitionibus corda audien-
tia, quatuor clarissima vere sapientiae flu-
mina in quatuor universi cuius partes emittit
Scriptura Sacra est. Atque duces vae [illegible] quos
praecipui latius ex libro Salutis fontis [illegible]
ad mentes nostras deducunt eas quae fingunt ad
flores tum ad fructus obtinendos fecundos
largiter irrigant firmant fecundant et [illegible]
tur. Atque sunt sacrarum scripturarum interpre-
tes, quae sive nos [illegible] conficit, atque illi, qui
in eius fontibus in linguis nimirum [illegible]
quibus sacris Sancto Spiritu sancto dictante
[illegible] exararunt libros primus [illegible] exinde
deliciis [illegible] quae vitalis ad animorum
salutem sunt aquas ducunt [illegible]
attrahere et in salubres reddant. [illegible]

Diximus hucusq. Sacras Scripturas interpretandas hactenus
quibus heic, ut multiplices earum varietates observemus
mentis ... citra quae praecipitant. Fatemur
vias aditus quidem ab intentibus, aspicimus animus
aptos, quos fecerimus iis quaerendis in libris tantis sufficit
evolvendis, qui nec vacuitatis ... sint explicandis
parent libri... Horum labor ingens doctus
animus ... infundamus nunquam studiosorum
habitus et ... eruditis discipulis quae restituimus.
linguas ... quae ... doctis aquas
e... ... fontibus ... aquae
... in quibus summas ... Divinitas
in conductu permanet exaudiamus. ...
... laurus ... interpretatio ...
... linguis in auras ...
latinae ... linguae
explanatio. Ia Metaphysica. 2a Critica appellatur. Id Theologiae in tractatu ...
... idio quis ... tantis
... nobis Augustinus ...

ipsorum quibus scripta fuerunt in alias linguas
vertere licuerunt.

L. f. Plus numerant
primigenius tamen bibliorum linguae hebraeae numi
rus, et Graecas. manuscriptus testamentum Hebraicum
novum Graecum, ut equidem duorum nobis [illegible]
transferre alias in linguas biblia omnino habuit. Jo
ga, nulla unquam lex divina vel humana id vetuit.
[illegible] quo tamen omne sui dig[illegible] [illegible] quo id fance-
licet [illegible] latius et ad plures tum [illegible] tum homi-
nes [illegible] olim fuit et [illegible] nunc [illegible] Dei cog-
nitio sanctitas quaepiam Dei religio et cultus [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] latius, et ad plures tum regione
tum hominibus [illegible] olim fuit et [illegible] nunc [illegible]
Dei cognitio sanctitas quaepiam Dei religio et cultus [illegible].

qui lucidus cuius nomini vacans facere in genere libr-
um sanae Biblias in alias dicatur Ptolemaeus
rium ... dicebat Ptolemaeus Rex apud
Jonitas Epiphanius libro de Mensuris ... ab-
condito et obliquo obsignatis fontibus nulla est utilitas
... Ecclesiastes ...
... Sapientia abscondita et thesaurus
... invisus quae utilitas in utrisque. Melior
est homo qui celat insipientiam suam quam homo qui
abscondit sapientiam suam. ... in
... cap. 18.
18.
Unde ...
... his carminibus exprimit.

Abdita quid prodest generosi vena metalli,
Si cultore caret, quid inerti condita portu
Si ... grata efficit omnia ...
Arma mentis ... fuat.

... Poeta:
Paulus ... in ...
Celatae virtus.

Q

... x invitum est dubitanvitis videt? qui libros ... Alexander quod ... montis ... quinquaginta Deus ... omnibus magnus ... libris in quo ligamus ... comedit sanctus Augustinus libro de ... epistola ... colligi potest ex epistola ad Romanos ... Apostolus ... cum ... quae factae sunt intellecta conspiciuntur. Quomodo ... Biblias communicari nollet Deus omnibus.

... quibus ... fuerunt in aliis linguis ... translationes ... alibi ... dicitur ... Deus ... nullus ... in lingua ... quibus factus ... miraculis ... talmudicum ... Sabbath ... dicunt: ... domini ... in 70 linguas ... si libri alii ... linguas ... Biblias ... hominis sine dubio ... bonas ... quae ... habent

A Bibliis sacris, quas antiquas libros audire
fecerunt

Q. Hijs satis palam mundi a Sancto [illegible]
primo ad quinque quos Ebraei illi fuisse ferunt
exequutae, et ponamus a sollemni domus lex igit.
arguit, et sumitur ex Ebraeis poenae quamquam
Verrius facere olim cognati sunt Proponit
nimirum Historiam. A Terdich hexagendi Pont.
quorum ille ut ex Josepho libro XII agit. Rabbi
rebellionis mortis in Syria hic oculos sub [illegible]
fuit Davidicus. unde ita ipsi arguit Qui
non faciunt dicendus homines, non ob opus quod illis
facere non licet puniunt olim dicendus ipsos obiacere
ex exequutionem Verrius ob opus factas quamquam
Verrius facere non licet. Ad hoc dicunt aliqui
quod quandam similitudinem multo sane majoris causae
tradunt ferre quod libro 1º in Sancto Eraysionis
quod cuipiat Macrobius [illegible] inter hos
orationis cursum [illegible] nominis inimicus quod
Scriptura Sacra interpretando vulgavere [illegible]

Secunda Prohibeant.

Resolvo praeceptum.

S. Alterabilis non honestatem bibliis templis in diversis partibus et quidem neque finis neque modo bono. unde ad suis [illegible] mali distinguenda est minor. Vnus ponit illos divinis observationis ab ipsis factas, idest qui [illegible] [illegible] translationes fuerunt [illegible] est mi: quae illas male et malo fine fuerunt. Distinguenda est minor. Et [illegible] da.

Solvo petit [illegible] quae bono quod fine est malis si male ~~quaedam~~ male quae fine [illegible] lapides [illegible] [illegible] [illegible] externis in templis subditis [illegible] opus [illegible] bonis et laude praemio quae dignus est tamen si ad [illegible] gloriam cum [illegible] [illegible] [illegible] in honestis finis [illegible] erat quae malis et non laude est praemio sed [illegible] paena quae dignus erit. quia ex eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] de publicis [illegible] fit quod [illegible] [illegible] refert mihi ut [illegible]: vias [illegible] [illegible] Sacra — Sunt

n. falsa, et ea inque cognitioq. veniret intuent
omnis eum ad eq. expectant salutem, et sicut apud
Sanctorum Amonaxi si Christiana sacra bona
erant eos abys. jam vulgatum oportuit si mala habit
erant oportuit idque ut ad bona subiret invitarent
omnis animas i adhaererent.

Quis Angelus c. etiam anno
circa indultis n. hort ... nec ob eas causas
qui Deus ita Explorare contendere solent id est
Bibliorum translatione unq. eius mihi hort ... 8
Talmud anno fere redit Dumbel namincorum
... ubi titulus vera ... translatus i, et in altero
... talmude ubi ... additur mundi ...
... translatione ... interpretes translatione
... finibus. Attamen ibi ...
i indi 8 mensis Talmud (quae ... Ag
... dumbel) ... lex. graeco ... amah
... et finibus fuerunt ...
de tribus diebus. ... in aliis ...
... Rabbi ... adeo abill
dies dicunt. quod translatio ... facta ... dicit

2

quo Oratus vult vitiibus eorum eijcit. Paganus
obnuntiat lex transeundas &c.

S.

Resp. Dico tertio hoc
in libris fuisse a Rabinis qui circa annos post Chri-
sti Domini tempora fuerunt, ut ergo fuerunt
quae S.O. interpretes, verum a Judaeis plures quae
in Sinagogis legi et quae ad Christi fid.
Quasi pertinent, et si quae similiter non quaestionem
sui fabulationes quarum nullas fere [illegible]
cum tamen et Astrologia dum vigebat, ut que Ptolemaeus
qui primas docuit Ecclesias Alexandrinas [illegible]
floruit, ideoque Judaeorum Alexandrinorum [illegible]
bruerunt, voluerunt vidi Rabini nec Christi
ieiunia eius observare, ut in Januarii aliquando
Calendis, et alias a Christianis contra gentiles
Jacatholica factas, ut ex Baronii notationibus in
Martirologium sub 1a Januarii ~~[illegible]~~ videre

Q.

Quam indebite hic inveniunt tempus iniquo Ro-
mano pontifices eorum ad S.O. interprete
auctoritatis expugnandae, includit Loysius Knatus

in Cuchianis animadversionibus pagina
500 [illegible] libet hic uocarus [illegible] illo agere ingenuè
igitur istis ieiunijs haec audis hodie non observari
neque in vulgaribus libris Calendarijs anniversa-
rijs quae festorum et Angariarum fabulas Hebreis
aut Mamonij restare [illegible] ob eo mutationibus
quidem ~~fiant~~ fiant plurimi quod manu festo[illegible]
[illegible] cuiusmodi ieiunij ab illis hodie non observari.
2º utrius Rabinus [illegible] alias in linguas [illegible]
[illegible] ingressum quas [illegible] exigebant Aland
aut in [illegible] Talmude tractatus
[illegible] et [illegible] alijs tracti
Mechilta capite 10 quin et [illegible]
[illegible] 50 interpretibus factas interpretationes
[illegible] commendant. [illegible]
velut [illegible] commendant [illegible] glossis [illegible]
[illegible] Talmud apud [illegible] glossis [illegible]
[illegible] Graeci [illegible] in linguam graecam
[illegible] legem [illegible] testamentis [illegible].
Inge

[illegible] alij et alij fuisse
[illegible] Rabinis [illegible] translatorum [illegible]
tempore cuius in Talmudicis farraginibus
[illegible] libris quae alijs [illegible] quidem
[illegible] videntur Christianis
fuerunt antiquis excavare videntur
[illegible] [illegible] adeo extitissent

Sogdoay qui ad petitionem Cassiorum regem orbis pe-
tamy causa inducentu incolumitate assensi suum [illegible]
[illegible] publice ab omnibus [illegible] [illegible] [illegible]
ab eisdem Judaeis olim fuit et ad regem Alexandrum
exorandum itum est regiorum. Sic est ergo ad Singulare
Caesaris placandum munus fuit Bonus Christo Judae-
orum ad advertendo numinis [illegible] [illegible]
Dona et beneficia quibus Judaeos populum
cumulabat Rex [illegible] [illegible] [illegible] inquiat
Syracli simale esse [illegible].

52 By Augustus c. Biblio
xy libros ut linet ex Davidis Prophetis [illegible]
vera [illegible] [illegible] signatus et clausus quem [illegible] ob
[illegible] tantum dignus est [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]

Apocalypsis cap. 5 v. 3. id horribilitas est [illegible]
ut Sacra Biblia communi quoque linguis in alias
transferre: quod non licet. Video Ecclesiam mandasse
[illegible]: [illegible] enim Bibliorum volumen adhuc manet
[illegible] et [illegible] libri [illegible] communes [illegible]
[illegible] linguis in alias transferantur [illegible]
lingua vulgo [illegible] [illegible] lingua [illegible]
[illegible] et [illegible] sublimis [illegible] quod [illegible]
ut maneat et [illegible] [illegible] obligatus, et [illegible]
Sacrorum Bibliorum liber.

Dices Angelis dicunt ex

53 [illegible] quod Biblia non transferantur [illegible]
ex quod videatur utilius quod Biblia [illegible]
qua maior [illegible] lingua quam [illegible] Deus excitatur
[illegible] [illegible] quantitas minus obedientiae
[illegible] et [illegible]. [illegible] facile
eadem Biblia [illegible] errorum quae [illegible]
adquirunt. 2° quia non minuatur [illegible] [illegible]
ut diversitatem linguarum labor 3° quia maior etiam
[illegible] filiis omnibus [illegible] [illegible], dicendo [illegible]
[illegible] linguas loquentes [illegible] omnes audiunt [illegible]
utrumque [illegible] quod Authore Deo tamen
[illegible] [illegible] Authore Deo factis [illegible]
[illegible] quod Biblia transferant, ut [illegible] [illegible]

miraculis quibus Deus eius [illegible] hanc latinis apparuit
in nobis utilius exercendis est.

54 Unde cum Apostolis Spiritus
Sancti datus fuerit linguarum donum statim Deus de-
mo ut verba Dei recipiantur, quicumque
profuerant linguae, ecclesiae [illegible] et studijs inci-
tant discendi eradicibus hujus rei: vitam earum pra-
ecipue et ita vitare eius [illegible] principalem
humanae simul utilitatis operantur eius sunt
dubio in [illegible] quae illae primis [illegible]
maior hominis pars illis ly anquam posset omne
vero anquam perierunt per varias [illegible] qui utilius homini
bus id quod primis linguis in alias transtulit quam
quod transtulerit Biblia. Itaque unitas fidelium di-
versitate earundem linguarum ad eandem unitatem [illegible]
variis post [illegible] multis quamvis diversae singulis linguae
mysteria Dei ecclesiae proponunt et manifestius
[illegible] in Spiritu [illegible] quae illis in [illegible] linguarum
donis devotius augeruntur.

55 Singulis ut Biblia propri-
mis linguis in alias transferri ut [illegible] gaudemus
primis ipsis Dei [illegible] Hieronymus
libro [illegible] ut sequentibus ostendit ex Hebraicis [illegible]. Et
in praefatione [illegible] dicit dicitur verba
Hebraica

quando fuerint translata ex aliis linguis
tribus aut his antiquis lex et Prophetae, atque
libri non parvi habent difficultatem quando sint ex hebraea
in alias linguas [illegible] [illegible] [illegible] nulli possunt
[illegible] [illegible] illis verae [illegible] [illegible] non quaelibet
[illegible] [illegible] atque [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ magnitudine
se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sanctis [illegible]
multo [illegible] magis, in Bibliorum [illegible] aliis linguis fuerint
illis [illegible] nullis [illegible] [illegible] ad [illegible] illud [illegible]
et male [illegible] ob magnam [illegible] [illegible]
[illegible] utilitas [illegible] ~~[illegible]~~ quod linguas [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] adoctrinis [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] non [illegible] et
[illegible] et [illegible], cum [illegible] ad [illegible] atque [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Biblia [illegible]
in alias linguas [illegible] [illegible]

Quando [illegible] linguae
16 in alias [illegible] Biblia videntur non [illegible] [illegible]
10: quia lingua una deficit prae alia [illegible]

Hebrea, Graeca, Latina, Aegyptiaca ng. illis in universo
qui genere differunt variae tamen articulatione dis-
guunt. Quare non sit dicendum Ebraeus, aliusque alius
sc. Authorum verbum, quod alia linguas effet l. profert
l. scribit, quae abusive fl. latus fuit. aliqui dicant
authores ex loqui verba quae nunquam intelligerent.
Iam nostrum, aut Graecorum re illum duo notare dicentur

17 Notan-
dus Sº cum haereticorum quorundam ... Biblias dere
duas in linguas cum primis generum horum fuisse nec verbis
Dei atque ideo neque autoritas illa est auctor Hab
verbum Tolatus libro Sº Conversione Africanorum capit. 18
et SS ubi ait: illas ecclesiae testamenti veteris Heb
raicae autoritas et novi Graecae notandus Sº ipsa
linguarum verbis non tradiderit quasi quod plures et male
pretium quod formulae tanti fuerint et plures numerale
eandem enim alicuius id verum et qualis tamque
articulatas praeter aequitas. formale et additiones
in significationes vel rata ad vates quidque significationes
ng. articulas respondebis.

Iam arcano it. id quod in linguis
18 plus et male in una lingua quas genere invenirent
idemnonne differunt fuerat. significationes tamen in eadem
significantia quam pro illas eadem structura genere sit in qua ...

eamdem significationem sicque sunt eadem specie. Quia
vero fuissent sermones, potest contingere quod ad plures Atmale di-
versa eamdem habeant significationem artificiosam, sicque constituere
potest quod eadem specie sunt modo certo et non secundum
intendebat, quasi significativa vocum et artificialium sermonum, et
adiecta significatione quæ eadem est potest in multis vocibus
quod ad plures et male vocum et articulationis diversæ
ut patet nam ad eamdem communionem nominis significationem
diversis utuntur vocibus Hebræi Græci Latini. Et
ipsam etiam. Contra vero quod ad plures ea-
rum vocum significationem esse diversas sunt ut patet in nomi-
nibus et pluribus generibus, dicitur lege imperativa
Latinus ab verbo lego et lege ablativus a nomine lex

Ad

19 Contra est Biblia bene variæ sunt cum verbis Dei
et contra multis rationibus quarum secundo et quarta
artificiosa quia in vocibus mentalibus in personarum eadem et
eadem est significatio in vocibus mentalibus et linguarum
aliis vocibus aut vocibus alterius linguæ in qua non bene
transferunt Biblia. Ad quæ in aliis ab auctoribus
dicitur id commune est quod vox significat eandem cum italica lingua
quam quamquam fuerunt fuisse fiat et evidenter in sitatione
dum Clarius et alios intendunt actio autoritativo
homo genere Gratius dicunt Achilles ipsius latine

audiamus.

20 Octava ratio: quia Apostoli citaverunt in scripturis utriusque testamenti scripturas in lingua [illegible] versione, et tamen dixerunt [illegible] hoc Ephetam et [illegible] ut Apostolus epistola ad Galatas capite 4.° et ipse Sanctus Lucas ut in [illegible] C docet Sanctus Hieronymus Raca quae fuit omnibus hujusque temporis [illegible] aliqui dicunt verbum Dei non esse quando sonum ut et Deus absque ullo fieri sono locutus fuit. [illegible] quam non [illegible] Bohemus et verba hic Bohemice id est Eucharistia et hoc hic [illegible] quamvis [illegible] quibus verbis latinis non [illegible] Christus Dominus [illegible] qua mortalibus. plurimi etiam ex libris qui [illegible] sunt [illegible] nunquam neque [illegible] neque audivissent verba Dei hoc augent, et magnis quidem absurdis, et omnino [illegible] est.

Rursus quibus ad Ivng. Chaldaicam Ionem translatus incipientes ad Bechorum libri Philosophorum: deinde Silo numquam ad Simeonis et filios eius et ~~libris~~ libris ad Cabalicas Rabbinorum genere interpretandi ex undique compilata ad Sanctos Agentis quem ex huius Sancti epistolas ex indicationes et perfectione in Ecclesia Catholica et Judaica. Illo tamen libris videtur eam fuere biblicas versiones quae ad verbum sit. ibi enim ait: in sacris huius sanctis et verbis ordo mysterium est.

Quaeritur deinde primo cum

eo genere oplimus cuiusque libri Arias Quatuordecim quae habet, et verbis, et cuius structuras ratione Arias Montanus ad verum reperit optime inter res verborum verbo reddendo inter eius sensu ac verum curvaria confundo. Ista et Arias Montanus dicitur et diversus Quaeritur deinde utrumque in Bibliis existat Thalmud. Biblias versiones adversus sua interpretatione facit: Sit utrumque versiones ad mysterium sanctissimum.

rius facti diminuens sensum dicendus est. adhere-
re alterutro uno vertendo requiri ut eo qui vertit [illegible]
fuisse peritia linguarum ad minimum duarum unius de qua
~~vertatur~~ videlicet et quas et unius in quam convertit,
ex eis ut non mo ponit id etiam vult videlicet
id quod in eo ~~sit~~ qui vertit dici videtur redderet.

24 In sacrarum scripturarum versione requiritur hoc praeterea
singulare Dei auxilium et spiritus sancti assistentia qua
id ~~ut~~ interveniat illud gravissimis sermonibus sancti Petri epistola
2a capite 1o versu 20: omnis prophetia scripturae propria interpre-
tatione non fit. et sacrae interpretationis donum dicere
sanctus Paulus 1a ad Corinthios capite 12 versu 10 ... ut
nunquam aliquando linguis [illegible] producit [illegible] tanto magis
[illegible] et natus est et prodest. interpretatione sermonum [illegible]
gratis data etiam ad [illegible] refertur in [illegible] [illegible]
[illegible] P. Suarez parte 3a [illegible] [illegible] ... sanctus
[illegible] quam [illegible] linguas variarum linguarum. [illegible] singulare [illegible]
[illegible] sancti auctoris [illegible] continens Deus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] explanandi etiam ad [illegible] [illegible] abunde linguas
in aliis vel omnino ab eo in [illegible] explicando.

25 [illegible] [illegible]
variis [illegible] quibus illi [illegible] poterant fuerunt
inter [illegible] variis [illegible] ratione [illegible] [illegible] quibus fiunt [illegible]
antiquis aut novis variant. [illegible] ratione [illegible] quo [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] dicuntur. [illegible] ratione auctorum
qui eas fecerunt et sic alia est [illegible] alia [illegible]
chi-

Sp

isti quidem librorum omnium istorum aliquorum ex ... linguam
linguas sacrae libri ... Attamen non Caldaicis, Syra
et Syris, et aliis vulgaribus nec Bilbaeus, sicut Sy-
ariaci aliquando pervenit Bibliorum. Hebraeum textum
et qui hodie legitur omnium vetustissimum esse.

Q. Quaestionem ... textus tituli ... [illegible] ...
ad ... circa numerant opinionem S. ...
... Diaconi ... [illegible] ... in Nabucodonosoriano
Hierosolymitano ... autem ... Hebraicus
textus et ad Esdram ... ex memoria ...
... restauratus ... hac opinione ... Sancti
Basilius epistola ad Chilonem, sanctus Irenaeus libro
3o capite 25 Tertullianus libro de ~~habitu~~ cultu mulierum c. a
... Clemens Alexandrinus libro 1o stromatum

loquitur Sixtus Senensis libro 2° Biblio-
thecae capite 20. Nam communis fere est post reditum
Hebraeorum scripturas omnes ab Esdra fuisse
collectas et in ordinem redactas ita Bellarminus
libro 2° capite 1° Baronius, Genebrar-
dus et plures alii quibus merito nobis accedendum
est hisce conditionibus. Primo ut intelligatur Esdras
collegisse libros qui ante captivitatem conscripti erant.
2° collegisse libros omnes antiquos conscriptos ex parte
tum qui in dispersione collecti sunt ab Esdra
et ab aliis atque aliis partibus auctoribus conscripti
fuerant. 3° addidisse fortasse etiam aliquibus aliquid
de suo immiscuisse, aliquos ad tribuisse ordinem.

Praeo-
terea quaeritur: in libro Bibliorum Hebraea lingua con-
scripti fuissent ea quae post novis restaurari Esdras
Hebraea eadem Hebraea lingua conscripserit, aliqui vero res-
taurasset Hebraeis litteris quibus extat hoc tempore per-
iit; id est conscripserit eadem Hebraea lingua qua
illi fuerant conscripti. Nam non fuit ab Esdra ad-
hibitus unus modus restaurandi sacros libros. Ma-
nifestum autem est minus. In libris sacris Bibliorum
fuissent ea quae ut novus restaurari Esdras
cautionem conscripserint linguas quas modo in libro
unus accepit hanc linguarum peritiam diligenter
observaverint non Hebraea quae de [illegible] in libri

illi vero Deuisti fuerunt id vel Caldei
l Caldaicum infecta: & eo non exarsisset eadem
Hebrea lingua qua illi Deuisti fuerunt et hanc
& restaurauit illos omne quo ta affirmat quinio

Quin

de id como restaurauit Esdras sacros libros dicatis
id absolute factis excogitarunt Rabbini qui tantum
clara Esdras sentiunt A. S. Josephus Ystit
lo etiam id multo horum id ab Esdra factum
excutit quia id ab Esdra non fuit ita factum. Puta
rare aliqui Esdram sacros libros non collegisse modo
de ex emendatoribus eius exemplaribus conscripsit autem
ut Radac proemio in Josue et ex eo Caba sal
muon prolegomeno 3 ... autem et vitiis Hebr
eis mutatis provinsta in Mashii quinto et exgai
bujus quorundam Rabbinorum verbis qui ut Elias Maio
rabit et prefatio Bibliorum Bombaguianarum
Hebraica extant dixerunt quod Ingrediente S. pau
runt libri et confundit eo agitatio in dicentatis
at vos ipsi fatentes libri eius flumina alios, ibi minus
correpto in quibus portionibus regionibus invenerunt
dubia et aliquando in margine posuerunt coniecturam
coniectionis ex aliis et aliis libris. Similiter ceo ali
quando tantum notarunt verba in hiis non aliquo
ita ut ipsi Rabbini portionis tantum non suorum
illos iam affirmarunt

Q. ad 2.

oppositum invenisse putantes ejusque titulo praenotarunt an videlicet qui hodie legitur Hebraeus textus sit omnino incorruptus. desunt tamen inter pugnantes opiniones. una est, Hebraeum textum omnino esse corruptum. hanc quae sequuntur ita Judaei et fere omnes haeretici. Calvinus in Antidoto Concilii Tridentini Sess. 4. Dullii Haidenni vel Petrus Vitus ... Sess. 4. quaestione 2 capite 1 et addebat: nam Editores (Calvinistae Anglicani) Hebraicam veterem et Graecam novi testamenti esse corruptas et authenticas minores conveniunt. altera opinio ait esse Hebraeum textum aliquibus in locis esse corruptum. sed inter huius opinionis propugnatores variant circa quod

30 2a an in multis locis corruptus vel depravatus. 2a: a quibus corruptus sit. 3a: quando; 4a: quomodo. an ex sola librariorum incuria inscitia vel Judaeorum nequitia. Et generatim loquendo duae hic circumferuntur opiniones. 1a tenet corruptum esse in multis locis et a Judaeis idque non ex incuria et inscitia tantum, sed ex odio christi etiam Domini odio eiusque fidei quorum ... viderunt. ita sentiunt Melchior Canus libro 2 capite 13 Jacobus de Valentia ... Waltherum Lindanus de optimo genere interpretandi capite 11 Petrus Antonius — Salmeron Prolegomeno 3 in

Evangelia et omnium magnae Stocasticus et Anthologiae qui citatur a Sextino libro 2° Bibliothecae, capite 6. Alterae opinio accedit correptus quidem Hebraeum textum, id in locis n[on] ita multis, neque tam ex Judaeorum nequitia, quam incuria, et in sciam. Ita Joannes Driedo libro 2° de textis canonibus, Arias montanus in Apparatu Marinus prolegomenis in Arias Mor Serrariae in caput 11 Josue, Bellarminus libro 2 capite 2°.

31 2°.

Lamaetria Certum sit: in omnium Bibliorum textu tam Hebraeo quam alio ex cavendo semper aliquid ab Amanuensibus et librariis admissum fuisse erroris. Hic ratio patet, quae erranti humanum est et quandoque diligentissimus etiam dormitat Homerus scriptor, adeo ut duorum vocabulorum in scribendo divinorum ducti poetae magni fuerint. Sic Virgilius tomo Aeneidos, Ovidius 13 Metamorphoseon et alii dum a duobus Graecis vocabulis ab Homero in Iliadis 2 positis, unam quae nunquam est novam Deliciae insulam quae vocabulo uno vocata fuerit Sinarum ut restat libro 1° Leoncini ... trans... ejus Rovatelius, et Nicolaus Erythraeus in Virgiliano indice. et Petrus Victor Caietanus

in Clavium linguae Paralipomenon pagina 21
observavat etiam magnam in Autographis sacrarum
32 librorum ab Amanuensibus exscriptae varietatem

la

Lectionis: ita in omni Bibliorum textu quidam
exemplaria quaedam erratis scatent, fuit raro lo-
cus maior in Hebraeis libris errandi, quam
in aliis, ratione et propter litterarum similitudinem. Quia
quia cum causae, ob quas errari solet, adversus
neque illis omnino erratur. Communes sunt
autem illis duobus eorum, videlicet quae sunt
negligentia mentis, quae incogitantia. Hi enim
intendunt vel diligentiae obrepunt, quod si librario
rum aliqua accedat inscitia vel audacia nonnullis
erratis, id et depravatio contingit non raro. Ad priores
illos duos causas, vel earum dumtaxat alterutra sem
per fuit, cum id genus varietatis humano huic
nostro ex Adami culpa statui autem familiari
genere agnitum sunt.

33 His autem vel naturali quadam in
dustria vel supernaturali quae omnino sistitur naturalis
illa vel transcriptione operas ut linguarum quod est
scriptum, relectione, atque prioribus exemplaribus
collatione ac emendatione. At neque semper adhiben
tur, neque si adhibentur est opera semper in omnibus ac
singulis capitibus et Codicum, quemadmodum

astrologis quoque explicari solet nonnisi homi-
num aliquo peccato. Aliquo verae supernaturales
licet aut quae fuerunt exemplaria Script. omnes proxime
creati ex 3. Et supernaturales eamque praemonitos
cum omnibus quae Apostoli sua exaggerant, adhuc
nulla persuadet ratio. neque enim miracula tam
ri sunt abunda: neque quidquid cum [illegible]
omnibus authoribus Deum statim debet dicendum pro-
curatum uti Astrariae exigua est. longe aliter
quam, cum creditur videtur probabile Deum
singulari modo ad verba sua tentat laude et
curare, si quis non credat qui illas legit et audit. 38

30

Cap. 1a pro autho. quia inquirere quae textus variae
lectiones sint, et cuius exemplaribus certum est
aliter, et aliter scriptum fuisse. ideo quae aliter
et aliter l ex humana infirmitate ac imprudentia
capiam l ex nequitia scriptorum librariorum. At in
hebraeo (de quo nunc disputatio) variae lectiones sunt
adhuc primo in exemplaribus Hebraeis, ubi circiter
mille variae lectiones in margine notantur. Deinde
Rabbinis, apud quos illi vocantur variae lectiones
Keri ex Masorethis quae duo notant, hoc quod latine

Edissimah et lecti Chetib scriptum sed legitur Cheri non exaratum: Vel Keri scriptum et non lectum; non exaratur et non legitur: significant enim dictiones quasdam aliter in textu legendas, quam exarandas, et e contrario aliter scribendas, quam legendas, tales quae numerant 848 quas explicant Elias M[illegible] et fatetur idem Elias ac reliqui Rabbini variationes hujusmodi multo adhuc plures esse &c.

35 Denique ex pluribus Catholicis testimoniis, quae ad veritatem hujusmodi variationum confirmandam adduci possent unum tantum a suo clarissimorum ex Radac qui in libri titulum suum signatum 55 et in Prolegomenis praefatione ita loquitur: in captivitate exemplaria corrupta sunt statuerunt quae ex uno exemplari sic et in alio aliter; et ubi clarum non potuerunt habere verum scripserunt unam dictionem in textu, et alteram ad marginem. perierunt quoque exemplaria ~~partim~~ et distracta sunt et mortui sunt regentibus qui tenebant scripturam verum contenta sunt ii qui erant de Coetu magno restituere legem ad veritatem suam invenientes quae dictiones in Exemplaribus. Sequuntur fidem pluribus

36 exemplaribus convenientibus. hactenus Radac.

Diximus in Actione quod exemplaria quibus Doctores librarum ~~[illegible]~~ acceptentur, et imperata

nunquam omnia eodem modo immaculata exemplaria. Sed librarius hic initio et illic vel ubi caveat alius in alio et quae ab his excidunt in his versum labiis etiam caveant. Ideoque ipsi correctores vix eandem possunt in omnibus omnino exemplaribus praecavere si haec plura et in plurimis regionibus sit.

quia inquentis plurimas dictiones sine fuerunt Judai
zarent itaque Aquilla sine fuerit omnino eorum modo
absque [illegible] errans [illegible]. neque enim Sinodus
de illis communium erat neque ultra superflu-
um legitur. alibi inquit Sanctus (D.) ut panderes
aliquis Judaeos hujus libri gravitatis aliquama
lectionis continere quaedam in codicibus tam multis
et tam longe lateque diffusis addi perturba
sibi ut illas ex eodem Sancti Hieronymo [illegible]
cet: ideo varias in sacris libris haereticorum Judaeorum
et veterum apud nos. varias has distrahentes varias lec-
tiones quas illas quas namque sunt nostri Orientales
que obstant [illegible] quae in Oratio adducuntur
nt.
, quia illi aut aliqua ratione quam docu-
erant Judaei loquunt aut de vulgaribus [illegible] Su-
is vocalibus Aquila Symmacho Theodotione ut
supra D. Sancti Hieronymo docemus.

S.to Laurenti

Sed: post sanctos Hieronymi [illegible] malitia
[illegible] dum Judaeis ubi aliquas fuit [illegible] mutatis
in Hebraeo textu aliquid et namque autem Chris-
tianae religionis invidiae et odio eo valde laborant
Judaei [illegible] cum Rabbinis [illegible] in
omnia quibus absque omni [illegible] ma-
no [illegible] nobis nocuerunt et quibus [illegible]
varijs [illegible] et falsis explanationibus divinas [illegible]
[illegible] has aliisque quae [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

d Cruzaunt. Ultimis qui a Sacris exemplaribus [illegible] dubitat ex consilij. idque [illegible] [illegible] historiae: nam aliis multis omnibus [illegible] [illegible] Belarminus libro [illegible] quando dicunt [illegible] (dubium) [illegible] in contrarium et emmendanda ad Hebraeum textum non agunt de corruptis [illegible] de [illegible] ipso [illegible] textu Hebraeo [illegible] et [illegible] cuius que ait [illegible] Hebraei textus [illegible].

Aliquibus [illegible] Sancti Hieronimi et Sancti Augustini quas supra num. 39 et 40 [illegible]. non enim vel omnia [illegible] magnum libros [illegible] de [illegible] [illegible] dicimus. denique dubitare [illegible] [illegible] quam in [illegible] illa [illegible]: ubi aliqua fiat ratio; quia [illegible] valde [illegible] numerum [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] machinari aliquid [illegible].

Ea auctoritate [illegible] brevis textus qui in hodiernis exemplaribus [illegible] [illegible] [illegible] moraliter tamen nonnumquam [illegible] exemplaria non omnia sed quaedam [illegible] aliquas [illegible] et [illegible] habitantes [illegible] [illegible] nullas [illegible] et eiusdem [illegible] aliquid ut dictum est. quando autem [illegible] debitaque [illegible] agitur [illegible] [illegible] bonum [illegible] malum ex [illegible] [illegible].

quia moraliter non videtur lautior textus ille omni
no corruptus ac perditus, qui aut in exemplaribus alig
ubus Vocalis antiqua est actuimus Duas quinaginta
quinque in libris aliis notatur. Doctrinaque mum
via et tedio [illegible] Sixtus Ars [illegible]
sic autem in omnibus Hebraeis textus [illegible] in
exemplarium mutationis a Judaeis factas adducere [illegible]
tam primo numquam exemplaribus propius omnibus [illegible]
[illegible] scriptis [illegible] coloris [illegible] fuit [illegible]
omnia hic cunctis affecta sunt. [illegible] Antonium [illegible]
[illegible] quam amicioribus [illegible] auxerunt [illegible] ex
altitudinum, [illegible] quae [illegible]
et quandoque in agnomine [illegible]
[illegible] textus. Quemadmodum enim non omnia
librorum omnium aliquae [illegible]
[illegible] Authographa [illegible] eadem
[illegible] et [illegible] hodie Sacra Bibliorum
textus [illegible] et [illegible] moralibus [illegible]

R.

Cardinalis Belarminus loco supra citato ad dictum
[illegible] sicut addit quidem
Belarminus ad textum illius [illegible]
errores qui in [illegible] hebraeo textu sunt non tanti esse
momenti ut in iis, quae ad fidem et bonos mores per-
tinent [illegible] Scripturas [illegible] auctoritas [illegible]
[illegible] Hebraei textus [illegible] lectionum [illegible]
in dictionibus quibusdam [illegible]
aut nihil mutant. [illegible] qui [illegible]
[illegible] nihil omnino [illegible]
[illegible] mutant [illegible]
[illegible] et [illegible] Belarminus
[illegible] quam diximus [illegible]

Attendunt hic Utraque pars, quae quae loquendo quid
in Bibliis [illegible] magnae [illegible] concil. particul.
arum quae [illegible] non ad fidem librorum [illegible]
pertinent, quod ad rem attinet multas ab aliquibus [illegible]
tribus ad [illegible] loca in quibus sunt variae [illegible]
bus lectiones, et parum aut nihil de multorum [illegible]
[illegible] multis [illegible] quorum varietati nil [illegible]
tas cum falsa [illegible] addita sint omnes quidem
illa dies [illegible] falsus [illegible] ut qui tamen [illegible]
[illegible] legitur, cum et quandiu sic legitur.

Satis ex
hinc quae dicta [illegible] primo: [illegible] ad hodiernum
textum Hebraeum tanquam ad amussim revocandos
omnes alios textus. Secundo [illegible] parum [illegible]
[illegible] agatur in Concordia [illegible]
[illegible] neque a Christianis [illegible] neque a [illegible]
[illegible] neque [illegible] alii ad alios [illegible]
[illegible] Rabbinis [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] Hebraea magnorum [illegible] Bibliorum
[illegible] et [illegible] Buxtorfio quibus Hebraei
Bibliis [illegible] nullas [illegible]
[illegible] quam [illegible] a [illegible] magno [illegible]
[illegible] et explicationes. [illegible]
[illegible] Rabbinorum [illegible]
[illegible] Rabbinorum [illegible] et [illegible] qui
[illegible], et Babylone [illegible]
[illegible] probabilis [illegible]
[illegible] aliter quam legi [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] quasdam [illegible] immutarint.

[illegible]

Rabbinos post Christum Dominum libros quosdam veteris testamenti detraxisse integros, quos eorum a Sanctis patribus canoni addiderat Christianus. Canon [illegible] mutatorum simile est in libris aliis conjunxisse et quidem ex neglectu [illegible] ad quos [illegible] esse an ex negligentia vel [illegible] illos libros illi abstulerunt. [illegible] Secundo quod etiam videt [illegible] consequentia [illegible] est qui ubi [illegible] [illegible] illi [illegible] libros [illegible] [illegible] Divinare [illegible] est quam [illegible] [illegible] aut nihil aut perpauca mutarunt. [illegible] Sancto [illegible] [illegible] omnino est [illegible]

Quamvis autem texta-mentum ut supra diximus [illegible] ex [illegible] [illegible] antiquam [illegible] [illegible] etiam [illegible] nobis agendum. Et quum tamen Hebraeo textui hodierno [illegible] testamento omnimam [illegible] [illegible] ipso et graeco textui [illegible] in novo testamento [illegible] omnimam [illegible] [illegible] eadem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] graeci novi testamenti textus [illegible] [illegible] est simplicitas moralis [illegible] quod [illegible] aliqua [illegible] loca et exemplaria. [illegible] aliqua etiam extent aut [illegible] aut haereticorum [illegible].

[illegible] exemplis aliquibus [illegible] [illegible] additionum [illegible] [illegible] hodiernis orationi Domi-nicae additur: Quia tuum est regnum.

et potentia et gloria in saecula. Hanc autem clausulam
in vetustioribus graecis libris non fuisse et ex variis exemplaribus
testatur Erasmus in eum locum. Probat secundo ex Patri-
bus qui Dominicam orationem olim exposuerunt, videlicet per
Tertulliano, Cypriano, Ambrosio, Augustino et aliis. Tertio
ex graecorum liturgia, in qua ipsi Dominicae orationi
non cohaeret proxime haec clausula. ideoque [illegible] quartam
dicit Erasmus: magis fuerit fugienda illorum teme-
ritas qui non veriti sunt tam divinam precationem suis nugis
assuere. vocat autem nugas non quod falsi aut mali quidquam
habeat clausula haec, cum ultimas [illegible] Paralipomenon
capitis 29 versu 11. id quidem quidquid bonum et verum est id
[illegible] [illegible] Sancti [illegible] clausula [illegible] debeat neque
cuilibet licitum affingi quae aliis partes sunt. Confirmat
vero pater Maldonatus hanc [illegible] verba olim usurpata
quod sermones et precationes suas libentissime doxologico quasi
signo finire solerent, unde etiam Psalmorum singuli
[illegible] adiiciunt Gloria Patri et Filio et Spiritui Sanc-
to.

Aliud exemplum est permutationum epistolarum ad Ro-
manos capite 12 versu 11, pro Domino legitur in graecis
hodie [illegible] hoc modo tempori servientes. at olim non hoc
[illegible] Domino exemplaria graeca legerunt prout notat
Sanctus Hieronymus epistola 152 ad Marcellam ubi [illegible]
[illegible] vocat qui sensus legerunt [illegible] autem [illegible] qui
12 vertit Domino servientes videlicet et Mediolanensis [illegible]
[illegible] qui libro [illegible] epistolas [illegible] fidei articulos
sub [illegible] mutationes [illegible] adque ad orationem accommoda-
ndas, ne [illegible] Sancti Athanasius verum non videtur
quod [illegible] olim [illegible] Sanctus Athanasius libro
de Synodis [illegible] Mabillonius [illegible] ad tempora
mutantur omnia. [illegible] [illegible] [illegible]

quibus libris improbat Beza in notationibus.

[illegible] Ex- 57

emplum est epistolæ primæ ad Corinthios capite 15 versu 47 primus homo de terra terrenus; secundus homo cælestis in græcis hodie est: Secundus homo Dominus de cælo. sed istam lectionem portentosam dicit Tertullianus libro quinto contra Marcionem ab hæretico esse substitutam et eam improbat Erasmus ibidem et Calvinus. Secundo in Lucæ capite 22 quadragesimo exemplum prædictorum est. nam in græcis codicibus non est adulteræ historia quæ Joannis capite 8 refertur, adeo ut dicat Beza ex septemdecim Roberti Stephani exemplaribus manu scriptis unum tantum fuisse in quo hæc inserta historia, ideo quæ de ea re dubitare palam profitetur. quibus exemplum Marci capite undecimo versu vigesimo sexto verba illa quod si vos non dimiseritis nec Pater vester qui in cælis est dimittet vobis peccata vestra in multis græcis exemplaribus desunt. et item eiusdem Evangelistæ caput ultimum totum exemplum. ex Actibus Apostolorum capite octavo versu trigesimo septimo absunt etiam in græcis exemplaribus ista verba: si credis ex toto corde et cetera. 58

Ultimum Exemplum ex epistola prima Joannis Capite quinto versu septimo abest etiam in multis exempl- deest +
aribus græcis nobilissimum illud de sancta trinitate testimonium: quoniam tres sunt qui testimonium dant in cælo Pater Verbum et Spiritus Paracletus et hi tres unum sunt. et Lutherus et nova liquidem contra Catholicos et vetera tamen eorum versionem cuderet græca corrupta semper amplecti statuit. ideo quia et hæc idem de sancta trinitate ad græcis humanica versione proxime exulat, fatentur tamen Dubigenses Lutherani libro contra Schwenckfeldium ipsum corruptum esse, neque Lutherum aliter ... quam si dixit ... testimonium ... post illius mortem anno editum Calvinianus

Ludovicus Hafarus

futurus fuisse ut saltem hoc nomine honoraret hymnum

At vero interim Evangelista Lucas [illegible] et Melchisedecum Caldaicam vocem quam [illegible] dialecti [illegible] cum illo [illegible] tempore in [illegible] pluribus [illegible] horum [illegible] ut ex [illegible] ne [illegible] accurantibus [illegible] cum [illegible] dicit anno [illegible] [illegible] Basilius [illegible] quemadmodum [illegible] alia [illegible] [illegible] veteris [illegible] et [illegible] [illegible] quidem Sanctus Ambrosius libro X [illegible] Sancto [illegible] [illegible] libro [illegible] et Sanctus Epiphanius [illegible] [illegible] sive Thargum.

Singularis [illegible] ad quem attingendus est in quo [illegible] ad [illegible] tempore [illegible] [illegible] Caldaica [illegible] qui [illegible] [illegible] quod [illegible] et [illegible] que non tam [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] que [illegible] vocant Methurgeman [illegible] Thargum idem [illegible] et explanare. Thargum vero [illegible] [illegible] Methurgemanum auctorem [illegible] librum [illegible]

[illegible]

explanat cuius Auctor est Elias Levita. Cum vero de
notare oporteat in Thargum multipliciter expositam fore
textus Sacrae librorum qui in tria dividuntur ac vocantur
scilicet Pentateuchum cum [illegible] Prophetarum et Hagio
graphorum. Tertio ratione stili quo scriptus est itaque duplex est Thar
gum Babylonicum videlicet et Hierosolymitanum. Ratione
authorum ipsius est vero triplex scilicet Thargum Iona
thanis, Thargum Rabbi Iosephi Caeci, et Thargum On
queli.

Ionatam fuit Hanielis filius, Hillelis disci
pulus inter alios discipulos praestantissimus. quando autem vixerit A
[illegible] variae diversae opiniones. [illegible] Talmudis libro [illegible]
Lucius Buxtorfius tractu [illegible] Caleb Cara [illegible] pagina
1505 [illegible] et 1550 simpliciter aiunt vixisse et scripsisse ante Chris
tum Dominum [illegible] alii dicunt aliquantulum [illegible]
[illegible] tempore natum ante Christum Dominum. [illegible]
[illegible] [illegible] Sixtus Senensis libro [illegible] Bibliothecae [illegible]
[illegible] tracte de [illegible]. Ioseph autem summus id est
Caecus dum a Rabbinis citatur solet nomine [illegible] citari
Rabbi Ioseph [illegible] dictus quamvis corpore
caecum animo tamen oculatissimum [illegible] et Thargum
dum [illegible] videretur suum vocet in [illegible]
[illegible] ad [illegible] Sanctus [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] non constat. [illegible] Rabbinus tamen [illegible] solet
abundans lumine quia videlicet in lege et Thargum
exercitatissimus et oculatissimus fuisse traditur. [illegible]
Rabbi [illegible] Ioseph [illegible] fuit Sinai. quia ut in
[illegible] [illegible] Sinai [illegible] traditiones quae in monte Si
nai divinitus traditae fuerunt [illegible] [illegible]

vera tamen si in iudaismo principatus fuit, nemo fuit post Christum doctrinam a Christo Domino traditam. Ioannes ergo ille
quo vero 21. dixit sub annum 200 Christi Domini idem
que falsum omnino est quod Mitachius Abias la
gque secunda Saivit videlicet Jonathanem et Iose
phum istum paulo ante Christum, aut circa Christi
tempora dixisse.

Quod ad titulum attinet quaeritur aliquid
et an existunt qui ab aliis vocatur Aquila, nam aliqui
quos sequitur Lucas Burgensis tractat de vera Calder Para
frasis eundem esse cum Aquila affirmat, nec Cardinalis Bel
larminus ubique libenter assentimur, et asserit etiam
ex novatoribus Joannes Drusius similiter, verum novitate
mentis. At hinc ingeritur ~~tamen is vixit~~ quoniam iis dixit
tempore in altero videlicet post Christum Dominum
saeculo cum et Adriano Imperatori acceptus dicatur auto
re Epifanio libro de ponderibus. Cujus autem tribuitur
ita Sanctus Hieronimus Epistola ad Lamachium aquilam
proseletus A Continuis Scriptis nec obstat argumentum
quo aliqui utuntur ad probandum diversos fuisse Onkelum
et Aquilam A itaque prosequitur. Quodlibet vero Caldaicam
aut Siriacam fuit sed Aquilam nudam fecit Cal
daicae aut Siriacae versionem: quod illi non unus sed duo diva
ci fuerunt Auctores minores: nam quando aliqua vertunt
Scripturam Caldaicam, aut Siriacam solent ex iis a Caldaeis
a fluit voces Cald. aut Siriac., et ex aquila graecas a fluunt
voces: quod hic praecavetur tantum non Caldaicam aut Siriacam vers
ionum petit hoc ingeniam, ergo utique non obstat, quia illis
probat Aquilam graecam versionem fecisse non vero nullam
fecisse Caldaicam aut Siriacam versionem. itaque duo
tribuitur. Primo quia Lucas, et Pontius —

At duae supernaturalia ... debitae qui videntur neg
... cognitio ... dicta mysteria

Erat Aquilae lectionem interdum voces quasdam gre-
cas ... et quam plurimas admissas fuit Rabbinis
quam plurimi etiam tam medici. Secundum; quia id
Aquila vult etiam graecae vocis ... interdum ideo inter-
dum quam ipsius ab Rabbinis citatur quibusdam
in locis verbo.

Rogari hic solet 1o: quis ab utrumque
factum Onkeli nominatum, nec aliquis Jonathanis et Josephi
... libri scripti fuerit Targum. 1o ab Onkelo scriptus
est Pentateuchi Targum Babylonicum. Secundo ab
Jonathane Targum Prophetarum tam priorum quam
posteriorum, et quae a Rabbinis Hierosolymitanum. A ex eo a Ra-
bbi Azaria ... alius quidam Pentateuchi Targ.
3o a Josepho Caeco Targum Hagiographorum, id est
ut distinctius numerat Cardinalis Bellarminus Targ-
um Psalmorum Job Ruth Regum Salomonis. Ro-
gari solet secundo: in quo libro sit Targum Hierosolym-
itanum, et in quo Hagiographa ... in libris Psalmorum
Job Ruth ... et Salomonis ... Hebraei ...
... etiam in Pentateucho et ex quibus
de locis docet Rabbi Azarias libro 3o Meor capit.
... 50 qui etiam se vidisse ait manuscripta exemplaria
duo: unum ipsius Targum Jonathanis in legem: alterum Hiero-
solymitanum et ... quadam verum similitudine pot unum ...

targum ei: dicitur vero in dissimilitudine Chaldaicae linguae nunc autem loco simul citati veniunt sub nomine Targum Onkelos, Targum Jonathanis, Targum Hierosolymitani.

Resolutio 3a

De antiquissimo Targumim sinceritate ac puritate sint tum auctores quidam unde hac regula: propositione in Pentateucho integrior ac purior est Targum quam in libris aliis neque tamen ipse omnino purus et incorruptus. prior propositionis pars est Cardinalium Ximenii [illegible] in Complutensia Biblia et Bellarmini loco supra citato; quod alii Targumim sive Paraphrases sunt corrupti magis a Judaeis, maxime in Cantica canticorum, in Threnos, in Job, in Psalmos, in caput 53 Esaiae de quo capite ita loquitur Judaeus quidam Joannes Isaac libro 2 contra Lindanum. Ego [illegible] pro certo illud ipsum caput ad fidem Christianam me adduxisse. ~~[illegible]~~ nam plus multis caput illud [illegible]. Altera vero propositionis pars probatur a Cardinali Bellarmino loco citato multis exemplis, quorum tamen et clarioris gratia hoc sumitur capite 2o Daniae 23 in Hebraeo est Chaldaice verbis. Targum [illegible] dicit; in Chaldaico [illegible] omnibus Hebraicis [illegible] et omnium Christianorum et Judaeorum [illegible] interpretibus legere [illegible] alia exempla videri possunt apud citatum Bellarminum.

Resolutio 4 quaestio: an Christiani

[illegible] sint catholici in Targum vero catholicis docet loco citato Cardinalis Bellarminus [illegible] [illegible] ad quem [illegible] Biblia. narrant tamen aliqui apud Sorbonicum libro secundo Bibliothecae capitulo

adeo ut de Complutensibus historijs regiorum quae illorum Biblio-
rum Dunalensibus, atque sinceroribus, Quaestio sit unde datus
magnis quae auctoritatis qd. Paraphrases in Biblia illa
illas retulerunt ad Complutensis Regis nomine ac vere utrum
... eo ipso ... hic ... monstrat ...
Biaginorum in duobus textibus Paraphrases Caldaicas
utilitas indicatur ab illo pagina 2009 et multiplex
... quintuplex. Primo qd. Hebraeum latinus quae tex-
tum magis dum a graeco discentes videtur. Secundo ex-
... defendat. Secundo quod ad ... ad varios ...
textus Hebraici textus voces valeat plurimum. 3o. quod ad ...
... locorum illustrationem in Hebraeo latino quae textus ...
... quarto qd. ... numerum latinus versionum ...
quoquo modo ... quinto denique qd. christianorum
fidei mysteria ... Judaeorum ... ac ... ex-
planetque ut § de Syriacis et Alijs orientalibus versionibus

Caput §3

De Syriacis et alijs orientalibus versionibus

At Syriaca versio ... Illustris Burgha libro de Paradiso. Inquirit hic lo: ...
... pagina 3. ita loquitur: Syriaca et ... textum
... pluribus translationibus ex Hebraea lingua ...
... Syriaca verba redditis ... una quid interpretatione
ex ipso Hebraeo ... altera vero ex graeca ... quidem
... hodie ... Syriacos quamquam Hebraeo Caractere
Syriacae novi Testamenti ... quamquam Syriaco illo ...

Caracteribus edidit [illegible] Albertus Vidmanstadius Ferdinandi Imperatoris Cancellarius anno Domini mil. quingentesimo 55, impensis et ope modica [illegible] sui Mardini Mesopotamii quem ideo miserat in Europam noster Ignatius Antiochenus Patriarcha.

Ediderunt communicationum post meum Biblia regia [illegible] Syriacolatinum et Hebreo Caracteribus in quos Caracterum Hebreum illam traduxerat Guido Fabricius [illegible] Paradisij edita anno mil. quingentesimo 88. In omnibus tamen editionibus desunt nonnullas quae, ut in epistolas ad [illegible] et Iudam [illegible] notat ipse Vidmanstadius ut ferre volebat in Mesopotamiam eam [illegible] Mardinus [illegible] Romam et inde alias orbis regiones [illegible] et aptas [illegible] nimirum epistolas secundam Sancti Petri, [illegible] Sancti Ioannis, epistolam Sancti Iudae et apocalipsis. Utitur etiam testamentum eadem syriaca lingua summa in veneratione apud Orientales Syros et publice in omnibus eorum Ecclesiis. [illegible] constitutis in Syria, Mesopotamia, Caldea, Ciprio et denique in universa Orientis partibus dispersis ac diversis nationibus habitis. Alegit [illegible] Michael Amira [illegible] in [illegible] Syriaca et Caldaica linguae edidit.

In quibus sint [illegible] Syriacae [illegible]. Quibus [illegible] in novo testamento [illegible] Evangelistas [illegible] notant Cardinalis Bellarminus libro 2° capite quarto et Lucas Brugensis [illegible] Bellarminus in eodem libro secundo capite [illegible]. Negat tamen [illegible] nullas apud [illegible] Palestina fuisse [illegible] Clementem Alexandrinum [illegible] A-

Eusebius

Stefanus Damascenus [illegible] qui ipse omni [illegible]
videtur [illegible]. Et ab uno [illegible] lectionibus particularim [illegible]
[illegible] textu Heraclea, et sane non apparet quomodo San-
ctus Marcus [illegible] Sancti Joannis Evangelistae [illegible]
[illegible] Quatuor cum anharmoniis fuerit [illegible]
nus Anno ut in [illegible] Mathr. [illegible] 80 scilicet [illegible]

translationem [illegible] Apostoli [illegible] ab Apostolorum [illegible] Alii [illegible] cum
voluerit [illegible] quam [illegible] indicat [illegible]
[illegible] et [illegible] et affirmat [illegible] [illegible]
[illegible] duo [illegible] huius [illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] nam [illegible] alio [illegible] ipsius [illegible]
et quae aut [illegible] ad eum fuerunt [illegible]
[illegible] aut [illegible] nisi sit [illegible] Apostolicum alterum [illegible]
ab aliquarum aut [illegible] et Joannis [illegible] aut [illegible]
[illegible] ac librorum de [illegible] hinc [illegible] Apostolica [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] etc.
[illegible] [illegible]

Inquirit

Syriacae versionis authoritas non est [illegible] aut [illegible] huius
[illegible] authoritas quanta [illegible] huius [illegible]
et ex [illegible] ut diximus [illegible] [illegible] latinis quae
[illegible] ut [illegible] supra diximus [illegible] quo [illegible]
[illegible] [illegible] omisit Joannis [illegible] quadam [illegible]
[illegible] et [illegible] immutat quibus [illegible] Syriaco [illegible] adhuc [illegible]
titulo praefixa [illegible] est. Emendationum

Inquirit

Versionis utilitas [illegible] in Syriacae versionis [illegible]
generalis utilitas quam [illegible] [illegible]
solet. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et aliarum [illegible] Antio-
[illegible] Ecclesia Romana [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] significant hoc aut illud [illegible]
mento legi in [illegible] talium et [illegible] [illegible] [illegible]

in 20a Siciliis ac Aliis in Dominicae
fidelibus die festiva et aliis quam stat Catholicus in
promisit Syriaco — Vigne in proximo templo tenentur
Bibliorum apparatu.

§ Inquiries 2o.

utrum Syriaca versio vel latina, qua fue-
runt Syriacarum hanc versionem in latinam
transtulit Guido Fabricius. deinde ... et exceptis
Tremellius homo impius, ... in tracta-
tionibus variis capite 2o Lectionis ... Monacho
a monacho Calviniano e calviniano ... tandem
et ... in libro ... Antichristo ... capite 8.
... Cardinalem ... libro secundo ...
de ... quaeritur ... a Bellarmino ...
... tamen Boderianus ...
in praefatione sua ... etiam ...
et ... templum ... meminerunt ...
Syriaca nequaquam ... Lectionum
... Chronologus ... ...
ne ... tamen Syriacus ... aliquot annis ...
... Tremellius Emmanuel ex Iudaea ... Christ-
ianitas et ... Catechismus Hebraicus in
... publicavit primo ... ...
Evangeliorum ... ... e quibus ...
admirabilis ... Ecclesiae ... Romanae ...
... ... Adoratione ...
... quadragesima ... ...
... ... Ecclesiae ... et ...

Secundo ...

Evangeliorum et Apostolicarum lectionum
... in Dominicis et festis diebus ...
... Ecclesia Syriaca ritu distribuunt e quas ritus ...
... religionis ... quae ...
... multis ... quas ... putabat ...

[illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
unum et fratrem Syrorum, qui in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] editione [illegible] in [illegible]
[illegible] emendatione unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nihil aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] ut unaquaeque [illegible] [illegible] [illegible] consonantes [illegible]
litteram Nun [illegible] loco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut apud [illegible] litteram Nun in simbolum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] futuri [illegible] [illegible] pluralis. quod dicere
[illegible] non modo [illegible] [illegible] [illegible] cuius [illegible]
[illegible] prodidit [illegible] etiam eius Talmudici quae etiam [illegible]
quae [illegible] postremo Guidonis Fabricii Boderiani [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sibi vindicavit quod illud ante
Caracteribus Syriacis in Hebraicis [illegible] et addita
Latina interpretatione Antverpiensis [illegible] typis [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] Fuerunt etiam alii Orientales [illegible] nimirum Arabica, Persica, Aethiopica et Guido Boderíanus in Hebraeo-Syriaco testamentum novum praefatione ad Henricum tertium Franciae regem indicat Orientalium [illegible] [illegible] Armeniam [illegible] [illegible] [illegible] Bibliothecae regiae [illegible] [illegible] [illegible] Franciae [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] nunc Rex Christianissime et in altera editione [illegible] [illegible] Bibliorum Arabicam [illegible] Saadiae Gaonis [illegible] Jacobi Tavusii Persicam in [illegible] in Vetus testamentum Syriacam Armenicam et Aethiopicam. in iis omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] typis adumbrata cum Veteris tum novi testamenti [illegible] [illegible] reperiuntur. et meminit aliquo modo [illegible] [illegible] Victor [illegible] in suis Orientalium linguarum [illegible] [illegible] anno 1596 Parisiis prodierunt. ubi etiam narrat

Paginarum [illegible] ubi a Reverendissimo et Doctissimo Geo-
vanni Episcopo qui et a Clemente 8o Pontifice comm-
endatus [illegible] inter [illegible] datus [illegible]
[illegible] beati Pauli [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
Bellarminus libro secundo capite [illegible]
Bellarminus [illegible] libro capite decimo [illegible]
[illegible] Bellarminus [illegible]
libro secundo [illegible] Bellarminus capite [illegible]
[illegible] quod [illegible] Dominus [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] facti sunt et [illegible]
[illegible] Alexandrum Magnum [illegible] fuisse [illegible].

[illegible]

[illegible] primam [illegible] Alexandrum Magnum. Secunda [illegible]
[illegible] Ptolemaei Lagi tempore facta dicitur [illegible]
30 interpretum. [illegible] Herodiana [illegible] Ptolemaei [illegible]
[illegible] et Herodis [illegible] tempore dicitur facta. Quinta [illegible]
[illegible]. Fuit enim [illegible]
Christianus e Christiano Apostata Judaeus qui [illegible]
anno 20 [illegible] vertit Biblia ut refert Sanctus Epiphanius
[illegible] libro de ponderibus [illegible] sequitur Sanctus [illegible]

libro decimo quinto [illegible] interpretandi [illegible] [illegible] ecclesiasticae [illegible]
cuius interpretes, quod non [illegible] videtur [illegible] chronologiae [illegible]
eius fuisse auctores est [illegible] [illegible] [illegible].

Sabelliana

[illegible] Symmachiani quod [illegible] Eusebius Ebionitas
loco citato et Athanasius in Synopsi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ambigit neque [illegible] [illegible]
[illegible] Judaeus. [illegible] dicitur [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Effecit quod ex [illegible] Alexandrino [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible] [illegible] Sanctus
[illegible], et [illegible] [illegible] Danielem ubi eius translationes
Hieronymus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in Danielem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Septuaginta [illegible] ostendit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Septuaginta [illegible] Theodotio [illegible] simplicitate
[illegible] Septuaginta interpretibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
(interpretes) [illegible] Theodotionis [illegible] [illegible] [illegible] adque
Aquila [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
blasphemum et [illegible] secundo Apologiae [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicitur anno [illegible] [illegible] Caracalla imperatore
ut est apud Sanctum Epiphanium loco citato, [illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] multiplex [illegible] [illegible] ut indicat liber [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] ad [illegible] ubi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Decima [illegible] Photiniana

qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non nullis rebus aucta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible], de quibus
[illegible] Epiphanius libro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

6

epistola ad Lectorem et Prefatio in Paralipomenon et sub epistola ad Sanctum Paulinum per Ambrosium
1. Indicavimus breviter Luciana quam nominum Sancti Luciani Presbyteri et Martyris qui in 5o videtur inserisse mendas plurimas. Rinavit invenitur Constantini Magni temporibus
2. Hesychianas per Hesychium 5o Vicesimo a presbitero Hesychio Emendatam ut notat in prefatione in Paralipomenon Sanctus Hieronymus. 3. Antiquissima ex Hieronymiana huc
recta per ex Sancti Hieronimi Latina versione deducta ut
atque Sanctus Hieronymus notat libro 2o contra Rufinum et Severus libro Loriis illustribus.

Sed ex his omnibus
versionibus quatuor potissimum sunt per quas pene vocantur Prima
Fuit Septuaginta videlicet Septuaginta et Hesychiana et ex Hieronymiana de quibus varia insurgunt quaestiones breviter ordinibus huc
ponendae. Prima est: an fuerit aliqua Sacrorum Bibliorum versio Graeca ante Alexandrum Magnum. Affirmat Genebrardus in Cronologia et Cardinalis Belarminus libro 2o negat Baronius tomo 2o Annalium et ex novatoribus aliqui
Argumenta Baronii haec sunt. Primo: quia Sacrae Bibliorum versiones 5o interpretationis vocant omnium et vetustissimam et quidem aliquando simpliciter veterem ut eam appellat rubrica
nimis in epistola Sancti Dei cognita quarta venerabilis Bedas
Primo: quia nullas fecisset aliquam causam 5o editionis
tantopere flagitasset ab Judaeis Ptolomaeus Philadelphus tertium quia si quid Graeci antiquius de Bibliis prona se videntur
id potuerunt ex ipsorum Judaeorum sermonibus licentius qui illos audissent, linguas vernaculas et Bibliis [illegible]

Cum ei libri facta ante Alexandrum [illegible] Origenes homi-
liam ante aliquas aliquorum saltem librorum Divinorum Magnus [illegible]
et Clemens Alexandrinus libro 10 Stromatum [illegible] quia [illegible]
vat Josephus libro 12 capite secundo prout etiam [illegible] secundo quem su-
pra capite [illegible] numero 3 [illegible] divinis Scripturis et [illegible]
quibus quod ceteris libris non nullas [illegible] [illegible]
imitare voluerint quomodo [illegible] aut voluerint aut valuerint
[illegible] illis libris sacris [illegible] [illegible] quae [illegible] graeca
[illegible] hominibus [illegible] Hebraeam linguam [illegible]
[illegible] notat Josephus [illegible] Judaeis quidam
[illegible] prout [illegible] 30 [illegible] et Josephus [illegible]
[illegible] Judaeorum [illegible] libris [illegible] ex narrationibus
[illegible] qui narraverunt [illegible] audierunt [illegible] quae
[illegible] quae audiverunt [illegible] voluerint [illegible]
[illegible] Beatissimo [illegible] [illegible] et aliis quos [illegible]
[illegible] notat [illegible] Josephus.

30 [illegible] idem
Josephus libro [illegible] contra Appionem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fuisse: [illegible] in libris [illegible]
legibus [illegible] atque [illegible]
30 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tantum ex auditione [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] libris [illegible]. Et tamen hoc
nomine [illegible] a [illegible] libro primo contra Julianum
et ab [illegible] libris contra [illegible]. [illegible] sacro-
[illegible] Sanctus [illegible] epistola [illegible]
[illegible] 228 sermone secundo [illegible] a Venerabili Be-
da [illegible] libro [illegible] primo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] libro 10

At quod Clemens Alexandrinus libro 1o Stromatum Aristobulus Demetrius Eupolemus quod est (addebat ipse) Platonem
Ajunt — sic ante loquutus.

Addit Sanctus Augustinus quod dicat libro secundo de doctrina Christiana capite 28 Philosophos ex Hebraeorum libris suis historias didicisse, ab hinc vero potius Platonem quia et Jeremiam eius [illegible] [illegible] quod ad tempus quod libro secundo [illegible] capite [illegible] admonet Augustinus libro 18 Civitatis capite 41 et tamen in Sententiis quod Platonem multa ab illis accepisse quae Sacras ac litteras interpretarunt et Origenes libro 6 contra Celsum licet dispositione [illegible] dicens [illegible] alios aut a Judaeis audivisse aut in Prophetarum libris legisse, Pertinet [illegible] quam fabulas vocat quam et Judaeus Rabbinus [illegible] ante 70 Interpretum versionem fuisse [illegible] vixit quamvis id [illegible] ante [illegible] ad quem [illegible] 70 tempus referam, vix quae versiones Hebraeae quinquaginta annis durant.

Relatus simul omnes nisi 70 [illegible] dicunt quidem existimamus eius tamen nullus [illegible] ratione [illegible] imo [illegible] ratione et quam [illegible] Secundo quia [illegible] paucos tantum [illegible] [illegible] 3o quia [illegible] et [illegible] [illegible] ut et historia Rex alius [illegible] quam nullae omnino est postulant. Et ubi hanc [illegible] illas [illegible] [illegible].

Secunda

Quaeritur an Aquilana et Herodiana versiones fuerint [illegible] versiones ab uno et solo Calvinista Junio [illegible] et quidem ex solo novitatis studio aliquam ei [illegible] [illegible] quae Junius pro Aquilana citat, clemens Alexandrinus libro 1o Stromatum clare loquitur de [illegible]

quae Septuaginta interpretes. Justinus vero quem [illegible] Haro
dianae professus Mendosas esse ita ut quem adeas ex nostro
non quidem observaverit, praeter [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non dicta Septuaginta interpretes [illegible]
[illegible] sancto [illegible]. [illegible] illa [illegible] ex Secunda [illegible]
Justini Apologia. Atque ex aliis, quae in eorum [illegible] invenit
mendis, quorum [illegible] ad [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] an fuerit ex [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] vario [illegible] dixerimus, [illegible] aliquorum [illegible] librorum [illegible]
ideo quae in versionibus non sint ponitur.

Septem Versionibus [illegible]

nobilissimas, et [illegible] earum quae Septuaginta interpretes [illegible]. [illegible]
agitant [illegible] [illegible] [illegible] et facta; [illegible] [illegible] [illegible]
unam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnes omnium [illegible] industria [illegible] [illegible] interpretes
Aquilae nimirum, Symmachi ac Theodotionis versiones, ab hominibus
[illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] Sanctus Hieronymus, qui [illegible] in [illegible] [illegible]
loquitur: Judaizantes [illegible] Aquilas et Symmachus et Theodotio
cum multa mysteria Salvatoris [illegible] interpretatione [illegible].
Septuaginta vero [illegible], quae [illegible] [illegible] Septuaginta Judaei ab Eleazaro Pontifice
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ptolemaeo [illegible]
missi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam in libris [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Josephus libro [illegible] [illegible] secundo
[illegible] librum antiquitatis. Philo libro secundo de Vita Mosis.
Sanctus Epiphanius libro de ponderibus, Sanctus Joannes Chrysostomus
[illegible] oratione contra Judaeos et in [illegible] homilia quarta
multique alii.

Circa [illegible] versionis [illegible] [illegible] [illegible]

multas in puerili inquirendo quae brevibus annis attingenda sunt. Inquiritur 1o. quis fuerit Ptolemaeus [illegible] Rex qui [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] existimat fuisse Ptolemaeum Lagi [illegible] Sanctus Hieronymus libro 3o capite 25 [illegible] [illegible] in Canonibus [illegible] qualibus. Secunda asserit [illegible] Ptolemaeum Philadelphum [illegible] [illegible] filium. [illegible] [illegible] dub[illegible] [illegible] et [illegible] Clementis Alexandrini libro 1o Stromatum. [illegible] dicendum cum opinione secunda [illegible] fuisse Ptolemaeum Philadelphum. Primo: quia ita omnes alii [illegible] sentiunt. Secundo: quia [illegible] ille Ptolemaeus Judaeis fuit infestior eorum qui multas [illegible] [illegible] in Christianos [illegible] [illegible]. Ptolemaeus vero Philadelphus [illegible] omnes libertate donavit et [illegible] [illegible] humanus fuit.

Inquiritur 2o. [illegible] interpretes petiit Philadelphus num ab Herode [illegible] an ab Eleazaro Pontifice Maximo, [illegible] quae Judaeorum Eleazar ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] libros [illegible] interpretes petiit Philadelphus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honestis donationibus plurimas et magnas [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] amplissimas. Inquiritur 3o quo [illegible] libros ac [illegible] [illegible] petiit Philadelphus [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libros et interpretes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Judaei. [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Judaeos [illegible]. [illegible] [illegible] templi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ut [illegible] [illegible] ille Judaeus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut in libro Machabaeorum capite 3o vers. 38. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] animo [illegible] Philadelphum [illegible]. [illegible] [illegible] Philadelphi Alexandrinus [illegible] in [illegible] quae libros undique [illegible] [illegible] [illegible] libros Judaeorum [illegible] illos [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

Inquiritur 4o. quot [illegible] Judaei [illegible]

Antiquitatis scribit Rex. Sanctus Hier. fatetur loc. citato scribere
ait Esdram quidem sacrarum tantum librorum, deinde cæterorumque librorum
scriptorum [illegible] fuissent nec ab illo legi aut ingeri
historicos postea scribere. Vide etiam innumera proruunt [illegible]
libro 8° de Civitate Dei capite 11. Sanctus [illegible]
hanc [illegible], quam unicam quam erat nobilem [illegible], [illegible] et tu
nos fere tantum scribimus meminerunt, [illegible]
[illegible] fuerunt duo et 30 [illegible] quinto, quod in
[illegible] tribubus singulis sunt quemadmodum tamen et [illegible] in [illegible]
quando et retundit [illegible] [illegible] erat fuerunt quod [illegible]
unum unitum dixi, qui tamen erant centum et quinque. [illegible]
autem 30 dicunt, ut et 30 [illegible] [illegible] qui duo et 30 [illegible]
[illegible] fuerunt.

De singulis tribubus servatis hunc [illegible]
vide Scaliger in Eusebianis Animadversionibus pagina [illegible]
et [illegible] pagina 258 ubi ita loquitur: quare sane duodecim
omnes tribus starent, quamque decem tribus tempore [illegible] in medio
[illegible] fuerunt. at alias tribus in Judæa eo tempore [illegible]
Juda et Beniamin. Hoc vide fuisse alias [illegible] ex omnibus
duodecim tribubus aliqui [illegible] manere in [illegible] tempore [illegible]
[illegible], ut ex Judith capite secundo et sequentibus [illegible]. [illegible]
omnibus [illegible] tribubus redire aliqui licet multo [illegible] ex [illegible]
[illegible] Juda ac Beniamin. [illegible] qui in Babilonia, [illegible]
ac Media [illegible] et qui Judæ [illegible], [illegible] fuerunt
[illegible] [illegible] communi [illegible] Judaicarum Academiarum
[illegible], ac [illegible] in variis [illegible] Rabinorum libris

[illegible] Lucas capite 2° [illegible]
[illegible] filium [illegible] fuisse eo tempore in Judæa [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] et Beniamin. [illegible] Sanctus [illegible] [illegible]
[illegible] in Matheo [illegible] Christi [illegible]
[illegible] [illegible] omnibus duodecim [illegible]
[illegible] [illegible] Judæ [illegible] similes [illegible]
[illegible]

tribus dicam inspectat [illegible]: [illegible] duodecimo tribus hunc [illegible] [illegible] n[on] [illegible] inter [illegible] [illegible] Romanus et [illegible] hunc. quam [illegible] [illegible] [illegible] aditare omnes n[on] [illegible]. [illegible] [illegible] aditarant adeo difficiles ac [illegible] fuerit, ut ad [illegible] [illegible] [illegible] a Pontifice [illegible] [illegible] n[on] [illegible] [illegible] Iudei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible].

Inquirit [illegible] quales fuerint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] quem [illegible] [illegible] Dict. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Secundo [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Iosephus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuerint quatuor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pontifex Maximus a Iudaeis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnibus [illegible] [illegible].

Sunt autem qui eos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut Baronius tomo secundo [illegible] aliique [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] privatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae in [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] in magno [illegible] [illegible] [illegible] Iudaea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Iudaeorum [illegible] explicant. [illegible] vero [illegible] omnes [illegible] affirmat [illegible] Iosephus. atque [illegible] hunc [illegible] [illegible] bus ut supra diximus. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Iosephus Eleazarum de quo secundo [illegible] [illegible] [illegible] Mathiam [illegible] qui at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex Eleazaro [illegible] [illegible] qui [illegible] nomine [illegible] [illegible] aliquis [illegible] [illegible].

Linguam [illegible] antiquus

a Domini [illegible] [illegible] hic fuerit [illegible] [illegible]. quod ad [illegible]
varias [illegible] variam [illegible] [illegible] autorum [illegible]. Sancti
Joannis Chrysostomus homilias [illegible] in [illegible]
[illegible] Christi Domini anno [illegible] [illegible] numerat ante ad
[illegible], et fragmenta quod Sancti [illegible] aut paulo amplius.
[illegible] annum ante Christum natum Athanasii Synopsi [illegible]
[illegible] Romanae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuisse [illegible]
302. quod ad secundum [illegible] eo tempore [illegible] [illegible] annis
[illegible] Hebraea Biblia in [illegible] [illegible] ferri [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Sancti [illegible] [illegible] Sancti Joannis Chrysostomi homiliae
[illegible] ingenium Sancti [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
Sancti [illegible] [illegible] Christianae [illegible]
[illegible] gentilibus ad Christianos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quod linguas graecas illis temporibus [illegible] [illegible] [illegible]
latine et in [illegible] [illegible] indicat [illegible] [illegible]
Tullius.

Linguam [illegible]

quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vacuini [illegible]. qui
[illegible] simul tantum [illegible] [illegible] [illegible]. alii [illegible] et [illegible]. alias
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] partem [illegible] aliam [illegible] [illegible] libros omnes
dividebat [illegible] [illegible] [illegible] Sanctus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
alibi diximus) licet [illegible] [illegible] fuerint unam tamen [illegible]
omnia [illegible]; [illegible] [illegible], et [illegible] omnes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] audiente omnibus. [illegible] [illegible], quemadmodum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unius [illegible] [illegible] [illegible]
quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Tom. Dy. de Consecra: